

GOVERNMENT OF INDIA
DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY
CENTRAL ARCHÆOLOGICAL
LIBRARY

CALL No.

BPa3/Pet/Min

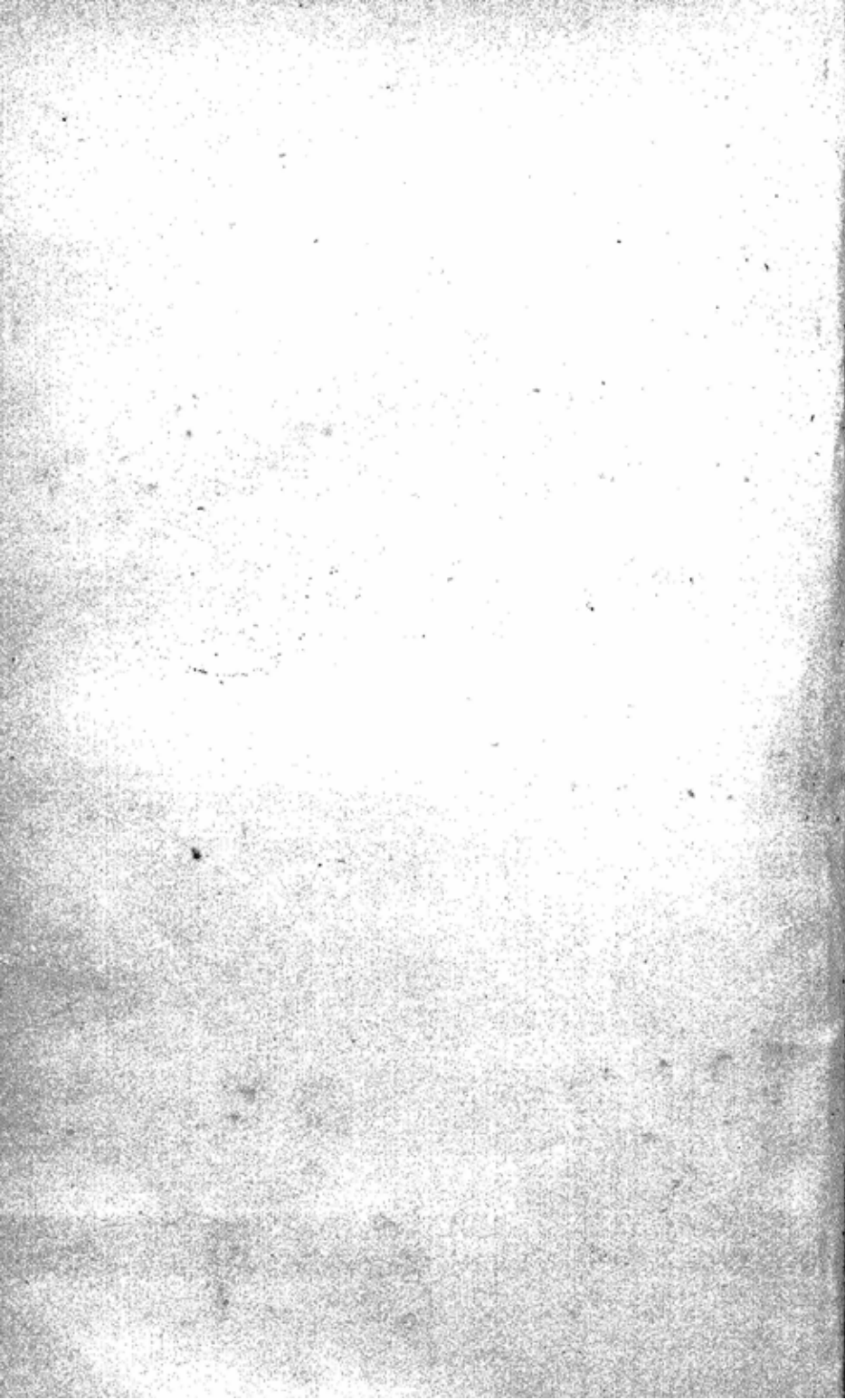
ACC. No.

9186

D.G.A. 79.

GIPN—S4—2D. G. Arch. N. D./57.—25-9-58—1,00,000.

Pali Text Society.

PETAVATTHU.

9186

EDITED BY

PROF. MINAYEFF

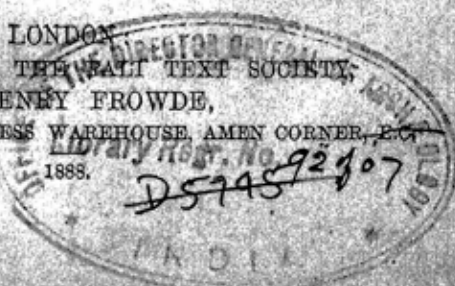
(OF ST. PETERSBURG.)

BPa3
Pet/Min

LONDON

PUBLISHED FOR THE PALI TEXT SOCIETY,
BY HENRY FROWDE,
OXFORD UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE, AMEN CORNER, E.C.

1888.

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY, NEW DELHI.

Acc. No. 9186
Date 1.8.57
Cat. No. BPa 3
Pet/Min

PREFACE.

For the present edition I have made use of the following manuscripts :

1. C. and 2. D. Two Sinhalese MSS. of my own collection. Text and Commentary by Dhammapāla. In the Introduction the author gives a short description of the whole work.

1. Mahākāruṇikam nātham ñeyyasāgarapāragum
vande nipuṇagambhīram vicitrānāyadesanam.
2. Vijjācaranasampannam yena nīyanti lokato
vandem anuttaram dhammam sammāsambuddha-
pūjitam.
3. Silādiguṇasampanno thito maggaphalesu yo
vande ariyasamghan tam puññakkhettam anuttaram.
4. Vandanañjanitam puññāṃ iti yaṃ ratanattaye
hatantarāyo sabbattha hutvāhan tassa tejasā.
5. Petehi katam kammam yaṃ yaṃ purimajātisu
petabhāvāvahan tam tam tehi phalabhedato.
6. Pakāsayanti buddhānam desanā yā visesato
samvegajanāni kammam phalam paccakkhakārinam.
7. Petavatthū 'ti nāmena supariññātavattukā
yaṃ khuddakanikāyasmim saṃgāyimsu mahesayo.
8. Tassā sammāvalambitvā porānatthakathāpayaṃ
tattha tattha nidānāni vibhāvento visesato.
8. Suvisuddham asaṃkiṇṇam nipuṇatthavinicchayaṃ
Mahāvihāravāsinam samayaṃ avilomayaṃ.
10. Yathā balam karissāmi atthasamvannanam subham
sakkaccam bhāsato tam me nisāmayatha sādhave 'ti.*

* Comp. the Paramattha-Dīpani, Vimāna-vatthu, p. vi.

Tattha petavatthū 'ti. seṭṭhiputtādikassa tassa tassa sattassa petabhāva hetubhūtakammaṃ tassa pana pakāsanavasena pavatto khetṭupamā arabanto 'ti ādiko pariyattidhammo idha petavatthū 'ti adhippeto.

Tayidaṃ petavatthum kena bhāsitaṃ kattha bhāsitaṃ kadā bhāsitaṃ kasmā bhāsitaṃ 'ti.

Vuccate.

Idaṃ hi petavatthum duvidhena pavattaṃ aṭṭhuppativasena ca pucchāvissajanavasena ca. tattha yaṃ aṭṭhuppativasena pavattaṃ. taṃ bhagavatā tāva bhāsitaṃ. itaraṃ Nāradaṭṭherādihi pucchitaṃ. tehi tehi petehi bhāsitaṃ. satthā pana yasmā Nāradaṭṭherādihi tasmim tasmim pucchāvissajjane āropite taṃ taṃ aṭṭhuppatim katvā sampattaparisāya dhammaṃ desesi. tasmā sabba-petavatthum sattharā bhāsitaṃ eva nāma jātaṃ. pavattitapavaradhammacakke hi satthari tattha tattha Rājagahādisu viharante yebhuyyena tāya tāya aṭṭhuppatiyā pucchāvissajjanavasena sattānaṃ kammaphalapaccakkhakarāṇāya taṃ taṃ petavatthum desanaṃ ārūḷhan 'ti.

Ayaṃ tāv' ettha kena bhāsitaṃ 'ti ādinaṃ padānaṃ sādharāṇato vissajjanā.

Asādharaṇato pana tassa tassa vatthussa atthavannanāyam eva āgamissati.

Taṃ pan' etaṃ petavatthum vinayapiṭakam suttapiṭakam abhidhammapiṭakan 'ti tisu piṭakesu suttantapiṭakapariyāpannaṃ.

Dīghanikāyo majjhimanikāyo samyuttanikāyo aṅguttaranikāyo khuddakanikāyo pañcasu nikāyesu khuddakanikāyapariyāpannaṃ.

Suttaṃ geyyaṃ veyyākaraṇaṃ gāthā udānaṃ itivuttakaṃ jātakam abbhutadhammaṃ vedallaṃ 'ti navasu sāsanaṅgesu gāthāsamgaham.

dvāsītiṃ buddhato gaṇhim dve sabassāni bhikkhuto caturāsīti sahasāni ye 'me dhammā pavattino 'ti

Evam dhammaḥ andāgārikena patiññātesu caturāsītiyā dhammakkhandaśaṣṭhesu katipayadhammakkhandaśaṣṭhesu samgaham.

Bhānavārato catubhānavāramattam.

Vaggato Uravaggo Ubbarivaggo Cūlavaggo Mahāvaggo 'ti catuvaggasamgaham. tesu paṭhamavagge dvādasa vatthūni. dutiyavagge terasa vatthūni. tatiyavagge dasa vatthūni. catutthavagge soḷasavatthūnīti. vatthuto ekapaññāsavatthupatimaṇḍitam.

The name of the author of the commentary is given in the concluding gāthās.

Ye te petesu nibbattā sabbadukkakākarino
yehi kammehi te santam pāpakam kaṭukaphalam.
paccakkhato vibhāventi pucchāvissajanehi vā
sā desanā niyamen' eva sattasamvegavaḍḍhanī.
yam kathāvatthukusalā supariññātavattukā
petavatthū 'ti nāmena samgāyimsu mahesayo.
tassattham pakāsetum porānatthakathānayaṃ
nissāya yā samāradhā atthasamvannanā mayā.
yā tattha paramatthānam tattha tattha yathārahaṃ
pakāsanā paramatthadīpanī nāma nāmato.
sāmpattā parinīṭṭhānam anākulavinicchayo
sā paṇṇarasamattāya pāliya bhānavārato.
iti tam samkharontena yam tam adhigatam mayā
puññam assānubhāvena lokanāthassa sāsanaṃ.
ogāhetvā visuddhāya silādīpaṭipattiyā
sabbe pi dehino hontu vimuttirasabhāgino.
ciraṃ tiṭṭhatu lokasmim sammāsambuddhassa sāsanaṃ
tasmim sagāravaṃ niccam hontu sabbe 'va paṇino.
sammā vassatu kālena devo pi jagatī pati
saddhammanirato lokam dhammen' eva pasāsatu 'ti.
Badaratitthavīhāravāsīnā
munivarayatinā bhadantena
Ācariya-Dhammapālena katā
petavatthusamvannanā samattā 'ti.

A few extracts from the vāṇṇanā are given at the end of the published text.

Besides, I had 3. C¹ and 4. D¹, two Sinhalese MSS. of the

same collection, and 5. B, a Burmese MS. of the Phayre Collection, in the India Office Library. The last three MSS. contain text only.

All my Sinhalese manuscripts are full of every sort of blunders, and many passages in the published text remain unfortunately doubtful.

J. M.

St. PETERSBURG,
December, 1887.

CONTENTS.

	PAGE
I. 1. KHETTŪPAMĀ-PETAVATTHU	3
2. SŪKARA	3
3. PŪTUMUKHA	3
4. PĪṬṬHADHĪTALIKA	4
5. TIROKUḌḌA	4
6. PAÑCAPUTTAKHĀDAKA	5
7. SATTAPUTTAKHĀDAKA	6
8. GONA	7
9. MAHĀPESAKĀRA	7
10. KHALĀTI	8
11. NĀGA	9
12. URAGA	11

URAGAVAGGO PAṬHAMO.

II. 1. SAMSĀRAMOCAKA	13
2. SĀRIPUTTATṬHERASSA MĀTU	13
3. MATTĀ	14
4. NANDĀ	17
5. MATṬAKUNḌALI	18
6. KANHA	18
7. DHANAPĀLA	20
8. CŪLASEṬṬHĪ	21
9. AÑKURA	23
10. UTTARAMĀTU	29
11. SUTTA	29
12. KANṆAMUNḌA	31
13. UBBARĪ	32

UBBARĪVAGGO DUTIYO.

	PAGE
III. 1. ABHIJAMĀNA	33
2. SĀNUVĀSĪ	35
3. RATHAKĀRĪ	38
4. BHUSA	39
5. KUMĀRA	39
6. SERENĪ	41
7. MIGALUDDA	42
8. DUTIYALUDDA	43
9. KŪṬAVINICCHAYAKA	43
10. DHĀTUVIVANNA	44

CŪḶAVAGGO TATIYO.

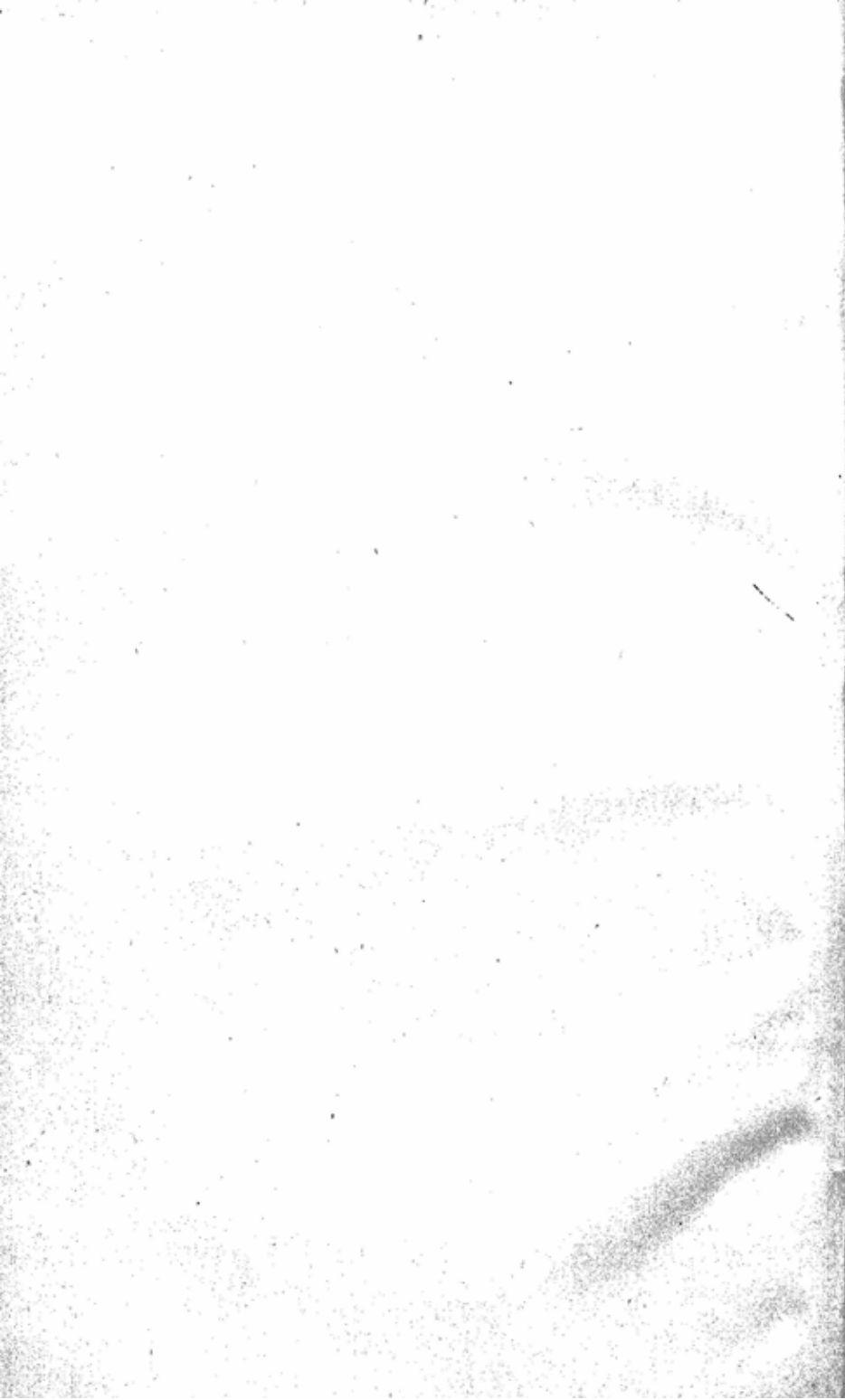
IV. 1. AMBASAKKHARA	45
2. SERISSAKA... ..	57
3. NANDIKĀ	57
4. REVATĪ	61
5. UCCHU	61
6. KUMĀRA	63
7. RĀJAPUTTA	63
8. GŪTHAKHĀDAKA	64
9. GŪTHAKHĀDAKA... ..	65
10. GAṆA	65
11. PĀTALIPUTTA	66
12. AMBA	66
13. AKKHARUKKHA	67
14. BHOGASAMHARA	67
15. SETTHIPUTTA	67
16. SATTHIKŪṬASAHASSA	68

MAHĀVAGGO CATUTTHO.

EXTRACTS FROM THE COMMENTARY...	71
---------------------------------	----

I.

THE TEXT.

Peta-vatthu.

NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO SAMMĀSAMBUDDHASSA.

I. 1.

1. Khettūpamā arahanto dāyakā kassakūpamā
bijūpamaṃ deyyadhammaṃ ogho ¹ nibbattate phalaṃ.
2. Oghabijaṃ ² kasikhettaṃ petānaṃ dāyakassa ca
taṃ petā paribhuñjanti dātā puññaena vaḍḍhati.
3. Idh' eva kusalaṃ katvā pete ca paṭipūjayaṃ ³
saggañ ca kamaṭi ⁴ ṭhānaṃ kammaṃ katvāna bhadda-
kan 'ti.

Khettūpamāpetavatthu.

I. 2.

1. Kāyo te sabbasovaṇṇo sabbā obhāsate disā
mukhaṃ te sūkarass' eva kiṃ kammaṃ akarā ⁵ pure 'ti.
2. Kāyena saññato āsiṃ vācāyāsiṃ asaññato
tena me tādiso vaṇṇo yathā passasi Nārada 'ti.
3. Tan ty āhaṃ Nārada brūmi sāmaṃ diṭṭhaṃ idaṃ tayā
mākāsi mukhasā pāpaṃ mā kho sūkaramukho ahū 'ti.

Sūkarapetavatthu.

I. 3.

1. * Dibbaṃ subhaṃ dhāresi vaṇṇadhātum, vehāyasam tiṭ-
ṭhasi antalikkhe

¹ B. etto. ² B. etaṃ. ³ B. °jiya.

⁴ B. gamati. ⁵ B. akarā.

* C¹. D¹. omits 1-2.

mukhañ ca te kimiyo pūtigandham, khadanti kiṃ kam-
mam akāsi pubbe 'ti.

2. Samaṇo ahaṃ pāpo dukkhavāco, tapassirūpo mukhasā
asaññato

laddhā ca me tapasā vaṇṇadhātum, mukhañ ca me pesu-
niyena pūtiti.

3. Tayidaṃ tayā Nārada sāmam diṭṭhaṃ, anukampakā ye
kusalā vadeyyum

mā pesunaṃ mā ca musā abhāni, yakkho tuvaṃ hohisi
kāmakāmīti.

Pūtimukhapetavatthu.

I. 4.

1. Yaṃ kiñcārammaṇaṃ katvā dajjā dānaṃ amacchari
pubbe pete ca ārabha atha vā vatthudevata.

2. Cattāro ca mahārāje lokapāle yasassine
Kuveram Dhataratṭhañ ca Virūpakkañ ca Virūḷhakaṃ
tam eva pūjitā honti dāyakā ca anipphalā.

3. Na hi ruṇṇaṃ 'va soko vā yā caññā paridevanā
na taṃ petassa atthāya evaṃ tiṭṭhanti nātayo.

4. Ayañ ca kho dakkhiṇā dinnā saṃghamhi suppatitṭhitā
dīgharattaṃ hitāy' assa ṭhānaso upakappatīti.

Piṭṭhadhitalikapetavatthu.

I. 5.

1. Tiro kuḍḍesu tiṭṭhanti saṃdhisigghātakesu ca
dvārabāhāsu tiṭṭhanti āgantvāna sakaṃ gharaṃ.

2. Pahūte annapānaṃhi khajjabhojje upatṭhite
na tesam koci sarati sattānaṃ kammaṃpaccayā.

3. Evaṃ dadanti nātinaṃ ye honti anukampakā
sucim paṇitaṃ kālena kappiyaṃ pānabhojanaṃ
idaṃ vo nātinaṃ hotu sukhitaṃ hontu nātayo.

4. Te ca tattha samāgantvā nātīpetā samāgatā
pahūte annapānaṃhi sakkaccaṃ anumodare.

5. Ciraṃ jīvantu no nātī yesaṃ hetu labhāmase
amhakañ ca katā pūjā dāyakā ca anipphalā.

6. Na hi tattha kasī atthi gorakkh' etta¹ na vijjati
vaṇijjā tādisi n'atthi hiraññaṇa kayakkayaṃ.
7. Ito dinnena yāpenti petā kālakatā* tahiṃ
unname udakaṃ vuṭṭhaṃ yathā ninnam pavattati
evam eva ito dinnam petānaṃ upakappati.
8. Yathā vārivahā pūrā paripūrenti sāgaram
evam eva ito dinnam petānaṃ upakappati.
9. adāsi me akāsi me ñātimittā sakhā ca me
petānaṃ dakkhiṇā dajjā pubbe katam anussaram.
10. Na hi ruṇṇam vā soko vā yā c'aññaṇā paridevanā
na taṃ petānaṃ atthāya evaṃ tiṭṭhanti ñātayo.
11. Ayañ ca kho dakkhiṇā dinnā saṃghamhi, suppatitṭhitā
digharattaṃ hitāy' assa ṭhānaso upakappati.
12. So ñātidhammo ca ayaṃ nidassito, petānaṃ pūjā ca
katā ulārā
balañ ca bhikkhūnaṃ anuppadinnam, tumhehi puññaṃ
pasutaṃ anappakan 'ti.

Tirokuddapetavatthu.

I. 6.

1. Naggā dubbaṇṇarūpāsi duggandhā pūti vāyasi
makkhikāparikiṇṇā 'va kā nu tvaṃ idha tiṭṭhasīti.
2. Ahaṃ bhaddante² peti 'mhi duggatā Yamalokikā
pāpakammaṃ karitvāna petalokā ito gatā.
3. Kālena pañca puttāni sāyaṃ pañca punāpare
vijāyitvāna khādāmi te pi na honti me alaṃ.
4. Paridayhati dhūmāyati khudāya³ hadayaṃ mama
pāṇiyam na labhe pātum passa maṃ vyasanam gatan 'ti.
5. Kin nu kāyena vācāya manasā dukkataṃ kaṭaṃ
kissa kammavipākena puttamaṃsāni khādasīti.

¹ B. gorakkh' etthe na.

² B. bhaddante.

³ B. khuddāya.

* C. D. kila gatā 'ti vā pāṭho.

6. Sapatī¹ me gabbhinī āsi tassā pāpaṃ acetayim sāhaṃ paduṭṭhamanasā akarim gabbhapātanam.
7. Tassā dvemāsiko gabbho lohitañ ñeva paggharī tad'assā mātā kupitā mayhaṃ ñāti samānayaī.
8. Sapathañ ca maṃ kāresi² paribhāsāpayi ca maṃ sāhaṃ ghorañ ca sapatham musāvādam abhāsissam.
9. Puttamamsāni khādāmi sapathañ³ ca kataṃ mayā tassa kammavipākena⁴ musāvādassa c'ūbhayaṃ puttamamsāni khādāmi pubbalohitamakkhikā'ti.

Pañcaputtakhadakapetavatthu.

I. 7.

1. Naggā dubbaṇṇarūpāsi duggandhā pūti vāyasi makkhikāhi parikinnā kā nu tvaṃ idha tiṭṭhasīti.
2. Ahaṃ bhante peti'mhi duggatā Yamalokikā pāpakammaṃ karitvāna petalokaṃ ito gatā.
3. Kālena satta puttāni sāyaṃ satta punāpare vijāyitvāna khādāmi te pi na honti me alaṃ.
4. Paridayhati dhūmayati khudāya hadayaṃ mama nibbutim nādhigacchāmi aggidaḍḍh' eva ātape 'ti.
5. Kin nu kāyena vācāya manasā dukkaṭaṃ kataṃ kissa kammavipākena puttamamsāni khādasīti.
6. Ahu mayhaṃ duve puttā ubho sampattayobbanā sāhaṃ puttabalupetā sāmikaṃ atimaññasim.
7. Tato me sāmiko kuddho sapatim aññaṃ ānaya sā ca gabbhaṃ alabbhittha tassā pāpaṃ acetayim.
8. Sāhaṃ paduṭṭhamanasā akarim gabbhapātanam tassā temāsiko gabbho pūtilohitako pati.
9. tad' assā mātā kupitā mayhaṃ ñāti samānayaī sapatham ca maṃ kāresi paribhāsāpesi ca maṃ sāhaṃ ghorañ ca sapatham musāvādam abhāsissam.⁵

¹ B. otti.

² B. akāresi.

³ B. c'etaṃ ma ka°.

⁴ B. kamma.

⁵ C. °sisam.

10. puttamaṃsāni khādāmi sacetaṃ pakataṃ mayā
tassa kammavipākena musāvādassa c'ūbhayaṃ
puttamaṃsāni khādāmi pubbalohitamakkhikā 'ti.

Sattaputtakhādakapetavatthu.

I. 8.

1. Kin nu ummattarūpo 'va lāyitvā haritaṃ tiṇaṃ
khāda khādā 'ti lapasi gatasattaṃ jaraggavaṃ.
2. Na hi annena pānena mato goṇo samuṭṭhahe
tvaṃ 'si bālo ca dummedho yathā t' aññ' eva dummatiti.
3. Ime pādā imaṃ sīsaṃ ayaṃ kāyo savāladhi
nettā tath 'eva tiṭṭhanti ayaṃ goṇo samuṭṭhahe.
4. N'ayyakassa hatthapādā kāyo sīsañ ca dissati
rudam mattikathūpasmiṃ nanu tvañ ñeva dummatiti.
5. Ādittaṃ vata maṃ santaṃ ghasattam 'va ¹ pāvakaṃ
vāriṇā viya osiñci sabbam nibbāpaye daram.
6. Abbūham vata me sallam sokam hadayanissitam
yo me sokaparetassa pitusokam apānudi.
7. Sv āham abbūhasallo smiṃ sītibhūto smi nibbuto
na socāmi na rodāmi tañ ca ² sutvāna mānava.
8. Evaṃ karonti sappañña ye honti anukampakā
vinivattayanti ³ sokamhā Sujāto pitaram yathā 'ti.

Goṇapetavatthu.

I. 9.

1. * Gūthañ ca muttam ruhirañ ca pubbam, paribhuñjati
kissa ayaṃ vipāko
ayaṃ nu kho kiṃ kammam akāsi nārī, yā ca sabbadā
lohitaṃ pubbabhakkhā.
2. Navāni vatthāni subhāni c'eva, mudūni suddhāni ca
lomasāni
dinnāni missā kiṭakā 'va bhavanti, ayaṃ nu kiṃ kammam
akāsi nārīti.

¹ B. vā.

² B. tava.

³ B. vinivattanti.

* C¹. D¹. omits 1-2.

3. Bhariyā mam'esā ahu bhaddante, adāyikā maccharinī
kadariyā
sā mam dadantaṃ samañabrāhmaṇānaṃ, akkosati
paribhāsati ca.
4. Gūṭhañ ca muttaṃ ruhirañ ca pubbaṃ, paribhuñja tvam
asuciṃ sabbakālaṃ
etan te paralokasmim hotu, vatthā ca te kiṭakā¹
bhavanti
etādisaṃ duccaritaṃ caritvā, idhāgatā ciraṃrattāya²
khādati.

Mahāpesakārapetavatthu.

I. 10.

1. Kā nu anto vimānasmim tiṭṭhanti na upanikkhami
upanikkhamassu bhadde tvam passāma taṃ mahiddhi-
kan'ti.
2. Aṭṭiyāmi harāyāmi naggā nikkhamituṃ bahi
keseh 'amhi paṭicchannā puññaṃ me appakaṃ katan
'ti.
3. Hand 'uttariyaṃ dāmi te imaṃ dussaṃ nivāsaya
imaṃ dussaṃ nivāsetvā bahi nikkhama sobhane
upanikkhamassu bhadde passāma taṃ mahiddhikan 'ti.
4. Hatthena hatthe te dinnam na mayhaṃ upakappati
es 'etth' upāsako saddho sammāsambuddhasāvako.
5. Etaṃ acchādayitvāna mama dakkhiṇam ādisa
tadāhaṃ sukhitaṃ hessaṃ sabbakāmasamiddhinīti.
6. Tañ ca te nahāpayitvāna vilimpitvāna vāṇijā
vattheh' acchādayitvāna tassā dakkhiṇam ādisuṃ.
7. samanantarānudiṭṭhe vipāko upapajjatha
bhojanacchādanapāṇiyaṃ dakkhiṇāya idaṃ phalaṃ.
8. Tato suddhā sucivasanā kāsikuttamadhārini
hasanti vimānā nikkhami dakkhiṇāya idaṃ phalaṃ 'ti.
9. Sūcittarūpaṃ ruciraṃ vimānaṃ te ca bhāsati
devate pucchitācikkhā kissa kammaṃ² idaṃ phalaṃ 'ti.

¹ B. kiṭakasamā.

² B. cira-atthāya.

10. Bhikkhuno caramānassa doṇinimmiñjanam¹ ahaṃ
adāsīm ujubbhūtaṃ vippasannena cetasā.
11. Tassa kammassa kusalassa vipākaṃ dīgham antaram
anubhomi vimānasmiṃ tañ ca dāni parittakam.
12. Uddhañ catūhi māsehi kālakiriyaṃ bhavissati
ekantaṃ kaṭukam ghoram niray' upapatiss' aham.
13. Catukaṇṇam catudvāram vibhattam bhāgas omitam
ayopākārapariyantam ayasā paṭikujjitam.
14. Tassa ayomayā bhūmi jalitā tejasāyutā
samantā yojanasatam pharitvā tiṭṭhati sabbadā.
15. Tatthāham dīgham addhānam dukkham vedissam
vedanam
phalañ ca pāpakammassa tasmā socāmīdambhūtan² 'ti.

Khalātyapetavatthu.

I. 11.

1. * Purato 'va setena paleti hatthinā, majjhe pana
assatarīrathena
pacchā 'va² kaññā sivikāyam niyyāti, obhāsayanti dasa
sabbato disā.
2. Tumhe muggarahatthapāṇino,³ rudammukhā bhinna-
pabhinnaḥ⁴
maṇussabhūtā kim akattha pāpam, yena aññamañ-
ñassa⁵ pivātha⁶ lohitam.
3. Purato 'va yo gacchati kuñjarena, setena nāgena catuk-
kamaṇa
amhākam putto ahu so⁷ jeṭṭhako, dānāni⁸ datvāna
sukhiṃ pamodati.

¹ B. nimujjāni.—C. nimijjanam. ² B. ca.

³ D. °hatthe. ⁴ C. D.—B. chinna-pabhinna°.

⁵ B. yena 'ñña°. ⁶ C. D. pivātha.

⁷ C¹. yo.—D¹. om.—C. amhākam putto ahu jeṭṭhako so.

⁸ C.—D. C¹. D¹. nānāni.

4. Yo so majjhe assatarīrathena, catubbhi yuttana suvag-
gitenā
amhākaṃ putto ahu majjhimo so, amacchari dānapati
virocati.
5. Yā sā pacchā sivikāya niyyāti dārī,* sapaññā miga-
mandalocanā¹
amhākaṃ dhītā ahu sā kaniṭṭhā, bhāgaḍḍhabhūgena
sukhī pamodati.
6. Ete ca dānāni adamsu pubbe, pasannacittā samaṇa-
brāhmaṇānaṃ
mayam pana maccharino ahumhā, paribhāsakā samaṇa-
brāhmaṇānaṃ
ete padatvā² paricārayanti, mayam ca³ sussaṃa naḷo
'va ditto⁴ 'ti.
7. Kiṃ tumhākaṃ bhojanaṃ kis sayanaṃ,⁵ kathaṃ
su⁶ yāpetha supāpadhammino
pahūtabhogesu anappakesu, sukhaṃ virāgāya dukkh'
ajja pattā 'ti.
8. Aññaṃaṇṇaṃ vadhitvāna pivāma pubbalohitaṃ
balaṃ pitvā na dātā⁷ homa nacchādimhamhase⁸
mayam.
9. Icc eva maccā⁹ paridevayanti adāyikā¹⁰ pecca¹¹ Ya-
massa thāyino
ye¹² te viviccā¹³ adhigamma bhoge na bhuñjare nāpi
karonti puññaṃ.
10. Te khuppiṇāsupagatā parattha petā¹⁴ ciraṃ ghāyire¹⁵
dayhamānā

¹ B.—C. D. Cī. Dī. maṇḍa.

² B. ca datvā.

³ B. C.—D. Cī. Dī. mayañ cā.

⁴ B. chinno.—C. dhinno.—D. Cī. Dī. dinno.

⁵ Dī. sāyānaṃ.—B. kiṃ sāyanaṃ.

⁶ B. ca.

⁷ Cī. Dī.—B. dhātā.

⁸ B. ruccārimhase.

⁹ B. paccā.

¹⁰ Cī. Dī. adāsikā.

¹¹ B. maccharino.

¹² Cī. ete.

¹³ B. viriccā.

¹⁴ B. pacchā.

¹⁵ B. jhāyire.

kammāni katvāna¹ dukhandriyāni anubhonti dukkham
katukapphalāni²

11. Ittaram³ hi dhanadhaññam ittaram³ idha jīvitam
ittaram³ ittarato⁴ ñatvā dipam kayirātha⁵ paṇḍito.
12. Ye te evam pajānanti narā dhammassa kovidā
te dāne na ppamajjanti sutvā arahataṃ vaco 'ti.

Nāgapetavattlu.

I. 12.

1. Urago 'va tacam jinnaṃ hitvā gacchati san tanuṃ
evam sarīre nibbhoge pete kālakate sati.
2. Dayhamāno na jānāti ñātinam paridevitam
tasmā evam⁶ na socāmi gato⁷ so tassa yā gatīti.
3. Anabbhito tato agā⁸ nānuññāto ito gato
yathāgato tathāgato tattha kā paridevanā.
4. Dayhamāno na jānāti ñātinam paridevitam
tasmā evam na rodāmi gato⁹ so tassa yā gatīti.
5. Sace rode kisā assaṃ tattha me kiṃ phalaṃ siyā
ñātimittāsuhaññam bhiyyo no arati siyā.
6. Dayhamāno na jānāti ñātinam paridevitam¹⁰
tasmā evam na rodāmi gato so tassa yā gatīti.
7. Yathā pi darako candam gacchantam anurodati
evam sampadam ev' etaṃ yo petam anusocati.
8. Dayhamāno na jānāti ñātinam paridevitam
tasmā evam na rodāmi gato so tassa yā gatīti.
9. Yathā pi brahme udakumbho bhinnā appaṭisaṃdhiyo
evam sampadam' ev' etaṃ yo petam anusocati.
10. Dayhamāno na jānāti ñātinam paridevitam
tasmā evam na rodāmi gato so tassa yā gatīti.

Uragapetavattlu.¹¹

Uragavaggo paṭhamo.

¹ B. katvā. ² B.—C¹. D¹. olā 'ti. ³ B. itaram.

⁴ B. itarato. ⁵ B. kariyātha. ⁶ B. etam.

⁷ B. D.—C. C¹. D. tato. ⁸ B. anijjhittāto tato agā.

⁹ B. C. C¹. D¹.—D. tato. ¹⁰ B. paridevanam.

¹¹ B. adds: dvādasamam.—C¹. D¹. uragavaggassa
vattlu.—C¹. °vaṇṇanā.

II. 1.

1. Naggā dubbaṇṇarūpāsi kisā dhamanisaṁṭhitā¹
upphāsulike² kisike kā nu tvam idha tiṭṭhasīti.
2. Ahaṁ bhante³ peti 'mhi duggatā Yamalokikā
pāpakammam karitvāna petalokam ito gatā 'ti.
3. Kin nu kāyena vācāya manasā dukkaṭaṁ kataṁ
kissa kammavipākena petalokam ito gatā 'ti.
4. *Anukampakā mayhaṁ nāhesuṁ bhante
pitā mātā ca atha vāpi nātakā⁴
ye maṁ niyojeyyum⁵ dadāhi dānaṁ
pasannacittā samaṇabrāhmaṇānaṁ.
5. Ito ahaṁ vassasatāni pañcā
yaṁ evarūpā vicarāmi naggā
khudāya⁶ taṇhāya 'va khajjamānā
pāpassa kammassa phalaṁ mama yidaṁ.⁷
6. Vandāmi taṁ ayya pasannacittā
anukampa maṁ dhīra⁸ mahānubhāva⁹
datvā ca me ādissa yāhi kiñci
mocehi maṁ duggatiyā bhaddante¹⁰ hi.¹¹
7. Sādhū 'ti so tassā paṭisunitvā Sāriputto anukampako
bhikkhūnaṁ ālopaṁ datvā pānimattaṁ ca colakaṁ.
8. Thālakassa ca pāṇiyaṁ tassā dakkhiṇaṁ ādisi
samanantarā anuditthe vipāko upapajjatha.¹²
9. Bhojanacchādanapāṇiyaṁ dakkhiṇāya idaṁ phalaṁ
tato suddhā sucivasanā¹³ kāsikuttamadhāriṇī
vicittavattthābharaṇā Sāriputtaṁ upasaṁkamīti.
10. Abhikkantena vaṇṇena yā tvam tiṭṭhasi devate
obhāseṇti disā sabbā osadhī viya tārakā.

¹ B. °santata. ² B. uppāsulhike. ³ B. bhaddante.

⁴ C. D. °tikā. ⁵ B. niyyo°. ⁶ B. °ddāya.

⁷ B. mamedam. ⁸ B. vira. ⁹ B. °vam.

¹⁰ B., C. D., C^r. D^r. °dante. ¹¹ B. om. ¹² B. uda°.

¹³ B.—C. C^r. D. D^r. suni°.

* B. C. D.—C^r. D^r. om. 4.

11. Kena te tādiso vaṇṇo kena te idha-m-ijjhati ¹
upējanti ca te bhogā ye keci manaso piyā.
12. Pucchāmi taṃ devī mahānubhāve manussabhūtā kim
akāsi puññaṃ
kenāsi evaṃjalitānubhāvā vaṇṇo ca te sabbadisā pabhā-
satīti.
13. Upakaṇḍakim ² kisaṃ chātaṃ naggam ³ appaṭicchaviṃ
muni kārūṇiko loke taṃ maṃ dakkhasi ⁴ tvam duggataṃ.
14. Bhikkhūnaṃ ālopaṃ datvā paṇimattaṇ ca colakaṃ
thālakassa ca paṇīyaṃ mama dakkhiṇaṃ ādisi.
15. Ālopassa phalaṃ passa bhattaṃ vassasataṃ dasa
bhuñjāmi kāmakāminī anekarasavyañjanaṃ.
16. Paṇimattassa colassa vipākaṃ passa yādisaṃ
yāvatā Nandarājassa vijitasmiṃ paṭicchadā.
17. Tato bahutarā bhante vatthāni ⁵ 'cchādanāni me
koseyyakambaliyāni ⁶ khomakappāsikāni ca.
18. Vipulā ca mahagghā ca te p' ākāse ⁷ 'va lambare
sāhaṃ taṃ paridahāmi yaṃ yaṃ hi manaso piyaṃ.
19. Thālakassa ca paṇīyaṃ vipākaṃ passa yādisaṃ
gambhirā caturassā ca pokkhārañña sunimmitā.
20. Setodakā supatitthā ca sītā appaṭigandhiyā
padumuppalasamchannā vārikiṇjakkhapūrītā.
21. Sāhaṃ ramāmi kiḷāmi modāmi akutobhaya
munim kārūṇikaṃ lokam ⁸ bhante vanditum āgatā 'ti.

Saṃsāramocakapetavatthu.

II. 2.

1. Naggā . . . (= II. 1. 1.)
2. Ahan te sakiyā mātā pubbe aññesu jātisu
uppannā pettivisayam ⁹ khuppipāsāsamappitā.

¹ D. icchati.

² B. uppaṇḍukim.

³ B. nagga samuṭṭita cchaviṃ.

⁴ B. adakkhi.

⁵ B. vattāna°.

⁶ B. koseyyāni.

⁷ B. te cākāse'.

⁸ B. loke.

⁹ B. pittī°.—C. peti°.

3. Chadditam khipitam khelam siṅghāṇikam silesumam
vasaṇ ca dayhamānānaṃ vijātānaṃ ca lohitam.
4. Vaṇitānaṃ ¹ ca yaṃ ghānasāsacchinnaṃ ca lohitam
khudāparetā bhuñjāmi ² itthipurisanissitam.
5. Pubbalohitam bhakkhāmi pasūnaṃ mānusaṇaṃ ca
alenā anagārā ca nīla³mañcaparāyanā.
6. Dehi puttaka me dānaṃ datvā uddisāhi ⁴ me
app' eva nāma muñceyyaṃ pubbalohitabhojanā 'ti.
7. Mātuyā vacanaṃ sutvā Upatisso 'nukampako
āmantayī Moggallānaṃ Anuruddhaṃ ca Kappinaṃ.
8. Catasso kuṭiyo katvā saṃghe catuddise adā
kuṭiyo annapānaṃ ca mātu dakkhiṇaṃ ādisi.
9. Samanantarā anuditthe vipāko upapajjatha
bhojanaṃ pāṇiyaṃ vattham dakkhiṇāya idaṃ phalaṃ.
10. Tāto . . . (=II. 1. 9, c. d. e.) Kolikaṃ upasaṃkamiti.
11. 12. 13. . . . (=II. 1. 10, 11, 12.)*

Sāriputtattherassa mātupetivattu.

II. 3.

1. Naggā . . . (=II. 1. 1.)
2. Ahaṃ Mattā tuvaṃ ⁵ Tissā sapaṭi te pure ahaṃ
pāpakammaṃ karitvāna petalokaṃ ito gatā 'ti.
3. Kin nū kāyena vācāya manasā dukkaṭaṃ kataṃ
kissa kammavipākena petalokaṃ ito gatā 'ti.
4. Caṇḍī ca pharusā cāsiṃ issukī ⁶ maccharī saṭhī ⁷
tāhaṃ duruttaṃ vatvāna petalokaṃ ito gatā 'ti.

¹ B. okānaṃ. ² B. bhuñjissam. ³ B. nilla°.

⁴ B. anvādi°. ⁵ D. tvam.

⁶ B. D.—C¹. D¹. ussukī. ⁷ B. saṭhā.

* B. adds:

Sāriputtassa dānena modāmi akutobhaya
munim kārūṇikaṃ loke taṃ bhaddante vanditum
āgatā 'ti.

5. Sabbam¹ aham pi jānāmi yathā tvam² caṇḍikā ahu
aññaṃ ca kho taṃ³ pucchāmi kenāsi paṃsukuṭṭhitā.³
6. Sisam nahātā tuvaṃ āsi sucivatthā alamkatā
aham ca kho taṃ adhimattam samalamkatarā tayā.
7. Tassā me pekkhamānāya sāmikena samantayi⁴
tato me issā vipulā kodho me samajāyatha.
8. Tato paṃsu⁵ gahehvāna paṃsunā taṃ pi⁶ okiri
tassa kammavipākena ten' amhi paṃsukuṭṭhitā.³
9. Sabbam aham pi jānāmi paṃsunā maṃ tvam okiri
aññaṃ ca kho taṃ pucchāmi kena khajjāsi kacchuyā.
10. Bhesajjaharī ubhaya vanantaṃ agamimhase⁷
tvaṃ ca bhesajjam āhāsi⁸ ahaṃ ca kapikacchuno.⁹
11. Tassā te ajānamānāya seyyam ty āham samokiri
tassa kammavipākena tena khajjāmi kacchuyā.
12. Sabbam aham pi jānāmi seyyam me tvam samokiri
aññaṃ ca kho taṃ pucchāmi kenāsi naggiyā tuvaṃ.
13. Sahāyānam samayo āsi ñātinam samitiṃ ahu
tvaṃ ca āmantitā āsi sasāmī no ca kho aham.
14. Tassā te ajānamānāya dussam ty āham apānudiṃ
tassa kammavipākena ten' amhi naggiyā aham.
15. Sabbam aham pi jānāmi dussam me tvam apānudi
aññaṃ ca kho taṃ pucchāmi kenāsi gūthagandhini.
16. Tava gandhaṃ ca mālaṃ ca paccagghaṃ ca vilepanam
gūthakūpe¹⁰ athāresim¹¹ taṃ pāpam pakataṃ mayā.
17. Tassa kammavipākena ten' amhi gūthagandhinī
sabbam aham pi jānāmi taṃ pāpam pakataṃ tayā.
18. Aññaṃ ca kho taṃ pucchāmi kenāsi duggatā tuvaṃ
ubhinnaṃ samakaṃ āsi yaṃ gehe vijjate dhanam.
19. Santesu deyyadhammesu dipam nākāsim attano
tassa kammavipākena ten' amhi duggatā aham.

¹ B. saccam.² B. D. D^r. C.—C^r. tvam.³ B. °kuṇṭhitā.⁴ B. āma°.⁵ B. °sum.⁶ C^r. hi.—B. taṃ vikiri 'ham.⁷ C^r. D^r. ahami°.⁸ B. āhāri.⁹ B. kabi°.¹⁰ C. gūthe.—B. gūdha°.¹¹ B. adhāresi.

20. Tad eva maṃ tvam avaca pāpakammaṃ nisevasi
na hi pāpehi kammehi sulabhā hosi ¹ suggaṭiṃ.
21. Vāmato maṃ tvam pacesi atho pi maṃ usuyyasi ²
passa pāpānaṃ kammānaṃ vipāko hoti yādiso.
22. Te gharadāsiyo āsum tām' evābharaṇān' ime
te aññe ³ parivārenti na bhogaṃ honti sassatā.
23. Idāni bhūtassa pitā āpaṇā gehaṃ ehiti ⁴
app' eva te dade kiñci mā su tāva ito agā.
24. Naggā dubbaṇṇarūpāmbhi kisā dhamanisaṃphitā
kopīnaṃ etaṃ itthinaṃ mā maṃ bhūtapitāddasa.
25. Handa kin t' ⁵ āhaṃ dammi kiṃ vā ca ⁶ te karomi
'ham
yena tvam sukhitā assa sabbakāmasamiddhinī.
26. Cattāro bhikkhū saṃghato ⁷ cattāro pana puggalā
atṭha bhikkhū bhojayitvā mama dakkhiṇaṃ ādisi ⁸
tadāhaṃ sukhitā hessaṃ sabbakāmasamiddhinī.
27. Sādhū 'ti sā paṭisutvā bhojayitvā atṭha bhikkhavo
vatthehi cchādayitvāna tassā dakkhiṇaṃ ādisi.
28. Samanantarā . . . (II. 1. 8, c. etc.)
29. Tato sudhā . . . (II. 1. 9, c. etc.) sapaṭiṃ upasaṃ-
kami.
30. 31. 32. (= II. 1. 10, 11, 12.)
33. Ahaṃ Mattā tuvaṃ Tissā sapaṭi ⁹ te pure ahuṃ
pāpakammaṃ karitvāna petalokaṃ ito gatā.
34. Tava dānena dinnena modāmi akutobhayā
ciraṃ jīvāhi bhagini saha sabbehi ñātihi.
35. Asokaṃ virajaṃ thānaṃ āvāsaṃ Vasavattīnaṃ
idha dhammaṃ caritvāna dānaṃ datvāna sobbane.
36. Vineyya maccheramalaṃ samūlaṃ
aninditā saggam upesi thānaṃ 'ti.

Mattāpetivattthu.

¹ B. hoti.

² B. ussu°.—C. uyyasi.

³ B. adds: ca.

⁴ B.—C¹. D¹. ehite.

⁵ B. kiṃ 'va ty āhaṃ.

⁶ B. vāda.

⁷ B. bhikkhunī saṃghe.

⁸ B. esa.

⁹ B. sapatti.

II. 4.

1. Kālī dubbaṇṇarūpāsī pharusā bhīrudassanā
piṅgalāsī kalārāsī na taṃ maññāmi mānusin 'ti.
2. Ahaṃ Nandā Nandasena bhariyā te pure ahaṃ
pāpakammam karitvāna petalokam ito gatā 'ti.
3. Kin nu kāyena (= II. 1. 3.)
- 4.* Caṇḍapharusavācā tayidhāsim¹ agāravā
tāhaṃ duruttaṃ vatvāna petalokam ito gatā 'ti.
5. Hand' uttarīyaṃ dadāmi te imaṃ dussaṃ nivāsaya
imaṃ dussaṃ nivāsetvā ehi nessāmi taṃ gharaṃ.
- 6.² Vatthañ ca annapānañ ca lacchasi tvaṃ gharaṃ gatā
putte ca te passissasi sūtisāye³ ca dakkhasi.
7. Hatthena hatthe te dinnam na mayhaṃ upakappati
bhikkhū ca silasaṃpanne vītarāge bahussute.
8. Tappehi annapānena mamaṃ dakkhiṇam ādisi
tadāhaṃ sukhitā hessaṃ sabbakāmasamiddhinīti.
9. Tato sādhu 'ti so paṭisunītvā dāvaṃ vipulam ākiri⁴
annaṃ pānaṃ khādaniyaṃ vatthaṃ senāsanāni ca.
10. Chatthaṃ gandhañ ca mālāñ ca vividhāni⁵ upāhanā
bhikkhū ca silasaṃpanne vītarāge bahussute.
11. Tappetvā annapānena tassā dakkhiṇam ādisīti.
12. Samanantarānudiṭṭhe (II. 1. 8, c, 9, a, b).
13. (= II. 1. 9, c.) sāmikam upasaṃkamīti.
14. 15. 16. (= II. 1. 10, 11, 12.)
17. (= II. 4. 2.)
18. (= II. 3. 34, a, b.)
eiram jīva gahapati saha sabbehi nātihi.

¹ B. tayi cāpi.

² B.—C¹. D¹. om.—C. D. only: tattha annaṃ ca pānañ
ca putte sūtisāye dakkhasīti.

³ B. sūṇisāro.

⁴ C¹. ākari.

⁵ B. odhā ca.

* C¹. D¹. om.—B. caṇḍi ca pharusā cāsi.—C. athassa
sā.—D. athassa sā.

19. (= II. 3. 35, a, b, c.) dānaṃ datvāna gahapati.

20. (= II. 3. 36.)

[Nandāpetavatthu.

II. 5.

1. Alamkato Mattakundalīti . . .

Mattakundalipetavatthu.*

II. 6.

1. Utthehi Kaṇhe kī sesi ko attho supinena te
yo ca tūyhaṃ sako bhātā hadayaṃ cakkhuñ ca
dakkhiṇaṃ
tassa vātā baliyanti¹ Ghaṭo jappati Kesavā 'ti.
2. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā Rohiṇeyyassa Kesavo
taramānarūpo vuṭṭhāyi ² bhātu sokena addhito 'ti.
3. Kin nu ummattarūpo 'va kevalaṃ Dvārakaṃ imaṃ
saso saso 'ti lapasi kīdisaṃ sasam icchasi.
4. Sovannaṃ mayā maṇimayaṃ lohamayaṃ atha rūpi-
mayā
saṅkhasilāpavālamayaṃ kārayissāmi te sasam.
5. Santi aññe pi sasakā araṇṇavanagocārā
te pi te anayissāmi kīdisaṃ sasam icchasi.
6. Nāhaṃ me te sase icche ye sasā paṭhavīnissitā
candato sasam icchāmi taṃ me ohara Kesavā 'ti.
7. So nanda ³ madhuraṃ ñāti jīvitā vijahissasi
apatthayaṃ patthayasi candato sasam icchasi.

¹ B. vāta pha^o.—C^r. D^r. bhātā.

² B. °si.

³ B. nuna.

* C^r. D^r. om.—B. Maṭṭhakundalipetivatthu pañcamam.
—C. D. tattha yaṃ vattabbam Paramatthadīpaniyaṃ
Vimānavatthuvannaṇāyaṃ Maṭṭhakundalivimānavatthu-
vannaṇāyaṃ vuttaṃ tasmā tattha 'vuttanāyena' eva
veditabbam.—See Vimāna-vatthu lxxxiii.

- 8.* Evañ ce ¹ Kaṇha jānāsi yath' aññaṃ anusāsasi
kasmā pure matam ² puttam ajāpi ³ m' anusocasiti.
9. Ye na ⁴ labbhā manussena amanussena vā pana
jāto me mā mari putto kuto labbhā alabbhiyam.
10. Na ⁵ mantā mūlabhesajjā osadhehi dhanena vā
sakkā ānayitum Kaṇha yam petam anusocasiti.
11. Mahaddhanā mahābhogā ratthavanto pi khattiyā
pahūtadhanadhaññaṃ ⁶ te pi no ajarāmarā.
12. Khatthiyā brāhmaṇā vessā suddā caṇḍālapukkusā
ete maññe ca jātiyā ⁷ te pi no ajarāmarā.
13. Ye mantam tam ⁸ parivattenti ⁹ chaḷaṅgam brahma-
cintitam
ete maññe ¹⁰ ca vijjāya te pi no ajarāmarā.
14. Isayo vā pi ye santā saññatattā tapassino
sarīram te pi kālena vijahanti tapassino.
15. Bhāvitattā viharantā katakiccā anāsavā
nikkhipanti imam deham puññapāparikkhayā 'ti.
16. Ādittam vata mam ¹¹ santam ghatasittam 'va pāvakaṃ
vārinā viya osiñci sabbam nibbāpaye daram.
17. Abbūham vata me sallam sokam hadayanissitam
yo me sokaparetassa puttasokam apānudi.
18. So'ham abbūhasallo 'smi sītibhūto 'smi nibbuto
no socāmi na rodāmi tava sutvāna bhāsitam.
19. Evam karonti sappañña ye honti anukampakā
vinivattayati ¹² sokamhā Ghato jettham 'va bhātaram.
20. Yassa etādisā honti amattapariṇāṭikā ¹³
subhāsitenā anvesi ¹⁴ Ghato jettham 'va bhātaram.

Kaṇhapetavatthu.

¹ B. ca. ² B. petam. ³ B. ajāpi. ⁴ B. na tam.
⁵ B. C.—D. C¹. D¹. nāmanā. ⁶ B. se.
⁷ B.—C¹. D¹. jātiñña. ⁸ B. om. ⁹ B.—C¹. D¹. ottanti.
¹⁰ C. c' aññe. ¹¹ C. me. ¹² B. nivattayanti.
¹³ B. amaccā.—C¹. ontā. ¹⁴ B. anventi.

II. 7.

1. Naggo dubbaṇṇarūpo si kiso dhamanisaṃṭhito
upphāsuliko kisiko ko nu tvam asi mārisā 'ti.
2. Ahaṃ bhadante peto 'mhi duggato Yamalokiko
pāpakammaṃ karitvāna petalokam ito gato 'ti.
3. Kin nu kāyena vācāya manasā dukkaṭaṃ kataṃ
kissa kammavipākena petalokam ito gato 'ti.
4. Nagaraṃ atthi Dasaññaṃ Erakacchan 'ti vissutaṃ
tattha setthi pure āsiṃ Dhanapālo 'ti maṃ vidu.
5. Asiti sakatavāhānaṃ ¹ hiraññaṃ ahoṣi me
pahūtaṃ me jātarūpaṃ muttāveluriyā bahū.
6. Tāva mahādhanassāmi ² na me dātuṃ piyaṃ ³ ahu
pidahitvā dvāraṃ bhuñjāmi mā maṃ yācana kāddasaṃ.
7. Assaddho macchari vāsiṃ ⁴ kadariyo paribhāsako
dadantānaṃ karontānaṃ vārayissaṃ ⁵ bahujaṇaṃ.
8. Vipāko natthi dānassa saṃyamassa kuto phalaṃ
pokkharāññodapānāni ārāmāni ca ropite
papāyo ca vināsesiṃ dugge saṃkamaṇāni ca.
9. Sv āhaṃ akatakalyāṇo katapāpo tato cuto
uppanno petavisayaṃ ⁶ khuppiṇāsaṃ appito
pañcapaṇṇāsavassāni tato kālamkato ahaṃ.
10. Nābhijānāmi bhuttaṃ vā pītaṃ vā pāṇiyaṃ
yo saṃyamo so ⁷ vināso yo vināso so saṃyamo
*petā hi kira ⁸ jānanti so ⁹ saṃyamo so vināso.
11. Ahaṃ pure saṃyamissaṃ ¹⁰ nādāsiṃ bahuke dhāne
santesu deyyadhammesu dīpaṃ nākāsiṃ attano.
12. Sv āhaṃ pacchānutappāmi attakammaphalupeto ¹¹
uddhaṃ catūhi māsehi kālakiriyaṃ bhavissati.

¹ C. ohanam. ² B. °pi. ³ C. D. viyam. ⁴ B. cāpi.

⁵ B. vāyarissaṃ bahujaṇaṃ. ⁶ B. pittio.

⁷ B.—C. D. adds: saṃyamo so.

⁸ C. D. tirā.

⁹ B. yo. ¹⁰ B.—C. D. °yamassaṃ.

¹¹ B. °pago.

13. Ekantaṃ kaṭukaṃ ghoraṃ nirayaṃ papatiss' ahaṃ¹
catukappaṃ catudvāraṃ vibhattaṃ bhāgaso mitaṃ
ayopākārapariyantaṃ ayaśa paṭikujjitaṃ.
14. Tassa ayomayā bhūmi jalitā tejaśa yutā
samantā yojanasataṃ pharitvā tiṭṭhati sabbadā.
15. Tatthāhaṃ dighamaddhānaṃ dukkhaṃ vedissa vedanaṃ
phalaṃ pāpassa kammaṣsa tasmā socāma' aha-
bbhusaṃ.
16. Taṃ vo vadāmi bhaddaṃ vo² yāvaṃ' ettha samāgatā
mā kattha pāpakaṃ kammaṃ āvimaṃ vā yadi vā raho.
17. Sace taṃ pāpakaṃ kammaṃ karissatha karotha vā
na vo³ dukkhā pamutta' atthi upacchāpi⁴ palāyitaṃ
18. Matteyyā⁵ hotha petteyyā kule⁶ jeṭṭhāpacāyikā
sāmañña hotha brahmañña evaṃ saggaṃ gamissatha 'ti
19. *Na antalikkhe na samuddamajjhe
na pabbatānaṃ vivaraṃ⁷ pavissa
na vijjati so chagatippadeso
yattha thito muñceyya pāpakammā 'ti.

Dhanapālapetavatthu.

II. 8.

1. Naggo kiso pabbajito si bhante rattiṃ kuhiṃ gacchasi
kissa hetu
ācikkha me taṃ api sakkunemu sabbena vittaṃ paṭi-
pādaye tuvaṃ 'ti.
2. Bārānasinagaraṃ dūraghutṭhaṃ tatthāhaṃ gahapati
addhako⁸ dīno
adātā gathitamano āmisasmim dussileṇa⁹ Yamavi-
sayamhi patto.

¹ B. °ssāhaṃ.

² B. °dan te.

³ B. te.

⁴ B. upaccāpi pateyatam.

⁵ C¹. D¹.—C. B. me^o—D. matteyyo.

⁶ B. adds: ca.

⁷ D¹. adds: na.

⁸ B. ahu dīno.

⁹ B. dussilyena.

3. So sūcikāya kilamito tehi ten' eva ñātisu yāmi āmi-sakiñcīhetu
adānasilā na ca saddahanti dānaphalam hoti paramhi
loke.
4. Dhītā ca mayham lapate ¹ abhikkhaṇaṃ dassāmi dānaṃ
pitunnaṃ pitāmahānaṃ
upakkhatam ² parivisayanti brāhmaṇā yāmi 'ham
Andhakāvindam bhottun 'titi.³
5. Tam avoca rājā tavam anubhaviyāna tam hi ⁴
eyyāsi khippam aham pi karissa ⁵ pūjam
ācikkha me tam yadi atthi hetu
saddhāyitam hetuvahe ⁶ suṇoma.
6. Tathā 'ti vatvā agamāsi tathā bhuñjimsu bhattam na
pana ⁷ dakkhiṇārāhā
pacchā gami Rājagahaṃ punāparaṃ pāturahosi purato
janādhipassa.
7. Disvāna petam punar eva ⁸ āgataṃ rājā avoca aham pi
kim dadāmi
ācikkha me tam yadi atthi hetu yena tvam ⁹ cirataram
piṇito siyā.
8. Buddham ca saṃghaṃ parivisayāna rāja annena
pānena pi civarena
tam dakkhiṇam ādisa me hitāya evam aham cirataram
piṇito siyā.
9. Tato ca rājā nipatitvā ¹⁰ tāvad eva dānam sahatthā
atulañ ca daditvā ¹¹
saṃghe ārocayi pakatim ¹² tathāgatassa ¹³ petassa
padakkhiṇam ādisittha.
10. So pūjito ativiyaśobhamāno pāturahosi purato janā-
dhipassa
yakkho 'ham asmiṃ paramiddhipatto na mayham
iddhisamasadisā manussā.

¹ B. labhate.—C¹. lapapatte.

² B. adds : tam upa°.—D¹. upe°. ³ C. D. C¹. D¹.

⁴ B. pi. ⁵ B. karessam. ⁶ B. ovaco. ⁷ B. ca.

⁸ B. punar eva. ⁹ B. tvam. ¹⁰ B. parivisayitvā.

¹¹ B. datvā. ¹² B. om. ¹³ B. adds : tassa.

11. Passānubhāvaṃ aparimitaṃ mama y idaṃ
 tayānusiṭṭhaṃ atulaṃ daditvā saṃghe
 saṃtappito satataṃ sadā bahūhi
 yāmi ahaṃ sukhito manussadevā 'ti.

Cūlasetthīpetavatthu.

II. 9.

1. Yassa atthāya gacchāma Kambojaṃ dhanabārakā
 ayaṃ kāmadaḍḍo yakkho imaṃ yakkhaṃ niyāmaṣe.
2. Imaṃ yakkhaṃ gaheṭvāna sādhukena pasayha ¹ vā
 yānaṃ āropayitvāna khippaṃ gacchāma Dvārakaṃ 'ti.
3. Yassa rukkhassa chāyāya nisīdeyya sayeyya vā
 na tassa sākhaṃ bhañjeyya mittadubbho hi pāpako 'ti.
4. Yassa rukkhassa chāyāya nisīdeyya sayeyya vā
 khandam pi tassa chindeyya attho ce tādiso ² siyā 'ti.
5. Yassa rukkhassa chāyāya nisīdeyya sayeyya vā
 na tassa pattaṃ bhindeyya ³ mittadubbho hi pāpako 'ti.
6. Yassa rukkhassa chāyāya nisīdeyya sayeyya vā
 samūlū ⁴ pi taṃ ⁵ abbuyha ⁶ attho p' ⁷ etādiso siyā 'ti.
7. Yass' ekarattiṃ hi ghare vaseyya, yattha ⁸ 'nnapānaṃ
 puriso labhetha
 na tassa pāpaṃ manasāpi cetaye, ⁹ kataññutā sappurisehi
 vaṇṇitā.
8. Yass' ekarattiṃ pi ghare vaseyya, annena ¹⁰ pānena
 upatṭhito siyā
 na tassa pāpaṃ mānasāpi cetaye, ⁹ adubbhapānī ¹¹ da-
 hate mittadubbhiṃ.
9. Yo pubbe katakalyāṇo ¹² pacchā pāpena himsati
 allapāṇihato ¹³ poṣo na so bhadrāni passatīti.

¹ B. paseyha. ² C. B.—C¹. D¹. D. tātiso. ³ B. himseyya.

⁴ B. olakam. ⁵ B. om. ⁶ C. abbhuyha. ⁷ B. ce.

⁸ B. yassa. ⁹ B. cintaye. ¹⁰ B. tatthanna.

¹¹ B. adubbhi^o. ¹² B.—D¹. D.—C¹. C. oṇe. ¹³ B. adubbhi.

10. *Yo appadutṭhassa narassa dussati, suddhassa posassa
anaṅganassa
tam eva bālaṃ pacceti pāpaṃ, sukhumo rajo pati-
vātaṃ 'va khitto 'ti.
11. Nāhaṃ devena vā manussena vā, issariyena vāhaṃ
suppasayho ¹
yakkho 'haṃ asmi paramiddhipatto, dūraṅgamo vaṇṇa-
balupapanno 'ti.
12. Pāṇi te sabbasovaṇṇo pañcadhāro madhussavo
nānārasā paggharanti maññe 'haṃ taṃ Purimḍadaṃ.
13. N'amhi devo na gandhabbo na pi Sakko Purimḍado
petam Aṅkura jānāhi Bheruvambhā ² idhāgataṃ.³
14. Kiṃ sīlo kiṃ samācāro Bheruvasmim ² pure tuvaṃ
kena te brahmacariyena puññaṃ pāṇimhi ijjhati.
15. Tantavāyo ⁴ pure āsim Bheruvasmim tadā ahaṃ
sukicchavutti kapaṇo na me vijjati ⁵ dātave.
16. Āvesanañ ca me āsi Asayhassa upantike
saddhassa dānapatino katapuññaṃ lajjino.
17. Tattha yācanaḥ yanti nānāgottā vanibbakā
te ca maṃ tattha pucchanti Asayhassa nivesanaṃ.
18. Tattha ⁶ gacchāmi bhaddaṃ vo kattha dānaṃ padīyati
tenāhaṃ ⁷ puttḥo vakkhāmi ⁸ Asayhassa nivesanaṃ.
19. Paggayha dakkhiṇaṃ bāhuṃ ettha gacchatha bhaddaṃ vo
ettha dānaṃ padīyati tena pāṇi kāmadaḍḍo
tena pāṇi maddhussavo tena me brahmacariyena
puññaṃ pāṇimhi ijjhati.
20. Na kira tvaṃ adā dānaṃ sakapāṇihi kassaci
parassa dānaṃ anumodamāno pāṇim paggayha pāvadi.⁹
21. Tena pāṇi kāmadaḍḍo tena pāṇi madhussavo
tena me brahmacariyena puññaṃ pāṇimhi ijjhati.

¹ B. appa°.² B. Rorūvambhā.—C¹. Bhera°.³ B. ito gataṃ. ⁴ B. thunnaṃ. ⁵ C. D¹.—D. C¹. vijjhati.⁶ B. kattha. ⁷ B. tesāhaṃ. ⁸ C. C¹. akkhāmi.⁹ D¹. pāvadi.

22. Yo so dānam adā bhante pasanno sakapāpihi
so hitvā mānusaṃ dehaṃ kin nu so disataṃ gato.
23. Nāhaṃ jānāmi asayhasāhino¹ Aṅgīrasassa gatiṃ²
āgatiṃ vā
sutaṃ ca me Vessavaṇassasantike Sakkassa sahavya-
taṃ gato Asayho.
24. Alam eva kātum kalyāṇaṃ dānaṃ dātum yathārahaṃ
pāpi kāmadaḍaḍaṃ disvā ko puññaṃ na karissati.
25. So hi nuna ito gantvā anuppatvāna Dvārakaṃ
dānaṃ (taṃ) patthāpayissāmi³ yaṃ mam' assa sukhā-
vahaṃ.
26. Dassāmi annapānaṃ ca vatthasenāsanāni ca
papaṃ ca udapānaṃ ca dugge saṃkamanāni cā 'ti.
27. Kena te aṅguli kuṇḍā mukhaṃ ca kuṇḍalikaṭaṃ
akkhini ca paggharanti kiṃ pāpaṃ pakataṃ tayā 'ti.
28. Aṅgīrasassa gahapatino saddhassa gharaṃ esino
tassāhaṃ dānavissagge dāne⁴ adhikato ahu.
29. Tattha yācanaḃe disvā āgate bhojanatthike⁵
ekamantaṃ apakkamma akāsim kuṇḍalimukhaṃ.
30. Tena me aṅguli kuṇḍā mukhaṃ ca kuṇḍalikaṭaṃ
akkhini ca paggharanti taṃ pāpaṃ pakataṃ mayā 'ti.
31. Dhammena te kāpurisa mukhaṃ ca kuṇḍalikaṭaṃ
akkhini ca paggharanti yaṃ tvam parassa dānassa
akāsi kuṇḍalimukhaṃ 'ti.
32. Kathaṃ hi dānaṃ dadamāno kareyya parapattiyaṃ
annapānaṃ khādaniyaṃ vatthasenāsanāni cā 'ti.
33. So hi nuna ito gantvā anuppatvāna Dvārakaṃ
dānaṃ patthāpayissāmi yaṃ mam' assa sukhāvahaṃ.
34. Dassāmi annaṃ ca pānaṃ ca vatthaṃ senāsanāni ca
Papaṃ ca udapānaṃ ca dugge ca saṃkamanāni cā 'ti.
35. Tato hi so nivattitvā anuppatvāna Dvārakaṃ
dānaṃ patthayi⁶ Aṅkuro yaṃ taṃ assa sukhāvahaṃ.

¹ B. ossa setthino.—C¹. D¹. ovā°. ² B. gati cāgatiṃ.

³ B. patthāpayissāmi.—C¹. D¹. pati°. ⁴ B. dānaṃ.

⁵ B. C. D.—C¹. D¹. oṇṭike.

⁶ C¹. D¹. pattayi.—B. patthāpayi' ākuro.

36. Adā annañ ca pānañ ca vatthasenāsanāni ca
papañ co udapānañ ca vipphasannena cetasā.
37. Ko chāto ko ca ¹ tasito ko vattham parivassati ²
kassa santāni yoggāni ito yojentu vāhanam.
38. Ko chatt' icchati gandhañ ca ko mālam ko upāhanam
iti su ³ tattha ghosenti kappakā sūdamāgadhā ⁴
sadā sāyañ ca pāto ca Aṅkurassa nivesane 'ti.
39. Sukham supati Aṅkuro iti jānāti mam jano
dukkham supāmi Sindhaka ⁵ yaṃ na passāmi yācake.
40. Sukham supati Aṅkuro iti jānāti mam jano
dukkham Sindhaka supāmi appake su vanibbake.
41. Sakko ce te varam dajjā Tāvatisānam issaro
kissa sabbassa lokassa varamāno varam vare 'ti.
42. Sakko ce me varam dajjā Tāvatisānam issaro
kāluṭṭhitassa me sato suriyass' uggamanam pati.
43. Dibbā bhakkhā pātubhaveyyum silavanto ca yācakā
dadato me na khīyetha datvā nānutappeyyāham
dadam cittam pasādeyya evaṃ Sakkavaram vare 'ti.
44. Na sabbavittāni pare pavecche ⁶, dadeyya dānañ ca
dhānañ ca rakkhe
tasmā hi dānā dhanam eva seyyo, atippadānena kulā
na honti.
45. Adānam atidānañ ca na pasamsanti paṇḍitā
tasmā hi dānā dhanam eva seyyo, samena vatteyya sa
dhīradhammo 'ti.
46. Aho vatāre abam eva dajjam, santo hi ⁷ mam sappurisā
bhajeyyam
megho 'va ninnāni hi pūrayanto, samtappaye sabba-
vanibbakānam.
47. Yassa yācanake disvā mukhavaṇṇo pasīdati
datvā attamano hoti tam gharam vasato sukham.
48. Yassa yācanake disvā mukhavaṇṇo pasīdati
datvā attamano hoti esā puññassa ⁸ sampadā.

¹ B.—C¹. D¹. om.³ B. suta.—C¹. D¹. ssa.⁵ B. sinduke.⁷ B. dadanto ca.² B. paridahissati.⁴ B. sudā pātavā.⁶ B. samvacche.⁸ B. yaññassa.

49. Pubbe va dānā sumano dadam cittaṃ pasādeyya
datvā attamano hoti eso puññassa sampadā.
50. Saṭṭhi vāhasahassāni Aṅkurassa nivesane
bhojanam diyate niccam puññapekkhassa jantuno.
51. Jānā tisahassā¹ sūdā āmuttamaṇikuṇḍalā
Aṅkuram upajīvanti dāne yaññassa pāvata.
52. Saṭṭhi parisasahassāni² āmuttamaṇikuṇḍalā
Aṅkurassa mahādāne kaṭṭham phārenti mānavā.
53. Soḷasitthisahassāni sabbālamkārabhūsitā
Aṅkurassa mahādāne vidhā piṇḍenti nāriyo.
54. Soḷasitthisahassāni sabbālamkārabhūsitā
Aṅkurassa mahādāne dabbigāhā upatṭhitā.
55. Bahum bahūnam pādāsi ciraṃ pādāsi khattiye
sakkaccam ca sahatthā vittiṃ³ katvā punappunam.
56. Bahumāse pakkhe ca utusamvaccharāni ca
mahādānam pavattesi Aṅkuro dīgham antaram.
57. Evaṃ datvā yajitvā ca Aṅkuro dīgham antaram
hitvā mānusam deham Tāvatiṃsūpago ahū⁴ 'ti.
58. Kaṭacchubhikkham datvāna Anuruddhassa Indako
so hitvā mānusam deham Tāvatiṃsūpago ahu.
59. Dasahi ṭhānehi Aṅkuram Indako atirocati
rūpe sadde rase gandhe potṭhabbe ca manorame.
60. Āyunā yasaṣā c'eva vaṇṇena ca sukhena ca
ādhipaccena Aṅkuram Indako atirocatiti.
61. Mahādānam tayā dinnam Aṅkura dīgham antaram
avidūre nisinnō si āgaccha mama santike⁵ 'ti.
62. Tāvatiṃse yadā buddho silāyam paṇḍukambale
pāricchattakamūlamhi vihāsi purisuttamo.
63. Dasasu lokadhātūsu saṃnipatitvāna devatā
payirupāsanti⁶ sambuddham vasantam nagamuddhani.
64. Na ko ci devo vaṇṇena sambuddham atirocati
sabbe deve adhigayha⁷ sambuddho⁸ va virocati.

¹ B. °ssāni sudanīm.³ C¹. D¹. pīti.—B. vitti.⁵ B. atikkama.² B. purisa°.⁴ B. parirū°.

65. Yojanāni dasa c' eva ¹ Aṅkuro 'yaṃ tadā ahu
avidūre ca buddhassa Indako atirocati.
66. Oloketvāna sambuddho Aṅkurañ cāpi Indakaṃ
dakkhiṇeyyaṃ pabbhāvento ² idaṃ vacanam abruvi.
67. Mahādānaṃ tayā dinnam Aṅkura dīgham antaram
atidūre ³ nisinno si āgaccha mama santikaṃ.
68. Codito bhāvitattena ⁴ Aṅkuro idaṃ abruvi
kiṃ mayhaṃ tena dānena dakkhiṇeyyena suññataṃ.⁵
69. Ayaṃ so Indako yakkho dajjā dānam parittakaṃ
atirocati amhehi cando tāragāṇe yathā.
70. Ujjhaṅgale yathā khette bījaṃ bahukaṃ pi ropitaṃ
na vipulaṃ na phalaṃ ⁶ hoti na pi ⁷ toseti kassakaṃ.
71. Tath' eva dānaṃ bahukaṃ dussīlesu patitthitaṃ
na vipulaṃ na phalaṃ ⁶ hoti na hi toseti dāyake.
72. Yathā pi bhaddake khette bījaṃ appaṃ viropitaṃ
sammādhāraṃ pavecchante phalaṃ toseti kassake.
73. Tath' eva sīlavantesu guṇavantesu tādisu
appaṃ pi kataṃ kāraṃ puññaṃ hoti mahapphalan 'ti.
74. Viceyya dānaṃ dātābbaṃ yattha dinnam mahapphalaṃ
viceyya dānaṃ datvāna saggaṃ gacchanti dāyaka.
75. Viceyya dānaṃ sugatappasethaṃ ye dakkhiṇeyyā idha
jīvaloke
etesu dinnāni mahapphalāni bījāni vuttāni yathā
sukhette 'ti.

Aṅkurapeta vatthu.

II. 10.

1. Divā vibhāragataṃ bhikkhuṃ Gaṅgātīre nisinnakaṃ
taṃ peti upasaṃkamma dubbaṇṇabhīrudassanā.
2. Kesā c'assā atidīghā yāva bhummaṃvalambare
kesehi sā paṭicchannā samaṇaṃ etad abruvīti.

¹ B. dve ca.

² B. sambhā°.

³ B. suvi°.

⁴ B. oṭthena.

⁵ B., C. D. — C°. D°. sa°.

⁶ B. na vipulaphalaṃ.

⁷ B. nāpi.

3. Pañcapaṇṇāsavassāni yato kālakatā ahaṃ
nābhijānāmi bhuttaṃ vā pitaṃ vā pāṇiyam
dehi tvam¹ pāṇiyam bhante tasitā pāṇiyāya me' ti.
4. Ayaṃ sitodakā Gaṅgā Himavantato sandati
piva etto gahetvāna kiṃ maṃ yācasi pāṇiyam.
5. Sacāhaṃ bhante Gaṅgāyaṃ sayam gaṇhāmi pāṇiyam
lohitam me parivattati tasmā yācāmi pāṇiyam.
6. Kin nu kāyena vācāya manasā dukkaṭaṃ kataṃ
kissa kammavipākena Gaṅgā te hoti lohitaṃ.
7. *Putto me bhante Uttaro² saddho āsi upāsako
so ca mayhaṃ³ akāmāya samaṇānaṃ pavecchati⁴
cīvaraṃ piṇḍapātaṃ ca paccayaṃ sayanāsaṇaṃ.
8. Tam ahaṃ paribhāsāmi maccherena upaddutā
yaṃ taṃ⁵ mayhaṃ akāmāya samaṇānaṃ pavecchasi.
9. Cīvaraṃ piṇḍapātaṃ ca paccayaṃ sayanāsaṇaṃ
etan te paralokasmiṃ lohitaṃ hotu Uttara
tassa kammavipākena Gaṅgā me hoti lohitaṃ 'ti.

Uttaramātupetavatthu.

II. 11.

1. Ahaṃ pure pabbajitassa bhikkhuno suttaṃ
adāsi upagamma yācitā⁶ tassa
vipāko vipulaṃ phal⁷ 'ūpalabbhati
bahū⁸ ca me uppajjare vatthakoṭṭiyo.
2. Pupphābhikiṇṇaṃ ramitaṃ⁹ vimānaṃ
anekacittaṃ naranārīsevitam¹⁰
sāhaṃ bhuñjāmi ca pārupāmi ca
pahūtavittā na ca tāva khīyati.

¹ B. me. ² C. D. adds: nāma. ³ B. mayam.

⁴ B. pavacchati. ⁵ B. tvam. ⁶ B. 'to. ⁷ B. phalam.

⁸ B. bahukā. ⁹ B. rammam idam. ¹⁰ B. 'nārīhi se°.

3. Tass' eva' kammassa vipākam anvayā
sukhañ ca sātañ ca idh' ūpalabbhati
sāhaṃ gantvā punam eva mānusaṃ
kāhāmi puññāni nay' ¹ ayyaputta man 'ti.
4. Satta ² tuvaṃ vassasatā idhāgatā
jinñā ca vuḍḍhā ca taḥiṃ bhavissasi
sabbe ca te kālaṃkatā 'va ñātakā
tvam tattha gantvāna ito karissasīti.
5. Satt' eva vassāni idhāgatāya me
dibbañ ca sukhañ ca samappitāya
sāhaṃ gantvā punar eva mānusaṃ
kāhāmi puññāni nay' ayyaputta man 'ti.
6. So taṃ gahetvāna pasāyha bāhāyaṃ
paccānāyitvāna punar eva theriṃ sudubbalaṃ
vajjesi aññaṃ pi jaṇaṃ idhāgataṃ
karoṭha puññāni sukh' ūpalabbhatīti.
7. Diṭṭhā mayā akatena sādhuṇā
petā vihaññanti tath' eva mānusa
kammañ ca katvā sukhavedaniyaṃ
devā manussā ca sukhe tṭhitā pajā 'ti.

Suttapetavatthu.

II. 12.

1. Sovannasopānaphalakā sovaṇṇavālukasamṭhitā
tattha sogandhiyo vaggū sucigandhā manoramā.
2. Nānārukkhehi samchannā nānāgandhasamīritā ³
nānāpadumasamchannā puṇḍarīkasamāgatā.⁴
3. Surabhī sampavāyanti manuññā māluteritā
haṃsakoṇicābhirudā ⁵ cakkavākābhikujitā.
4. Nānādiḷḷaṇḍakinnā nānāsaragaṇayutā ⁶
nānāphaladharā rukkhā nānāphaladharā vanā.

¹ D. naye.

² D^r. sattam.

³ B. samerita.

⁴ B. °samohatā.

⁵ B. adds: ca.

⁶ B. °rutā.

5. Na manussesu idisaṃ nagaraṃ yādisaṃ idaṃ
pāsādā ca babukā tuyhaṃ sovaṇṇarūpiyamayā.
6. Daddallamānā ābhenti samantā caturo disā
pañca-dāsisaṭṭhā tuyhaṃ yā temā paricārīkā.
7. Tā kambukāyūradharā kañcanācelabhūsitā
pallaṅkā bahukā tuyhaṃ sovaṇṇaruciyaṃmayā.
8. Kadalimigasamchannā samjāto¹ goṇakasamṭhitā
yattha tuvaṃ² vāsūpagatā sabbakāmasamiddhinī.
9. Sampattāya³ adḍharattāya tato utthāya gacchasi
uyyānabhūmiṃ gantvāna pokkharaññā samantato.
10. Tassā tire tuvaṃ⁴ thāsi harite saddale subhe
tato te kaṇṇamuṇḍo ca sunakho aṅgamaṅgāni khādati.
11. Yadā ca khāyitā āsi aṭṭhisamkhalikā katā
ogāhasi pokkharāṇiṃ hoti kāyo yathā pure.
12. Tato tvam⁵ uggacchanti⁶ sucārū⁷ piyadassanā
vatthena pārupitvāna āyāsi mama santikaṃ.
13. Kin nu kāyena vācāya manasā dukkaṭaṃ katam
kissa kammavipākena kaṇṇamuṇḍo ca sunakho
aṅgamaṅgāni khādati.
14. Kimbilāyaṃ⁸ gahapati saddho āsi upāsako
tassāhaṃ bhariyā āsi dussilā aticārini
evam⁹ aticaramānāya sāmiko etad abruvi.
15. n' etaṃ channaṃ¹⁰ paṭirūpaṃ yaṃ tvam¹¹ aticarāsi maṃ
sāhaṃ ghoram ca sapaṭhaṃ musāvādaṃ¹² abhāsissam.¹³
16. Nāhaṃ taṃ aticarāmi kāyena uda cetasā
sacāhaṃ taṃ aticarāmi kāyena uda cetasā.
17. Ayaṃ kaṇṇamuṇḍo sunakho aṅgamaṅgāni khādatu
tassa kammassa vipākaṃ musāvādassa c' ūbhayaṃ.
18. Sattavassasatāni ca¹⁴ ānubhūtaṃ yato pi¹⁵ me
kaṇṇamuṇḍo ca sunakho aṅgamaṅgāni khādati.

¹ B. sajjā goṇakasandhatā.² B. tvam.³ B. adds: te sam°. ⁴ D. tvam. ⁵ B. aṅgapaccaṅgi.⁶ B. sūcā.—C°. D°. saccāru.⁷ B. Kimilāya.⁸ B. so maṃ.⁹ B. adds: n' etaṃ.¹⁰ B. adds: ca.¹¹ D°. 'asi 'haṃ.—C. °sam.¹² B. om.¹³ B. hi.

19. Tvañ ca deva bahūpakāro atthāya me idhāgato
sumuttāhaṃ kaṇṇamuṇḍassa asokā akutobbhayā.
20. Nāhaṃ deva namassāmi yācāmi añjalikatā
bhuñja amānuse kāme rama deva mayā sahā 'ti.
21. Bhutvā¹ amānusa kāmā ramito 'mhi tayā saha
tāhaṃ subhage yācāmi khippaṃ paṭinayāhi man 'ti.

Kaṇṇamuṇḍapetavatthu.

II. 13.

1. Ahu rājā Brahmadatto Pañcālānaṃ rathesabho
ahorattānaṃ accayā rājā kālaṃ kari² tadā.
2. Tassa ālāhanaṃ gantvā bhariyā kandati Ubbari
Brahmadattaṃ apassantī Brahmadattā 'ti kandati.
3. Isi ca tattha āgacchi sampannacaraṇamuni
So ca tattha apucchittha ye tattha su samāgatā.
4. Kassa c'³ idam ālāhanaṃ nānāgandhasameritaṃ
kassāyaṃ kandati bhariyā ito dūragatam patim
Brahmadattaṃ apassantī Brahmadattā 'ti kandati.
5. Te ca tattha viyākamsu ye tattha su samāgatā
Brahmadattassa bhaddan te Brahmadattassa mārisa.
6. Tassa idam ālāhanaṃ nānāgandhasameritaṃ
tassāyaṃ kandati bhariyā ito dūragatam patim
Brahmadattaṃ apassantī Brahmadattā 'ti kandatīti.
7. Chalasitisahassāni Brahmadattassa nāmakā
imasmim ālāhane daddhā tesam kaṃ anusocasīti.
8. * Yo rājā Cūlanīputto Pañcālānaṃ rathesabho
taṃ bhante anusocāmi bhattāraṃ sabbakāmadadan⁴ 'ti.
9. Sabbe va 'hesuṃ rājāno Brahmadattassanāmakā⁵
sabbe va Cūlanīputtā Pañcālānaṃ rathesabhā.

¹ B. bhuttā.

² B. akrubbatha.

³ B. om.

⁴ B. °kāmadan.

⁵ B. °sanāmaka.

10. Sabbesaṃ anupubbena mahesittam akārayi
kasmā purimake hitvā pacchimam anusocasīti.
11. Ātume¹ itthibhūtāya dīgharattāya mārisa
yassā me itthibhūtāya saṃsāre bahu bhāsasīti.
12. Ahu itthi ahu puriso pasuṃ yonim pi agamā
evam etaṃ atītānaṃ pariyanto na dissatīti.
13. Ādittam vata maṃ santam ghatasittam va pāvakaṃ
vārinā viya osiñci sabbam nibbāpaye daram.
14. Abbūlham² vata me sallam etaṃ³ hadayanissitam
yo me sokaparetāya patisokaṃ apānudi.
15. Sāham abbūlhasallāsmi sītibhūtāsmi nibbutā
na socāmi na rodāmi tava sutvā mahāmuniṭi.
16. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā samaṇassa subhāsitaṃ
pattacīvaram ādāya pabbaji anagāriyam.
17. Sā ca pabbajja-upagatā⁴ santā agārasmā anagāriyam
mettam cittam abhāvesi brahmalokupapattiyaṃ.
18. Gāmā gāmaṃ vicarantī nigame rājadhāniyo
Uruvelaṃ nāma so gāmo yattha kālam akubbatha.
19. Mettacittam abhāvetvā⁵ brahmalokupapattiyaṃ
itthiccittam virājetvā brahmalokupagā ahū⁶ 'ti.

Ubbarīpetavatthu.

Ubbarīvaggo dutiyo.

III. 1.

1. Abhiijamāne vārimhi Gaṅgāya idha gacchasi
naggo pubbadhpeto va mālādhārī alamkato
kuhiṃ gamissasi⁶ petam kattha vāso bhavissatīti.
2. Cundatthiyam⁷ gamissāmi peto so⁸ iti bhāsasi⁹
antare Vāsabhagāmaṃ Bārānasiyā santike.

¹ B. āhu me.

² B., C¹. D¹. abbuyham.

³ B. sokam.

⁴ B. pabbajjitā.

⁵ B. ābhā^o.

⁶ B. 'ti peto.

⁷ B. 'tthilam.

⁸ D. yo.

⁹ B. 'ti.

3. Tañ ca disvā mahāmatto Koliyo iti vissuto
sattubhattañ ca petassa pītakañ ca yugaṃ adā.
4. Nāvāya tiṭṭhamānāya kappakassa adāpayi
kappakassa padinnamhi ¹ thāne petassa dissatha.
5. Tato suvatthavasano mālādhārī alamkato
thāne thit'assa petassa dakkhiṇā upakappatha
tasmā dajjetha petānaṃ anukampāya punappunan 'ti.
6. Sāhunnavāsino ² eke aññe kesaniṇvāsino
petā bhattāya ³ gacchanti pakkamanti diso disaṃ.
7. Dūre eke ⁴ padhāvitvā aladdhā ca nivattare
chātā pamucchitā bhantā bhūmiyaṃ paṭisumbhitā ⁵
8. Ke ⁶ ci tattha ca patitā ⁷ bhūmiyaṃ paṭisumbhitā
pubbe akatakalyāṇā aggidaddhā va ātape.
9. Mayaṃ pi pubbe pāpadhammā gharaniyo kulamātaro
santesu deyyadhammesu dīpaṃ nākamha attano.
10. Pahūtaṃ annapānaṃ hi api su ⁸ avakiriyati
samāgate pabbajite na ca kiñci adamhase.
11. Akammakāmā alasā sādhuakāmā ⁹ mahagghasā
ālopapiṇḍadātāro paṭiggahe paribhāsimsase.
12. Te gharā tā va ¹⁰ dāsiyo tān' evābharaṇāni no
te añño parihārenti ¹¹ mayaṃ dukkhassa bhāgino.
13. Veṇiṃ vā avaññā honti rathakārī ca dubbhikā
caṇḍālī kapaṇā honti nahāmini ca punappunaṃ.
14. Yāni yāni nihināni kulāni kapaṇāni ca
tesu tesv eva jāyanti esā maccharino gati.
15. Pubbe ca katakalyāṇā dāyakā vītamaccharā
saggaṇ te paripūrenti obhāsenti ¹² ca Nandanam.
16. Vejayante ¹³ ca pāsāde ramitvā kāmakāmīno
uccākulesu jāyanti sabhōgesu tato cutā.

¹ B. ca dinnamhi. ² B. sāhunda°. ³ B. attāya.

⁴ B. ke. ⁵ B.—C^r. D^r. °sambhitā. ⁶ B. te ca.

⁷ B. papatitā.

⁸ B. ssu.

⁹ C. C^r. D^r. asāsā°. —D. asādhu. ¹⁰ B. only.

¹¹ B. paricā°.

¹² B., C. D.—C^r. D^r. okā°.

¹³ B., C. C^r. —D^r. D. vedayanti.

17. Kūtāgāre ca¹ pāsāde² pallaṅke goṇasaṃṭhite³
vijitaṅgā morahatthehi kule jātā yasassino.
18. Aṅkato⁴ aṅkam⁴ gacchanti mālādhāri alaṃkatā
jātiyo upatitṭhanti sāyaṃ pātaṃ sukhessino.
19. Nay idam akatapūññānaṃ katapūññānaṃ ev' idam
asokaṃ Nandanam rammaṃ⁵ Tidasānaṃ mahāvanaṃ
20. Sukham akatapūññānaṃ idha natthi parattha ca
sukhañ ca katapūññānaṃ idha c' eva parattha ca.
21. Tesam saṃvāyakaṃaṃ kattaḃbam kusalaṃ bahum
katapūññā hi modanti sagge bhogaṃsamaṅgino 'ti.

Abhijjamānapetavatthu.

III. 2.*

1. Kuṇḍinagariyo thero Sānuvāsiniyāsino⁶
Potṭhapādo 'ti nāmena samaṇo bhāvitindriyo.
2. Tassa mātā pitā bhātā duggatā Yamalokikā
pāpakammaṃ karitvāna petalokaṃ ito gatā.
3. Te duggatā sūcikatṭhā kilantā naggino kisā
uttasanta mahātāsā⁷ na dassenti kurūriṇo.⁸
4. Tassa bhātā vitaritvā naggo ekapathe 'kako
catukūṇḍiko bhavitvāna therassa dassayi' tumam.
5. Thero sāmanasikatvā⁹ tuṇḍibhūto apakkami¹⁰
so ca viññāpayi thera bhātā petāgato¹¹ aham.
6. Mātā pitā¹² ca te bhante, b. c. d. = 2. b. c. d.
7. = 3.

¹ B., C. D., C¹. D¹. oṇesu. ² C¹. pādesu. ³ B. goṇatthate.

⁴ B. aṅga°. ⁵ B. only. ⁶ B. Sāna°—siko.

⁷ B. ottapantā mahattāsā. ⁸ B. kuruddhino.

⁹ B. am.° ¹⁰ B. ati°. ¹¹ B. petabhūto aham.

¹² B. pitaro te.

* C¹. adds from the commentary: Kuṇḍinagariyo thero
'ti ādayo pana ādito pañca gāthā tasmaṃ sambuddhadassa-
nattham dhammasaṃgāhakehi ṭhapitā.

8. Anukampassu kārūṇiko datvā anvādisāhi¹ no tava dinnena dānena yāpessanti kurūrino² 'ti.
9. Thero caritvā piṇḍāya bhikkū aññe ca dvādasa ekajjhaṃ saṃnipatimsu bhattavissattakāraṇā.³
10. Thero sabbe pi⁴ te āha yathā laddhaṃ dadātha me saṃghabhataṃ karissāmi anukampāya ñātinam.
11. Niyyātayimsu⁵ therassa thero saṃghaṃ nimantayi datvā anvādisi thero pitu mātu ca bhātuno.
12. Idaṃ me ñātinam hotu sukhitā hontu ñātayo samanantarānuditṭhe bhojanam upapajjatha.
13. Sucim paṇitaṃ sampannam anekarasavyañjanam tato uddissati⁶ bhātā vaṇṇavā balavā sukhī.
14. Pahūtam bhojanam bhante passa naggāmhase mayam tathā bhante parakkāma⁷ yathā vatthaṃ labhāmhase.
15. Thero saṃkārakūṭato uccinitvāna tantake pilotikaṃ paṭam⁸ katvā saṃghe cātuddise adā.
16. Datvā anvādisi thero pitu mātu ca bhātuno idaṃ me ñātinam hotu sukhitā hontu ñātayo.
17. Samanantarānuditṭhe vatthāni upapajjimsu⁹ tato suvatthavasano therassa¹⁰ dassayi' tumam.
18. Vaṇṇavā balavā sukhī yāvatā Nandarājassa vijitasmiṃ paṭicchādā tato bahutarā bhante.
19. Vatthāni' cchādanāni no koseyyakambaliyāni khomakappāsiyāni¹¹ ca vipulā ca mahagghā ca te cākāse' valambare te mayam paridahāma¹² yaṃ yaṃ hi¹³ manaso piyam tathā bhante parikkāma yathā gehaṃ labhāmase.
20. Thero paṇṇakūṭim¹³ katvā saṃghe cātuddise adā datvā anvādisi thero pitu mātu ca bhātuno.

¹ B. anudi°.² B. oddino.³ B. vosagga°.⁴ B. va.⁵ B. niyyāda°.⁶ C. °sati.⁷ C. D°. C°. parakkamma. ⁸ C°. pavatam. ⁹ B. uda°.¹⁰ C°. D°. padass°. — B. °rass' uddissayituttha mam.¹¹ B. °kāni. ¹² B. — C. C°. D. D°. om. pari°, yaṃ hi.¹³ C°. D°. °tiyam.

21. Idam me ñātinam hotu sukhitaṃ hontu ñātayo samanantarānudiṭṭhe gharāṇi upapajjimsu.
22. Kūtāgārā nivesanā¹ vibhattā bhāgasō mitā na manussesu idisā yādisā no gharā idha.
23. Api dibbesu yādisā tādisā no gharā idha daddallamānā ābhenti² samantā caturo disā.
24. Tathā bhante parakkāma yathā pānam labhāmhase thero karakaṃ³ pūretvā samghe cātuddise adā.
25. Datvā anvādisi thero pitu mātu ca bhātuno idam me ñātinam hotu sukhitaṃ hontu ñātayo.
26. Samanantarānudiṭṭhe pāniyam upapajji su⁴ gambhīrā caturassā ca pokkharaññā sanimmitā.⁵
27. Sītūdakā supatitthā ca⁶ sītā appaṭigandhiyā⁷ padumuppalasamchannā vārikiñjakkhapūritā.
28. Tattha nahatvā pivitvā therassa paṭidassayam pahūtam pāniyam bhante pāpā dukkhaphalan'ti⁸ no.
29. Ahindamānā khañjāma sakkhare kusakaṇṭake⁹ tathā¹⁰ bhante parakkāma yathā¹¹ yānam labhāmhase.
30. Thero sipātikam¹² laddhā samghe cātuddise adā datvā anvādisi thero pitu mātu ca bhātuno idam me ñātinam hotu sukhitaṃ hontu ñātayo.
31. Samanantarānudiṭṭhe petā rathena m-āgamum anukampitamha¹³ bhaddante bhattena chādanena ca.
32. Gharena pānadānena¹⁴ yānadānena c'ūbhayam munikārunikam loke tam bhante vanditum āgatā'ti.

Sānuvāsipetavatthu.

¹ B. vesā ca.

² B. ābha°.

³ B. karamam.—C¹. D¹. karam.

⁴ B. upapajjatha.

⁵ B. oñño sumāpitā.

⁶ B. om.

⁷ C¹. D¹. °sandho.

⁸ B.—C¹. D¹. °jalanti.

⁹ B. °kaṇḍake.—D. tusa°.

¹⁰ B.—C. D. C¹. D¹. tadā.

¹¹ B.—C. D. C¹. D¹. yadā.

¹² B. °ṭṭi°—C¹. D¹. C. D. sidāṭikam—and adds from the

Com.: ekapatalam upāhanam.

¹³ B.—C. C¹. D. D¹. anukampig'añha.

¹⁴ B. pāniya°.

III. 3.

1. Velūriyatthambhaṃ ruciraṃ pabhassaraṃ
vimānaṃ āruyaṃ anekacittaṃ
tatth' acchasi devī mahānubhāve
pathaddhani ¹ paṇṇarase va cando.
2. Vaṇṇo ca te kanakassa saṃnibho
uggatarūpo ² bhusadassaniyo ³
pallaṅkasetṭhe atule nisinnā
ekā tuvaṃ natthi tuyhaṃ sāmiko.
3. Imā ca te pokkharaññā samaṅgato ⁴
pahūtamāsā bahupūṇḍarikā
suvapaṇṇacuppehi samaṅgamotakā ⁵
na tattha paṅko palāko ⁶ ca vijjati.
4. Haṃsā pi ⁷ dassaniyā manoramā
udakasmim anupariyanti sabbadā
samayya ⁸ vaggu ⁹ panadanti sabbe
vindussarā ¹⁰ dundubhinā va ghoso.
5. Daddallamānā yasaṃ yasassini
nāvāya ¹¹ tvaṃ avalamba tiṭṭhasi
ālāracamhe ¹² hasite piyaṃvade
sabbaṅgakalyāṇi bhusaṃ virocasi.
6. Idaṃ vimānaṃ virajaṃ same tṭhitāṃ
uyyānavantaṃ ¹³ ratinandavaddhanaṃ
icchāmi te nāri anomadassane
tayā saha nandane idha moditun 'ti.
7. Karohi kammaṃ idha vedaniyaṃ
cittaṃ ca te idha nītaṃ ¹⁴ bhavatu
katvāna kammaṃ idha modaniyaṃ
evaṃ mamaṃ lacchasi kāmakāminin ¹⁵ 'ti.

¹ B. samantano.² B. utta°.³ B. °neyyo.⁴ B. °ntato.⁵ B. samantaṃ otatā.⁶ B. paṇṇako.⁷ C. D. adds : me.⁸ B. °yā.⁹ C¹. D¹. vatthu.¹⁰ C¹. D. C. viddu.—D¹. vagu.—B. bindu.¹¹ B. adds : ca.¹² B. ālārasame.¹³ B. °vanam.¹⁴ B. nitaṃ ca hotu.—C¹. D¹. nitum.¹⁵ B. °nan 'ti.

8. Sādhū 'ti so tassā paṭisunītvā
 akāsi kammam sahavedanīyaṃ¹
 katvāna kammam tahiṃ vedanīyaṃ
 uppajji māṇavo tassā sahavyatan 'ti.

Rathakārīpetavatthu.

III. 4.

1. Bhusāni eke² sāli punāpare
 aññā³ nārī sakamaṃsalohitaṃ
 tvañ ca gūtham asuci-akantikaṃ⁴
 paribhuñjasi kissa ayaṃ vipāko 'ti.
2. Ayaṃ pure mātaraṃ himsati
 ayaṃ pana kūtavāñño
 ayaṃ maṃsāni khāditvā musāvādena vañceti.
3. Ahaṃ manussesu manussabhūtā
 agāriṇī kulassa issarā
 santesu parigūyhemī mā ca⁵ kiñci ito adama
 musāvādena chāдеми natthi etaṃ mama gehe⁶
 sace santaṃ⁷ nigūyhamī⁸ gūtho me hotu bhojanaṃ.
4. Tassa kammassa vipākena musāvādassa c' ūbhayaṃ
 sugandhasālino bhattaṃ gūtham me parivattati.
5. Avajjāni⁹ ca kammāni na hi kammam vīnassati
 duggandham kimīnaṃ mīlham bhuñjāmi ca pivāmi cā 'ti.

Bhusapetavatthu.

III. 5.

1. Aecherarūpaṃ sugatassa nānaṃ
 satthā yathā puggalaṃ vyākāsi
 ussannapuññaṃ pi bhavanti h'eke¹⁰
 parittapuññaṃ¹¹ pi bhavanti h'eke¹⁰
 ayaṃ kumāro sīvathikāya chaddito
 aṅgutthasnehena yāpesi ratti.

¹ B. tahiṃ ve°.

² B. eko 'paro.

³ B. ayañ ca.

⁴ B. akantaṃ.

⁵ B.—C°. D°. om.

⁶ B. iti.

⁷ C°. °tāni gū°.

⁸ B. gūhāmi.

⁹ B. avañcāni.

¹⁰ B. loke.

¹¹ B. °ññān' api.

2. Na yakkhabhūtā na sirimsapā¹ vā
vihethayeyyum² katapuññakumāram
sunakhā pi imassa palahisu³ pāde
dhaṅkā siṅgālā parivattayanti.
3. Gabbhāsayaṃ pakkhigaṇā haranti
kākā pana akkhimalaṃ haranti
na imassa rakkhaṃ vidahimsu⁴ keci
na osathaṃ⁴ sāsapadhūpanaṃ vā.
4. Nakkhattayogaṃ pi na⁵ uggahesum
na sabbadhaññāni pi ākirimsu
etādisaṃ uttamakiocchapattam⁶
rattābhatam sīvathikāya chadditam.
5. Nonitapiṇḍam⁷ viya vedhamānam
sasamsayaṃ jīvitasāvasesaṃ
tam addasa devamanussapūjito
disvā va tam vyākari bhūripaṇño.
6. Ayaṃ kumāro nagarass' imassa
aggakuliko bhavissati bhogato⁸ ca
ki 'ssa vataṃ kiṃ pana brahmacariyaṃ
kissa sucinnassa ayaṃ vipāko
etādisaṃ vyasanaṃ pāpunivā
tam tādisaṃ paccanubhossati 'ddhin⁹ 'ti.
7. Buddhappamukhassa bhikkhusaṃghassa
pūjāṃ akāsi janatā ulāraṃ
tatrassa cittassa ahu aññathattam
vacaṃ abhāsi pharusam asabbhi
8. So tam vitakkaṃ paṭivinodayitvā
pītipasādam paṭiladdhā pacchā
tathāgataṃ Jetavane vasantaṃ
yāguyā upatthāsi so sattarattam.

¹ B. sari^o. ² B. no podhayeyyum. ³ B. °himsu.

⁴ B. osadham—C. usatam—C¹. D. D¹. lāsatham.

⁵ B.—C¹. D¹. pana. ⁶ B. parama. ⁷ B. nava.^o

⁸ B. °vā.

⁹ B.—C¹. D¹. na.

9. Tassa vatan tam pana brahmacariyam
tassa suciṇṇassa ayam vipāko
etādisam vyasanam pāpunītvā
tam tādīsam paccanubhossati 'ddhim.
10. Thatvāna so vassasatam idh' eva
sabbehi kāmehi samaṅgibhūto
kāyassa bheda abhisamparāyam
sahavyatam gacchati Vāsavassā 'ti.

Kumārapetavatthu.

III. 6.

1. 2. 3. = II. 1. 1—3.
4. Anavajjesu ¹ titthesu vicini aḍḍhamāsakam
santesu deyyadhammesu dīpam nākāsim attano.
5. Nadim upemi tasitā rittakā parivattati
chāyam upemi uñhesu ātapo parivattati.
6. Aggivaṇṇo ca me vāto dahanto upavāyati
etañ ca bhante arahāmi aññañ ca pāpakam tato.
7. gantvāna Hastinipuram vajjesi mayham mātaram
dhītā ca te mayā diṭṭhā duggatā Yamalokikā
pāpakammam karitvāna petalokam ito gatā.
8. Atthi ca me ettha nikkhittam anakkhātāñ ca tam
mayā
cattāri satasahassāni pallaṅkassa ca heṭṭhato.
9. Tato me dānam dadātu tassā ca hotu jivikā
dānam datvā ca me mātā dakkhiṇam anvādissatu me
tadāham sukhitā hessam sabbakāmasamiddhinitī.
10. Sādhū 'ti so tassā paṭisunitvā ² gantvāna Hastinipuram
tassā avoca mātaram dhītā etc. = 7c. etc.
11. Sā mam tattha samādapesi gantvāna = 7a. etc.
12. = 8.; 13.* = 9.

¹ B. ° tesu.

² B. ° sutvā.

* B. tato tuvaṃ dānam dehi, tassā ca dakkhiṇam
ādisam.

14. Tadāhaṃ sukhitā hessaṃ sabbakāmasamiddhinī
tato hi sā dānaṃ adāsi datvā ca tassā dakkhiṇaṃ ādisi
peti ca sukhitā āsi sarīraṃ * cārudassanīti.

Serīṇipetavatthu.

III. 7.

1. Naranārīpurakkhato yuvā rajaṇīye kāmaguṇehi
sobhasi divasaṃ anubhosi kāraṇaṃ kiṃ akāsi puri-
māya jātiyā 'ti.
2. Ahaṃ Rājagahe ramme ramaṇīye Giribbaje
migaluddo pure āsim¹ lohitapāṇī dāruṇo.
3. Avirodhakaresu pāṇīsu puthusantesu paduṭṭhamānaso
vicari atidāruṇo sadā parahimsāya rato asaṃyato.
4. tassa me sahāyo² suhadayo saddho āsi upāsako
so ca³ maṃ anukampanto nivāresi punappunaṃ.
5. mākāsi pāpakaṃ kammaṃ mā tāta duggatiṃ agā
sa ce icchasi pecca sukhaṃ virama pāṇavadhaṃ asaṃ-
yamam.
6. Tassāhaṃ vacanaṃ sutvā sukhakāmassa hitānukampino
nākāsim sakalānusāsanaṃ cirapāpābhirato abuddhimā.
7. So maṃ puna bhūrisumedhaso anukampāya saṃyame
nivesayi
sace divā hanasi pāṇīno atha te rattim bhavatu saṃ-
yamo.
8. Sv āhaṃ divā hanitvāna pāṇīno virato⁴ rattim ahosi
saṃyato
rattāhaṃ parihāremi divā khajjāmi duggato.
9. Tassa kammassa kusalassa anubhomi rattim amānusiṃ
divā⁵ paṭihatā 'va⁶ kukkurā upadhāvanti samantā
khādituṃ.

¹ B. adds : luddho. ² B., C. C¹. D. D¹. oye. ³ B. pi.

⁴ B., C¹. C., D. D¹. viratā.—B. rattā.

⁵ B. divasaṃ.

⁶ B. om.

* B. tassā cāpi sujīvikā 'ti.

10. Ye ca te sattānuyogino dhuvam payuttā sugatassa sāsane
maññāmi te amatam eva kevalam adhigacchanti
padam asaṃkhatan 'ti.

Migaluddapetavatthu.

III. 8.

1. Kūtāgāre ca pāsāde pallanke goṇasaṃthite¹
pañcaṅgikena turiyena ramasi suppvādite.
2. Tato ratyā vivāsanena² suriyass 'uggamanam pati
apavitthe³ susānasmiṃ bahudukkham nigacchasi.
3. Kin nu kāyena vācāya manasā dukkaṭam kataṃ
kissa kammavipākena idam dukkham nigacchasīti.
4. Aham Rājagahe ramme ramaṇīye Giribbaje
migaluddo⁴ pure āsiṃ luddo āsiṃ asaṃyato.
5. tassa me sahāyo suhādayo saddho āsi upāsako
tassa kulupako bhikkhu āsi Gotamasāvako.
- 6-10 * So pi maṃ = III. 7. 4. c, d-10.

Dutiyaluddapetavatthu.

III. 9.

1. Māli kirītī^{**} kāyūrī gattā te candanussadā
pasannamukhavaṇṇo 'si suriyavaṇṇī⁵ va sobhasi.
2. Amānusa pārisajjā ye te me parivārikā
dasa kaññāsahassāni yā temā paricārikā.
3. tā⁶ kambukāyūradharā kañcanacelabhūsitā⁷
mahānubhāvo si tuvaṃ lomahaṃsanarūpavā.
4. Piṭṭhimamsāni attano sāmāṃ ukkantvā⁸ khādasi
kin nu kāyena vācāya manasā dukkaṭam kataṃ.
kissa kammavipākena piṭṭhimamsāni attano
sāmāṃ ukkantvā khādasi.

¹ B. °kattate.

² B. vivasāne.

³ B. °ttho.

⁴ B. °ddako.

⁵ B. °ṇṇo.

⁶ D^r.—C. C^r. D. kā.

⁷ B.—C. C^r. D. D^r. katvānā°.

⁸ B. ukkacca.

* C^r. D^r. om.

** B.—C. C^r. D. D^r. mālāhārīti.

5. Attano' ham anattāya jīvaloke acarisaṃ¹
pesuññamusāvādena nikativaññanāya ca.
6. Tatthāham parisam gantvā saccakāle upatthite
attham dhammam tiramkatvā adhammam anuvatti-
yam.²
7. Evaṃ so khādat'³ attanam yo hoti piṭṭhimamsako⁴
yathāham ajja khādāmi piṭṭhimamsāni attano.
8. Tay idam tayā Nārada sāmam diṭṭham anukampakā ye
kusalā vadeyyam
mā kho si piṭṭhimamsako⁴ tuvaṃ⁵ 'ti.
mā pesunam mā ca musā bhaṇi

Kūṭavinicchayakapetavatthu.

III. 10.

1. Antalikkhasmiṃ tiṭṭhanto duggandho pūti vayasi⁶
mukhañ ca te kimiyo pūtigandham khādanti.*
2. Kiṃ kammam akāsi pubbe tato⁷ sattham gahetvāna
urena kantanti punappunam
khārena⁸ paripphositvā okantanti⁹ punappunam.
3. Kin nu kāyena = III. 8. 3.
4. Aham Rājagahe ramme ramaṇīye Giribbaje
issaro dhanadhaññassa supahūtassa mārissa.
5. Tassāyam me bhāriyā dhītā ca suṇisā ca me
tamālam uppalañ cāpi paccagghañ ca vilepanam.
6. Thūpam harantiyo vāresim tam pāpam pakatam mayā
chalaṇisāhassāni mayam paccattavedanā.
7. Thūpapūjam vivappetvā pacāma niraye bhusam
ye ca kho thūpapūjāya vattante arahato mahe.
8. Ādinavam pakāsentī vivecayetha no tato
imā ca passa āyantiyo mālādhārī alamkatā.

¹ B. °ssam.—C¹. D¹. amā°.

² B. °ssam.

³ B. khādi attānam.

⁴ B. °siko.

⁵ B. om.

⁶ B. °ti.

⁷ B. tath' osattam.

⁸ B. cārena.

⁹ B. okka°.

* B. adds : kiṃ kammam akāsi pubbe.

9. Mālāvīpākam anubhontiyo samiddhā tā¹ yasassiniyo
tañ ca disvāna accheram abbhutam lomahamsanam.
10. Namokaronti sappaññā vandanti tam mahāmunim
so 'ham dāni ito gantvā yonim laddhāna mānusiṃ
thūpapūjam karissāmi appamatto punappunan 'ti.

Dhātuvivaṇṇapetaavatthu.

Cūlavaggo tatiyo.

IV. 1.

1. Vesāli nāma nagar 'atthi Vajjinam
tattha ahu Licchavi Ambasakkharo
disvāna petam nagarassa bāhiram
tatth' eva pucchittha tam kāraṇatthiko.
2. Seyyo nisajjā nay imassa atthi
abhikkamo natthi paṭikkamo vā
asitapītam khāyitavatthabhogā
paricārikā sā pi tam assa natthi.
3. Ye ñātakā diṭṭhasutā suhajjā
anukampakā yassa ahesum pubbe
daṭṭhum pi dāni na te labhanti
virājitatto² hi janena tena.
4. *Na duggatassa³ bhavanti mittā
jahanti mittā vikalam veditvā
atthañ ca disvā parivārayanti⁴
bahū ca⁵ mittā uggatassa⁶ honti.
5. Nihmattho sabbabhogehi⁷
samakkhito⁸ samparibhinnagatto
ussāvavindu va⁹ palimpamāno
ajja suve jīvitassa 'parodho.¹⁰

¹ B. ca.

² B. virātthi°.

³ B. okkantattassa.

⁴ B. paricā°.

⁵ B. omits.

⁶ B. uggatatthassa te.

⁷ D. °gohi.—B. °ge kicco.

⁸ B. samma°.

⁹ C. adds: ca.

¹⁰ B. °ss' upa°.

6. Etādisaṃ uttamakicchapattaṃ
uttāsitāṃ picumandassa¹ sūle
atha tvaṃ kena vaṇṇena vadesi
yakkha jīva bho² jīvitāṃ eva seyyo 'ti.
7. Sālohitō eso ahosi mayhaṃ
ahaṃ sarāmi purimāya jātiyā
disvā³ me kāruṇṇaṃ ahosi
rāja mā pāpadhammo nirayaṃ patāyaṃ.
8. Ito cuto Licchavi eso poso
sattussadaṃ nirayaṃ ghorarūpaṃ
uppajjati dukkaṭakamma-kārī
mahābhitāpaṃ kaṭukaṃ bhayānakaṃ.
9. Anekabhāgena guṇena seyyo
ayaṃ eva sūlo nirayena tena
mā ekanta-dukkhaṃ kaṭukaṃ bhayānakaṃ
ekantatippaṃ nirayaṃ patāyaṃ.
10. Idaṇ ca sutvā vacanaṃ mama' eso
dukkhūpanīto vijaheyya pāṇaṃ
tasmā ahaṃ santi-ke na bhaṇāmi
mā me okato jīvitass' upardho 'ti.
11. Aññāto eso purisassa attho
aññā⁴ pi icchā-mase pucchitūṃ tuvaṃ
okāsa-kaṃ mama no⁵ sace karosī
pucchāmi 'haṃ⁶ na ca no kujjhitabbaṃ.
12. Addhā patiññā me tadā ahu
acikkhaṇā appasannassa hoti
akāma-saddheyyavaco ti⁷ katvā
pucchassu⁸ mama kāmaṃ yathā visayaṃ 'ti.
13. Yaṃ kiñcāhaṃ cakkhunā passissāmi
sabbhaṃ pi tāhaṃ abhisaddaheyyaṃ
disvā pi taṃ no pi ce saddaheyya
kareyyāsi me yakkha tiyassa kamman 'ti.

¹ B. pucimanthassa. ² B. jīvato. ³ B. adds: ca.

⁴ B. °ñam. ⁵ D. to. ⁶ B. °cham aham.

⁷ B.—C¹. D¹. °vabe 'ti. ⁸ B.—C¹. D¹. °ssa.

14. Saccappatiññā¹ tava me sā hotu
sutvāna dhammaṃ labhassu² pasādam
aññatthiko³ no ca paduṭṭhacitto
yaṇ te sutam asutam vā pi dhammam.
15. Sabbam akkhissam yathā pajānam
setena assena alamkatena
upayāsi sūlāvutakassa⁴ santike
yānam idam abbhutam dassaneyyam
kiss' etam kammassa ayam vipāko.
16. Vesāliyā tassa⁵ nagarassa majjhe
cikkhallapabbe⁶ narakam⁷ ahosi
gosīsam ekāham pasannacitto
setum gahetvāna narakasmim⁸ nikkhipi.
17. Etasmim pādāni patitṭhapetvā
mayaṇ ca añño⁹ ca atikkameyya¹⁰
yānam idam abbhutam dassaneyyam
tass' eva kammassa ayam vipāko.
18. Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsati
gandho ca te sabbadisā pavāyati
yakkhiddhipatto si mahānubhāvo.
naggo c' asi¹¹ kissa ayam vipāko.
19. Akkodhano niccapasannacitto
saṇhāhi vācāhi janam upesi
tass' eva kammassa ayam vipāko
dibbo me vaṇṇo satatam pabhāsati.
20. Yasaṇ ca kittiṇ ca dhamme tṭhitānam
disvāna mantemi pasannacitto
tass' eva kammassa ayam vipāko
dibbo me gandho satatam pavāyati.

¹ B. saccampa°. ² B.—C¹. D¹. °ssa. ³ B., C¹. D¹. °ttiko.

⁴ B. °vutassa. ⁵ B. omits. ⁶ B. °magge.

⁷ B.—C¹. D¹. nagaram. ⁸ B. nagarasmim. ⁹ B. aññe.

¹⁰ C¹. D. °kkhamayha.—C. °kkamamba.—B. °kkamimha.

¹¹ B. cāsi.

21. Sahāyānaṃ titthasmiṃ nahāyatānaṃ ¹
 thale ² gahetvā nidahissa dussaṃ
 kiñcatthiko ³ no ca padutthacitto
 ten' amhi naggo kasirāpavutti. ⁴
22. Yo kīḷamāno ca karoti pāpaṃ
 tass' idisaṃ kammavipākaṃ āhu
 akīḷamāno pana yo karoti
 kiṃ tassa kammaṃ vipākaṃ āhu.
23. Ye dutthasaṃkappamaṇā manussa
 kāyena vācāya ca saṃkiliṭṭhā
 kāyassa bhedaṃ abhisamparāyaṃ
 asaṃsayaṃ te nirayaṃ upenti.
24. Apare pana sugatim āsamāna ⁵
 dāne ratā saṃgahitattabhāva
 kāyassa bhedaṃ abhisamparāyaṃ
 asaṃsayaṃ te sugatim upentīti.
25. Taṃ kin ti jāneyyaṃ ahaṃ avecca
 kalyāṇapāpassa ayaṃ vipāko
 kiṃ vāhaṃ disvā abhisaddaheyyaṃ
 ko vā pi maṃ saddahāpeyya etan' ti.
26. Disvā ca sutvā abhisaddahassu
 kalyāṇapāpassa ayaṃ vipāko
 kalyāṇapāpe ubhaye asante
 siyā nu sattā sugatā duggatā vā.
27. No c' ettha kammāni kareyya maccā
 kalyāṇapāpāni manussaloke
 nāhesuṃ sattā sugatā duggatā vā
 hinā paṇitā ca manussaloke.
28. Yasmā ca kammāni karonti maccā
 kalyāṇapāpāni manussaloke
 tasmā sattā sugatā duggatā vā
 hinā paṇitā ca manussaloke.

¹ B. nhāyantānaṃ.² B. C.—C^r. D. D^r. tale.³ B. dhiṭṭa°.⁴ B. ca tutti.⁵ B. āsisamānā.

29. Dvay' ajja ¹ kammānaṃ vipākam āhu
 sukhasa dukkhasa ca vedaniyaṃ
 tā'va devatā parivārayanti
 paccanti ² bālā dvayatam apassino 'ti.
30. Na m' atthi kammāni sayam katāni
 datvā pi me ³ natthi so ādiseyya
 acchādanam sayanam atha 'nnapānam
 ten' amhi naggo kasirapavuttiti.
31. Siyā nu kho ⁴ kāraṇam kiñci yakkha
 acchādanam yena tuvaṃ ⁵ labhetha
 ācikkha me tvaṃ (yatva) yad' atthi hetu
 saddhāyitaṃ ⁶ hetuvaco suṇo ⁷ 'ti.
32. *Kappitako nāma idh' atthi bhikkhu
 jhāyī susīlo arahā vimutto
 guttindriyo samvutapātīmokkho
 sītibhūto uttamaditṭhipatto.
33. *Sakhilo vadaññu suvaco sumukho
 svāgamo suppaṭimuttako cāpi
 puññassa khettaṃ arañavihāri
 devamanussānañ ca dakkhiṇeyyo.
34. Santo vidhūmo anīgho nirāso
 mutto visallo amamo avaṅko
 nirupadhi sabbapapañcakhīṇo
 tisso vijjā anuppatto jutimā.
35. Appaṇṇato disvā pi na ⁸ sujāno
 muni naṃ ⁹ Vajjisū voharanti
 jānanti taṃ yakkhabhūtaṃ anejaṃ
 kalyāṇadhammaṃ vicaranti ¹⁰ loke.

¹ B. dvayañ ca.² D. paccanti.—D^r. C. C^r., B.³ B.—C^r. D^r. om.⁴ B. adds: te.⁵ D. tvaṃ.⁶ B. °dam.⁷ B. suṇoma.—D^r. °nohi.⁸ B. na ca.⁹ B. munīti naṃ Vajjisū.¹⁰ B. °ntam.

36. Tassa tuvaṃ ekam yugam duve vā
mam uddisitvāna sace dadetha
paṭiggahitāni ca tāni passa¹
mamañ ca passetha saṃnaddhadussan 'ti.
37. Kasmim padese samaṇaṃ vasantaṃ
gantvāna passemu mayam idāni
sa m'² ajja kaṅkham vicikicchitañ ca
diṭṭhivisūkāni ko vinodaye³ ce 'ti.
38. Eso nisinno Kapinaccanāyaṃ⁴
parivārīto devatāhi bahūhi
dhammakathaṃ⁵ bhāsati saccaṇāmo
sakasmim accherake⁶ appamatto 'ti.⁷
39. Tathāhaṃ⁷ kassāmi gantvā idāni
acchādayissaṃ samaṇaṃ yugena
paṭiggahitāni ca tāni passa⁸
tuvañ ca passemu saṃnaddhadussan 'ti.
40. Mā akkhaṇe pabbajitaṃ upāgami
sādhū vo Licchavi n' esa dhammo
tato ca kāle upasaṃkamitvā
tatth' eva passāmi⁹ rahonisinnan 'ti.
41. Tathā hi vatvā agamāsi tattha
parivārīto dāsagaṇena Licchavi
so taṃ nagaraṃ upasaṃkamitvā
vās' upagañchittha sake nivesane.
42. Tato ca kāle gihikiccāni¹⁰ katvā
nahātvā pivitvā ca¹¹ khaṇaṃ labhitvā
viceyya peḷato ca yugāni attha
gāhāpayi dāsagaṇena Licchavi.

¹ B. assu.² B. so p' ajja.³ B. °deyeyya me.⁴ B. kasiṇajhānāyaṃ.⁵ B. dhammikathaṃ.⁶ D^r. °ko.—B. averake.⁷ B. yassāhaṃ.—C^r. tassāhaṃ.⁸ B. cassam.⁹ B. passāhi.¹⁰ B., C. D. C^r. D^r. tihi°.¹¹ C^r. omits.

43. So taṃ padesaṃ upasaṃkamitvā
taṃ addasa samaṇaṃ santacittaṃ
paṭikkantaṃ gocarato¹ nivattaṃ
sītibhūtaṃ rukkhamaṇe nisinnaṃ.
44. Taṃ enaṃ avoca upasaṃkamitvā
Appābādhaṃ phāsuvihāraṇi ca pucchi
Vesāliyaṃ Licchavi ahaṃ bhaddaṃ² te
jānanti maṃ Licchavi-Ambasakkharo.³
45. Imāni me aṭṭha yugāni subhāni
paṭiggaṇha bhante padāmi⁴ tuyhaṃ
ten' eva atthena idhāgato 'smi
yathā ahaṃ attamaṇo bhavēyyaṃ.
46. Dūrato 'va samaṇabrāhmaṇā⁵
nivesanaṃ te parivajjanti
pattāni bhijjanti tava nivesane
saṃghāṭiyo pāpi⁶ vidālayanti.⁷
47. Athā pure⁸ pādakudārikāhi⁹
avamsirā samaṇā pāṭiyanti
etādisaṃ pabbajitaṃ¹⁰ vihesaṃ
tayā kataṃ¹¹ samaṇā pāpuṇanti.¹²
48. Tiṇena tesā¹³ pi na tvaṃ adāsi
mūlhassa maggaṃ pi na pāvadāsi
andhassa daṇḍaṃ sayama ādiyāsi
etādiso kadariyo asaṃvuto.
49. Atha tvaṃ kena vaṇṇena kim eva disvā
amhehi saha saṃvibhāgaṃ karosi
paccemi¹⁴ bhante yaṃ tvaṃ vadesi
vimosayi¹⁵ samaṇabrāhmaṇe 'tha.¹⁶

¹ B., D. C., C^r. D^r. to°.² D. bhadan.³ C. amu°.—D. amusakkaro. ⁴ B. dadāmi. ⁵ B. addsa: ca.⁶ B. cāpi. ⁷ B. viphalīyanti.—C^r. D^r. vināsa°.⁸ B. athāpare. ⁹ B. °dhārikāhi. ¹⁰ B. °ta.¹¹ C. C^r. D. D^r. tapā°.—B. tathā°. ¹² B. C.—C^r. D. °nāti.¹³ B. telam.¹⁴ B.—C^r. D^r. sacceṃmi.¹⁵ B. vihe°.¹⁶ B. ca.

50. Khiddatthiko¹ no ca padutthacitto
etam pi me dukkaṭam eva bhante
khiddāya kho pasavitu² pāpam
vedeti³ dukkham asamatthabhogī.⁴
51. Daharo yuvā naggamiyassa⁵ bhāgi
kim⁶ su tato dukkhatar 'assa⁷ hoti.
52. Tam disvā samvegamalamattham⁸ bhante
tappaccayā cāham⁹ dadāmi dānam
patigaṇha bhante vatthayugāni attha
yakkhass' im' āgacchantu dakkhiṇāyo.
53. Adāhi¹⁰ dānam bahudhā pasattham¹¹
dadato ca te akkhayadhammam atthu
patiggaṇhāmi te vatthayugāni attha
yakkhass' im' āgacchantu dakkhiṇāyo.
54. Tato hi so ācamayitvā Licchavi
therassa datvāna yugāni attha
patiggaṇhātāni pattāni¹² vāsu¹³
yakkhañ ca passetha samnaddhadussam.
55. Tam addasa candanasāralittam
ājaññam āruyha¹⁴ ulāravanṇam
alamkatam sādhunivatthadussam¹⁵
parivāritam yakkhamahiddhipattam.
56. So tam disvā attamano udaggo
pahatthacitto 'va subhaggarūpo
kammañ ca disvāna mahāvīpākam
samditthikam cakkhunā sacchikatvā.
57. Tam enam avoca upasamkamitvā
dassāmi dānam samānabrāhmaṇānam
na cāpi me kiñci adeyyam atthi
tuvañ ca me yakkha bahūpakāro.

¹ B. khi°.—C¹. D¹. kicca°. ² B. oṭvā. ³ B. tuvam.

⁴ B. appamattabhogī. ⁵ C. oggā. ⁶ C¹. D¹. ki.

⁷ B. C¹. D¹. okhato°. ⁸ B. malla°.—C. malattham.

⁹ B. vāpi.

¹⁰ B. addhā.

¹¹ B. bahudhā passa°.—C¹. D¹. bahupā pa°. ¹² B. ca tāni.

¹³ B. vāssum.

¹⁴ B. ārūlhā.—C¹. oyham.

¹⁵ B.—C. D. C¹. D¹. ovatta°.

58. Tuvañ ca me Licchavi ékadesaṃ
adāsi dānāni ¹ amogham ² etaṃ
sv āhaṃ karissāmi tayā 'va sakkhim
amānuso mānusakena saddhim.
59. Gati ca bandhu ca ³ parāyanañ ca
mitto ⁴ vā māsi atha devatāsi
yathā maḥaṃ ⁵ pañjaliko bhavitvā
icchāmi taṃ yakkha punāpi daṭṭhum.
60. Sace tuvaṃ ⁶ assaddho bhavissasi
kadariyarūpo vippatipannacitto ⁷
ten' eva maṃ Licchavi ⁸ dassanāya
disvā ca ⁹ taṃ nāpi ¹⁰ ca ālapissaṃ.
61. Sace tuvaṃ ¹¹ bhavissasi dhammagāravo
dāne rato ¹² saṃgahitattabhāvo ¹³
opānabhūto samaṇabrāhmaṇānaṃ
evaṃ mamaṃ Licchavi ¹⁴ dassanāya.
62. Disvā ca taṃ ālapissaṃ bhaddante
imañ ca sūlato lahu ¹⁵ pamuñca
yato nidānaṃ akarimha sakkhim
maññamu ¹⁶ sūlāvutakassa kāraṇā ¹⁷
te aññamaññaṃ akarimha sakkhim.
63. *Ayañ ca sūlāvuto lahuṃ pamutto
sakkacca dhammāni samācaranto
muñceyya so nirayā'va ¹⁸ tamhā
kammaṃ siyā aññatra savedaniyaṃ ¹⁹

¹ B. °naṃ aheyam.² C^r. D. amosaṃ.³ B. D^r. omits.—C. va.⁴ B. mamāsi.—C. C^r. cā mālisi.—D. mamālisi.⁵ B. yācāmi taṃ.⁶ B. tvam.⁷ B. vippatipannarupo.—C^r. D^r. vippasannacitto.⁸ B. lacchasi.⁹ B.—C. D. pa.¹⁰ B. no pi.¹¹ D. tvam.—B. paṇa tvam.¹² B. nirato.¹³ B. D^r.—C. D. sannahita°.—C^r. sannihio°.¹⁴ B. lacchasi.¹⁵ B. lahuṃ.¹⁶ B. maññāmi.—C. D. D. °ñāma.¹⁷ C. °nato.¹⁸ B. °yamhā.¹⁹ B. ve°.—D. sace ve°.

64. Kappitakañ ca upasaṃkamitvā
tena saha saṃvibhajitvā kāle
sayam mukhena upanisajja puccha
so te¹ akkhissati etam attham.
65. Tam eva bhikkhum upasaṃkamitvā pucchassu
puññatthiko² n'eva padutthacitto
so tesu tam asutañ vāpi³ dhammam
sabbam pi akkhissati yathāpajānam
suto ca dhāmmam sugatiṃ akkhissa.
66. So tатtha rahassam⁴ samullapitvā
sakkhiṃ akaritvāna⁵ amānusena pakkāmi
so Licchavīnam sakāsam
atha bravī parisam saṃnisinnam.
67. Sunantu bhonto mama ekavākyam
varam varissam labhissāmi attham
sūlāvuto puriso luddakammo.
paṇitadāṇo anusattarūpo.⁶
68. Ettāvatā vīsativattimattā
yato āvuto n' eva jīvati na mato
tāham mocayissāmi dāni
yathā matiṃ anujānātu saṃgho.
69. Etañ ca aññañ ca lahum pamuñca
ko tam⁷ vadetha⁸ tathā⁹ karontam
yathā pajānāsi tathā karohi
yathā matiṃ anujānāti saṃgho.
70. So tam padesam upasaṃkamitvā
sūlāvutam mocayi khippam eva
mā bhāyi sammā¹⁰ tam avoca
tikicchakānañ ca upatthapesi.

¹ B. tena. ² B.—C. mumñā°.—D. muñcatthiko.

³ B. cāpi. ⁴ B. ara°. ⁵ B. °khikari°.

⁶ B. anumatta°. ⁷ B.—C. D. ta.

⁸ B. °dethā 'ti.—C°. D°. °mo. ⁹ D. kathā.

¹⁰ B. adds: 'ti ca.

71. Kappitakañ ca upasaṃkamitvā
tena saha ¹ saṃvibhajitvāna ² kāle
sayam mukhena n'eva upanisajja Licchavi
kath ³ 'eva pucchi ⁴ tam kalam kāraṇatthiko.
- 72 = 67. c, d. 68. a, b.
73. So mocito ca gantvā mayā idāni
etassa yakkhassa vaco hi ⁵ bhante
siyā nu kho kāraṇam kiñcid eva
yena so nirayam no vajeyya.
74. Ācikkha bhante yadi atthi hetu
saddhāyitam hetu vo ⁶ suṇoma
na tesam kammānam vināsam atthi
avedayitvā idha vyantibhāvo.
75. Sa ce so kammāni ⁷ samācareyya
sakkacca rattim divam appamatto
muñceyya so nirayā va ⁸ tamhā
kammam siyā aññatra vedaniyam.
76. Aññāto eso purisassa attho
mamam pīdāni anukampa ⁹ bhante.
anusāsa mam ovada bhūripaṇña
yathā aham n'eva ¹⁰ nirayam vajeyyam.
77. Ajj' eva buddham saraṇam upehi ¹¹
dhammañ ca saṃghaṇ ca pasannacitto.
tath' eva sikkhāpadāni pañca
akhaṇḍaphullāni somādiyassu. ¹²
78. Pāṇātipātā viramassu khippam
loke adinnaṃ parivajjayassu ¹³
amajjapo mā ca musā abhāsi ¹⁴
sakena dāreṇa ca hohi ¹⁵ tuttho.

¹ B. sahasam.² D. otvā.³ B. tatth'.⁴ B. ottha nam.—C. ta kalam.—D. otta kalam.⁵ B. 'ti.⁶ B. hetu vaco.—C. ce.⁷ B. dha°.⁸ B. ca.⁹ B. omma.¹⁰ B. no.¹¹ D. omi.¹² C. D. odiyāmi.¹³ C. D. oyāmi.¹⁴ B. oni.—C. onāmi.¹⁵ C. homi.

79. Imañ ca atṭhaṅgavaraṃ upetaṃ
samādiyāhi¹ kusalaṃ sukhindriyaṃ.
80. Civaraṃ piṇḍapātañ ca paccayaṃ sayanāsanam
annapānaṃ khādanīyaṃ vatthaṃ senāsanāni ca.
81. Dadāhi ujubbhūtesu vippasannena cetasā
bhikkhū ca silasaṃpanne vītarāge bahussute
tappesi² annapānena sadā puññaṃ pavaddhati.
82. Evañ ca kammāni samācaranto
sakkacca rattin diyaṃ appamatto
muñca³ tvaṃ nirayā⁴ va tamhā
kammaṃ siyā aññatra vedanīyaṃ.
83. Ajj' eva buddhaṃ saraṇaṃ upemi
dhammañ ca saṃghañ ca pasannacitto
tath' eva sikkhāpadāni pañca
akhaṇḍaphullāni samādiyāmi.
84. Pānātipātā viramāmi khippaṃ
loke adinnaṃ parivajjayāmi
amajjapo no ca musā bhaṇāmi
sakena dārena ca homi tuṭṭho.
85. Imañ ca⁵ atṭhaṅgavaraṃ upetaṃ⁶
samādiyāmi kusalaṃ sukhindriyaṃ.
civaraṃ piṇḍapātañ ca paccayaṃ sayanāsanam
annapānaṃ khādanīyaṃ vatthaṃ senāsanāni ca.
86. Bhikkhū ca silasaṃpanne vītarāge bahussute
dadāmi na vikkappāmi buddhānaṃ sāsane rato.
87. Etādiso Licchavi Ambasakkharo
Vesāliyaṃ aññataro upāsako
saddho mudu kārakaro bhikkhu
saṃghañ ca sakkacca tadā upatthahi.
88. Sūlavuto ca ārogo hutvā serisukhaṃ⁷ pabbajjaṃ upa-
gami
āgamaṃ Kappitakuttamaṃ ubho pi sāmāññaphalāni
ajjhagum.

¹ C. D. °yāmi.² B. °hi.³ B. muñceyya.⁴ B. °yamhā.⁵ B. ariyaṃ.⁶ B. °rūpetam.⁷ B. °khi.

89. Etādisā sappurisānaṃ sevānā
mahāphalā hoti satam vijānatam
sūlāvuto aggaphalam phussasi¹
phalam kanittham pana Ambasakkharo 'ti.

Ambasakkharapetavatthu.

IV. 2.

Serissakapetavatthu.*

IV. 3.

1. Rājā Piṅgalako nāma Suratthānaṃ adhipati
ahu Moriyānaṃ upatthānaṃ gantvā Surattham punar
āgamā.
2. Unhe majjhantike kāle rājā paṅkam² upāgami
addasa maggaṃ ramaṇiyaṃ petānaṃ vaṇṇanāpatham.³
3. Sārathim āmantayi⁴ rājā ayaṃ maggo ramaṇiyo
khemo sovattthiko⁵ sivo iminā 'va⁶ sārathi yāhi.⁷
4. Suratthānaṃ⁸ santike ito tena pāyāsi⁹ Sorattho
senāya caturaṅginiyā.
5. Ubbiggarūpo¹⁰ puriso Surattham etad abruvi¹¹
kumaggaṃ paṭipannamhā bhimsanaṃ lomahaṃsanaṃ.
6. Purato padissati maggo pacchato ca na¹² dissati
kumaggaṃ paṭipannamhā Yamapurisānaṃ santike.

¹ D. °ti.

² B. vaṅkam.—D. C. caṅkam.

³ B. tam. vaṇṇapatham.

⁴ B. °tasi.

⁵ B. sotthiko.

⁶ B. omits.

⁷ B. āyāma.

⁸ C. suttho na.—D. puttho na.

⁹ B. vā yāsi.

¹⁰ B. ubbiṅgarūpo.

¹¹ C. eta bruvi.

¹² C. pana.

* B. C^r. D^r. omits.—C. D. tam yasmā Serissakavimāna-
vatthunā nibbisesam tasmā tattha atthupattiya gāthāsu
ca yaṃ vattabham tam paramatthavibhāvanīyaṃ vimāna-
vatthuvaṇṇanāyaṃ vuttam eva. tasmā vuttanāyena' eva vedi-
tabban 'ti.—See Vimāna-vatthu, 84.

7. Amānuso vāyati gandho ghoso sūyati dārūṇo samviggo rājā Surattṥho sārathim etad abruvi.
8. Kumaggam paṭipannamhā bhimsanam lomahamsanam purato va dissati maggo pacchato ca na dissati.
9. Kumaggam paṭipannamhā Yamapurisānam santike amānuso vāyati gandho ghoso sūyati dārūṇo.
10. Hatthikkhandhañ¹ ca āruya olovento catuddisā addasa nigrodham ramanīyam pādapaṃ chāyāsampannam.
11. Nilabbhavaṇṇasadisaṃ² meghavaṇṇasirannibham sārathim āmantayi rājā kim eso³ dissati brahā nilabbhavaṇṇasadiso meghavaṇṇasirannibho.
12. So nigrodho so mahārāja pādapo chāyāsampanno nilabbhavaṇṇasadiso meghavaṇṇasirannibho.
13. Tena pāyāsi Surattṥho⁴ yena so dissati brahā nilabbhavaṇṇasadiso meghavaṇṇasirannibho.
14. Hatthikkhandhato oruya rājā rukkham upāgami nisīdi rukkhamūlasmiṃ sāmacco saparijano.
15. Pūram pāṇiyakarakam⁵ pūve citte ca addasa puriso devavaṇṇitī⁶ sabbābharanabhūsito upasamkamitvā rājānam Surattṥham⁷ etad abruvi.
16. Svāgatan te mahārāja atho te adurāgatam pivatu devo⁸ pāṇiyam pūve khāda arimḍama.
17. Pivitvā rājā pāṇiyam sāmacco saparijano pūve khāditvā pivitvā ca Surattṥho etad abruvi.
18. Devatā nu 'si' gandhabbo ādu Sakko purimḍado ajānanto taṃ pucchāma katham jānemu taṃ mayam.
19. Namhi devo na gandhabbo nāpi⁹ Sakko purimḍado peto aham mahārāja Surattṥha idham āgato.

¹ B. °khandhanto samāruya.

² B. 11a, addasa rukkham nighodham.—C. adds: meghavaṇṇasadisaṃ.

³ B. eko.

⁴ B. sorattṥho. ⁵ C. pāṇiyam karakam. B. °karanam.

⁶ B. °vaṇṇo 'ti.

⁷ B. so°.

⁸ B. deva.

⁹ C. na ci.

20. Kim silo kim samācāro Surattṥhasmiṃ pure tuvaṃ
kena te brahmacariyena ānubhāvo ayam tava.
21. Taṃ sunohi mahārāja arimāma raṭṥhavaḍḍhanam
amaccā pārisajja ca brāhmaṇo ca purohito.
22. Surattṥhasmā ¹ ahaṃ deva ² puriso pāpacetaso
micchādiṭṥhi ca dussilo kadariyo paribhāsako.
23. Dadantānam karontānam vārayissam bahujaṇam
aññesaṃ dadamānānam antarāyamkaro ³ aham.
24. Vipāko natthi dānassa saṃyamassa kuto phalaṃ
natthi ācariyo nāma adantaṃ ko damessati.⁴
25. Samatulyāni bhūtāni kule jeṭṥhāpacāyiko ⁵
natthi balaṃ viriyaṃ vā kuto utṥhānaporisam.
26. Natthi dānaphalaṃ nāma na visodheti verinaṃ
laddheyyaṃ labhate macco nīyati parināmajam.
27. Natthi mātā pitā bhātā loko natthi ito paraṃ
natthi dinnam natthi hutam sunihitam pi na vijjati.
28. Yo pi na haneyya ⁶ purisaṃ parassa ⁷ chindite siram
na koci kiñci hanati sattannaṃ vivaram antare.
29. Acchejjabhejjo ⁸ jīvo aṭṥhamso gūlaparimaṇḍalo
yojanāni satā ⁹ pañca ko jīvaṃ ¹⁰ chetum arahati.
30. Yathā suttagūle khitte nibbēṥhentaṃ ¹¹ palāyati
evam eva pi so jīvo nibbēṥhento palāyati.
31. Yathā gāmato nikkhamma aññam gāmaṃ pavisati
evam evam pi ¹² so jīvo aññam kāyaṃ pavisati.
32. Yathā gehato nikkhamma aññam gehaṃ pavisati
evam evam pi so jīvo aññam bondiṃ ¹³ pavisati.¹⁴
33. Cūlāsīti mahākappino ¹⁵ satasahassāni
ye ca bālā ye ¹⁶ ca paṇḍitā samsāram khepayitvāna
dukkhassantaṃ karissare mitāni sukhadukkṥhāni
donehi piṭakehi ca jīno sabbam pajānāti
samūlḥā itarā pajā evamdiṭṥhi pure āsim.

¹ B. °smiṃ. ² B. adds deva. ³ B °yam karom' aham.

⁴ B. damissati. ⁵ C. °yino.—D. °yike. ⁶ C. D. C¹. hānoti.

⁷ B. purisassa. ⁸ B. adds : si jīvo. ⁹ B. °janānam.

¹⁰ C¹. D¹. koṭinaṃ. ¹¹ B. nibbedhentaṃ. ¹² B. eva ca.

¹³ B. phondhiṃ.—C. vondi. ¹⁴ B. nivisati.

¹⁵ C. kappāno.—B. matākappi navasata°. ¹⁶ B. omits.

34. Samūlho mohapāruto ¹ micchāditt̐hi ca dussilo kadariyo paribhāsako oram me chahi māsehi kālakiriya ² bhavissati.
35. Ekantaṃ kaṭukaṃ ghoram nirayam papatiss' aham catukkaṇṇam catudvāram vibhattam bhāgaso mitam.
36. Ayopākārapariyantam ayasā paṭikujjitam tassa ayomayā bhūmi jalitā tejasā yutā.
37. Samantā yojanasatam pharitvā tiṭṭhati sabbadā vassasatasahassāni ghoso sūyati tāvade lakkho eso mahārāja satabhāgā ³ vassakoṭiyo kotisatasahassāni niraye paccare janā micchāditt̐hi dussilā ye ca ariyūpavādino tatthāham digham addhānam dukkham vedissam vedanam.
38. Phalam pāpassa kammassa tasmā socām' aham bhusam tam suṇohi mahārāja arimḍama ratthavaḍḍhanam dhītā mayham mahārāja Uttarā bhaddam atthu te.⁴
39. Karoti bhaddakam ⁵ kammam silesūposathe ratā Saññatā ⁶ samvibhāgī ca vadaññā ⁷ vigatamaccharā.
40. Akhaṇḍakārī sikkhāyam suṇhā parakulesu ca upāsikā Sakyamunino sambuddhassa sirīmato.
41. Bhikkhu ca silasampanno gāmaṃ piṇḍāya pāvisi ukkhittacakkhu satimā guttadvāro susamvuto sapadānam caramāno agamā tam nivesanam.
42. Tam addasa mahārāja Uttarā bhaddam atthu te ⁴ pūram pāniyassa karakam pūve citte ca sā adā.
43. Pitā me kālakato bhante tassa tam ⁸ okappatu. samanantarānudiṭṭho ⁹ vipāko upapajjatha.
44. Bhuñjāmi kāmakāmī rājā Vessavaṇo yathā tam suṇohi mahārāja arimḍama ratthavaḍḍhanam.
45. Sadevakassa lokassa buddho aggo pavuccati tam buddham saraṇam gaccha saputtadāre ¹⁰ arimḍama.

¹ B. sampulo mohapāruto. ² B. kālāṇkariyā.

³ B., C. D., C^r. D^r. °gam. ⁴ B., C. D. C^r. D^r. baddham attha ke.

⁵ B. bhaddam. ⁶ B., C. C^r. D. D. puññatā. ⁷ B. °ññ.

⁸ B. tass' etam upakappatu. ⁹ B. °re °tthe. ¹⁰ B. °ro.

46. Atthaṅgikena maggena phusanti amatam padam
tam dhammam saraṇam gaccha saputtadāre¹ arimḍama.
47. Cattāro maggapaṭipannā² cattāro ca phale tṭhitā
esa saṅgho ujūbhūto paññāsīlasamāhito.
48. Tam saṅgham saraṇam gaccha saputtadāre¹ arimḍama
pānātipātā viramassu khippam
loke adinnaṃ parivajjayassu
amajjapā³ mā⁴ ca musā abhaṇi
sakena dārena ca hohi tuṭṭho.
49. Atthakāmo 'si me yakkha hitakāmo si devate
karomi tuyham vacanaṃ tvam asi ācariyo mama.
50. Upemi saraṇam buddham dhammañ cāpi anuttaram
saṅghañ ca naradevassa gacchāmi saraṇam aham.
51. Pānātipātā viramāmi khippam
loke adinnaṃ parivajjayāmi
amajjapo no ca musā bhaṇāmi
sakena dārena homi tuṭṭho.
52. Odhunāmi⁵ mahāvāte nadiyā vā sīghamgāmiyā⁶
vamāmi⁷ pāpakam diṭṭhim buddhānaṃ sāsane rato.
53. Idam vatvāna Surattṭho viramitvā pāpadassanaṃ
namo bhagavato katvā pāmokkho ratham āruyḥīti.⁸

Nandikāpetavatthu.

IV. 4.

Revatipetavatthu.*

IV. 5.

1. †Idam mama ucchuvanaṃ mahantaṃ
nibbattati puññaphalaṃ anappakaṃ
tam dāni me⁹ paribhogam na¹⁰ upeti
ācikkha bhante kissa ayam vipāko.

¹ B. °ro. ² B. ca. pati°. ³ B. °po. ⁴ B. no.
⁵ B. ophu°—C¹. D¹. otu°. ⁶ C. °ga°. ⁷ C. vacāmi.
⁸ B. °hati. ⁹ B. adds : na. ¹⁰ B. omits.

* B., C. D., C¹. D¹. omits. See Vimāna-vatthu. 52.

† 1-3. C¹. D¹. omits.

2. Vihaññāmi khajjāmi ca vāyamāmi ca
 parisakkāmi paribhuñjitum kiñci
 sv' ahaṃ ¹ chinnātumo ² kapaṇo sālāpāmi ³
 kissa kammassa ayaṃ vipāko.
3. Vighāto cāhaṃ paripatāmi ⁴ chamāyaṃ
 parivattāmi vāricaro 'va ghamme
 rudato ⁵ ca me assukā niggalanti ⁶
 ācikkha bhante kissa ayaṃ vipāko.
4. Chāto kilanto ca pipāsito ca
 saṃtāsito sātasukhaṃ na vinde
 pucchāmi taṃ etam atthaṃ bhadante ⁷
 kathan nu ucchuparibhogaṃ labheyyaṃ.
5. Pure tuvaṃ kammam akasi ⁸ attanā
 manussabhūto purimāya jātiyā
 ahañ ca taṃ etam atthaṃ vadāmi
 sutvāna tvaṃ etam atthaṃ vijānaṃ.
6. Uccū tuvaṃ khādamāno payāto
 puriso ⁹ te piṭṭhito ¹⁰ anugañchi
 so ca taṃ paccāsanto kathesi
 tassa tuvaṃ na kiñci ālapittha.
7. So ca taṃ abhinhaṃ ¹¹ āyāci
 dehi ¹² uccun 'ti ca taṃ avoca
 tassa tuvaṃ piṭṭhito uccuṃ adāsi
 tass' etam kammassa ayaṃ vipāko.
8. Līgha tuvaṃ ¹³ piṭṭhito gaṇha uccuṃ
 gaḥetvā khādassu yāvad atthaṃ
 ten' eva tvaṃ attamano bhavissasi
 haṭṭho udaggo ca pamodito ca.

¹ B. disvāhaṃ. ² B. chinditukāmo. C. D. chinditue.

³ C. D., B. lāla°.

⁴ D. °tāyaṃ.

⁵ B. dūrato.

⁶ B °kāni ga°.

⁷ B. bhaddante.

⁸ B. °sim atta°.

⁹ B. adds: ca.

¹⁰ B. pacchato.

¹¹ B. abhanantam. C. D. D°. āyapi. ¹² B. deh' ayya.

¹³ B. tvaṃ gantvāna piṭṭhito gaṇheyyāsi.

9. Gantvāna so piṭṭhito aggahesi
gahetvāna taṃ khādi yāvad atthaṃ
ten' eva so attamano ahoṣīti.¹

Ucchupeṭavatthu.

IV. 6.

1. Sāvattihī nāma nagaraṃ Himavantassa passato
tattha su ² dve kumārā ca rājaputtā 'ti me sutāṃ.
2. Pamattā rājanīyesu kāmassādābhinandino ³
paccuppanne sukhe giddhā na te passimsu nāgataṃ.
3. Te cutā ca manussattā paralokaṃ ito gatā
te 'dha* ghosenti na dissanto pubbe dukkaṭaṃ attano.
4. Bahūsu vata santesu deyyadhamme upaṭṭhite
nāsakkhimhā ca attānaṃ ⁴ parittasotthiṃ kātuṃ sukhā-
vahaṃ.
5. Kim tato pāpakaṃ ⁵ assa santo rājakulā cutā
upapannā peṭavisayaṃ ⁶ khuppiṭṭhā samappitā.
6. Sāmino idha hutvāna honti assāmino taṃ
caranti ⁷ khuppiṭṭhāya manussā onnatonātā.⁸
7. Evam ādinavaṃ ñatvā issaramānasambhavaṃ
pahāya issaramadaṃ bhava saggagato naro
kāyassa bhedaṃ sappañño ⁹ saggāṃ so upapajjatīti.

Kumārapetavatthu.

IV. 7.

1. Pubbe katānaṃ kammānaṃ vipāko mathaye ¹⁰ manāṃ
rūpe sadde rase gandhe poṭṭhabbe ca manorame.
2. Naccaṃ gītaṃ ratīṃ khiddaṃ anubhuttvā anappakaṃ
uyyāne caritvāna ¹¹ pavisanto Giribbajāṃ.

¹ B. adds : haṭṭho, etc. See 8 d. ² B. tatthāsum.

³ B., C^r. D^r. °dane.

⁴ B. adds : sotthiṃ.

⁵ B. °pakammassa.

⁶ B. pitti°.

⁷ B. ma°.

⁸ B. unna°.

⁹ C^r. °nno. D. otto.

¹⁰ B. thapaye.

¹¹ B. paricāritvā.

3. Isim¹ Sunettam addakkhi attadantam samāhitam
appicchaṃ hirisaṃpannam uñche pattāgate² ratam.
4. Hatthikkhandhato oruḥa laddhā bhante 'ti ca bruvī
tassa pattam gahevāna uccaṃ paggayha khattiyo.
5. Thandile³ pattam bhinditvā hasamāno apakkami
rañño Kitavassāham⁴ putto kiṃ maṃ bhikkhu karissasi.
6. Tassa kammaṣa pharusassa vipāko kaṭuko ahu
yaṃ rājaputto vedesi nirayamhi samappito.
7. Chaḷ eva caturāsativassāni nahutāni ca
bhusaṃ dukkhaṃ nigacchittho⁵ niraye katakibbisso.
8. Uttāno pi ca paccittha nikujjo⁶ vāmadakkhiṇo
uddhaṃ pādo tthito c'eva ciraṃ bālo apaccittha.⁷
9. Bahūni vassasahassāni pūgāni nahutāni ca
bhusaṃ dukkhaṃ nigacchittho niraye katakibbisso.
10. Etādisaṃ kho kaṭukaṃ appadutthapadosinaṃ
paccanti pāpakammantā isin āsajja subbatam.
11. So tattha bahuvassāni vedayitvā bahudukkhaṃ
khuppiṇāsaḥato⁸ nāma peto āsi tato cuto.
12. Evaṃ⁹ ādinavaṃ disvā¹⁰ issaramadasambhavaṃ
pahāya¹¹ issaramadaṃ nivātam anuvattaye.
13. Diṭṭhe va dhamme pāsāṃso yesu¹² buddhesu sagāravo
kāyassa bhedā sappañño saggam so upapajjatīti.

Rājaputtapetavatthu.

IV. 8.

1. Gūthakūpato uggantvā ko nu dīno si tiṭṭhasi.¹³
nisamsayaṃ¹⁴ pāpakammanto kin nu saddāyase¹⁵
tuvan'ti.
2. Ahaṃ bhante peto 'mhi duggato Yamalokiko
pāpakammaṃ karitvāna petalokaṃ iṭo gato 'ti.

¹ B. munim. ² B. ucche pattagate. ³ B. gaṇḍile.

⁴ B. kiṭa°. ⁵ B. ottha. ⁶ B.—C¹. D¹. añjo.

⁷ B. otthā. ⁸ B. oahato. ⁹ B. etam. ¹⁰ B. ñatvā.

¹¹ B., C. C¹.—D. D¹ mapa°.

¹² B. yo.

¹³ B. patitṭhasi.

¹⁴ B.—C. C¹. D. D¹. sam°.

¹⁵ B. saddāyāse.—C. C¹. D. D¹. ohasse.

3. Kin nu kāyena vācāya manasā dukkaṭaṃ kataṃ
kissa kammavipākena idaṃ dukkhaṃ nigacchasiti.
4. Ahu āvāsiko mayhaṃ issukī kulamacchari
ajjhāsito¹ mayhaṃ ghare kadariyo paribhāsako.
5. Tassāhaṃ vacanaṃ sutvā bhikkhavo paribhāsissaṃ
tassa kammavipākena petalokaṃ ito gato 'ti.
6. Amitto mittavaṇṇena yo te āsi kulupako
kāyassa bhedaṃ duppañño kin nu pecca gatiṃ gato 'ti.
7. Tass' evāhaṃ pāpakammassa sīse tiṭṭhāmi matthake
so ca paravisayaṃ patto mam eva parivārako.
8. Yaṃ bhaddante 'hanant' aññe² etaṃ me hoti bhojanaṃ
ahañ ca kho yaṃ 'hanāmi etaṃ so upajīvātiti.

Gūthakhādakapetavatthu.

IV. 9 *

Gūthakhādakapetavatthu.

IV. 10.

1. Naggā dubbannarūpā 'tha kisā dhamanisaṃṭhitā
upphāsulikā kisakā ke nu tumhe 'tha³ mārisā 'ti.
2. Mayaṃ bhaddante pet' amhā duggatā Yamalokikā
pāpakammaṃ karitvāna petalokaṃ ito gatā 'ti.
3. Kin nu kāyena=II. 1. 3.
4. Anavajjesu⁴ titthesu vicinimha 'dḍhamāsakaṃ
santesu deyyadhammesu dīpaṃ nākaṃham attano.
5. Nadiṃ upema tasitā rittakā parivattati
chāyaṃ upema uñhesu ātapo parivattati.

¹ B. ajjhāsito.

² B.—C¹. D¹. añño.

³ B. ottha.

⁴ B. ottesu.

* C¹. D¹. omits—C. D. tassa vatthu anantaravatthusa-
disaṃ. tattha upāsakena vihāro kārīto 'ti upāsakassa vasena
āgataṃ idha pana upāsikāyā 'ti ayam eva viseso. sesaṃ
vatthusmiṃ gāthāsu ca apubbaṃ natthi.

6. Aggivaṇṇo 'va no ¹ vāto dahanto ² upavāyati
etañ ca bhante arahāma aññañ ca pāpakam tato.
7. Api yojanāni gacchāma chātā ³ āhāragiddhino
aladdhā yeva nivattāma aho no appapuññatā.
8. Chātā pamucchitā bhante bhūmiyaṃ paṭisumbhitā
uttanā patikirāma avakujjā patāmase.⁴
9. Te ca tatth' eva patitā bhūmiyaṃ paṭisumbhitā
uram sīsañ ca ghaṭṭema aho no appapuññatā.
10. Etañ ca bhante arahāma aññañ ca pāpakam tato
santesu deyyadhammesu dipam nākamham attano.
11. Te hi nuna ito gantvā yoniṃ laddhāna mānusiṃ
vadaññū silasampannā kāhāma kusalam bahun 'ti.

Gaṇapetavatthu.

IV. 11.

1. *Ditthā tayā nirayā tiracchānayoni
petā asurā atha vāpi manussā devā
sayam addasa kammavipākam attano
nessāmi taṃ Pāṭaliputtam akkhaṭam
tatthā gantvā kusalam karohi kamman 'ti.
2. Atthakamo si me yakkha hitakāmo si devate
karomi tuyham vacanam tvam asi ācariyo me.
3. Ditthā mayā=1. a. b. c.
kāhāmi puññāni anappakāniti.

Pāṭaliputtapetavatthu.

IV. 12.

1. Ayañ ca te pokkharanī surammā
samā suppatitthā ca mahodakā ca
supupphitā bhamaragaṇānukinṇā
katham tayā laddhā ayaṃ manuññā.

¹ C. vane.

² D. adds : dahanto.

³ B. sātā.

⁴ B., C¹. D¹. °maye.

* C¹. D¹. omits.

2. Idañ ca te ambavanam surammam
sabbotukam dhārayati phalāni
supupphitam bhamaraganānukiñnam
katham tayā laddham idam vimānañ 'ti.
3. Ambapakkodakam ¹ yāgum sītaccāyā manoramā
dhītāya dinnadānena tena me idha labbhatīti.
4. *Samdiṭṭhakam ² eva passatha dānassa
damassa samyamassa vipākam
dāsī aham ca ayyakulesu hutvā
sunisā homi agārassa issarā 'ti.
5. Asātam sātārūpena piyarūpena appiyam
dukkham sukhassa rūpena pamattam ativattatīti.

Ambapetavatthu.

IV. 13.

1. Yam dadāti na tam hoti deth' eva dānam datvāna
ubhayam ³ taratī ⁴ ubhayam ⁴ tena dānena gacchati
jāgaratha mā pamajjathā 'ti.

Akkharukkhapetavatthu.

IV. 14.

1. Mayam bhoge samharimha samena visamena ca
te aññe paribhuñjanti mayam dukkhassa bhāginīti.

Bhogasamharapetavatthu.

IV. 15.

1. Saṭṭhi vassasahassāni paripunnāni sabbaso
niraye paccamānānam kadā anto bhavissati.
2. Natthi anto kuto anto na anto patidissati
tathā hi pakatam pāpam mama ⁵ tuyhañ ⁶ ca mārīsa.

¹ B. °paggu°. ² B. adds kamman. ³ B. dhāratī dānam.

⁴ C¹. D¹. omits. ⁵ B. omits. ⁶ B. adds : mayhañca.

* C¹. D¹. omits.

3. Dujjīvitam jivamha ye sante na dadamhase
santesu deyyadhammesu dīpam nākamha attano.
4. So hi nuna ito gantvā yonim laddhāna mānusiṃ
vadaññū silasampanno kāhāmi kusalam bahun 'ti.

Setthiputtapetavatthu.

IV. 16.

1. Kin nu ummatarūpo ca ¹ migo bhanto va dhāvasi
nisamsayam pāpakammam kin nu saddayase ² tuvan 'ti.
2. Aham bhante ³ peto 'mhi duggato Yamalokiko
pāpakammam karitvāna petalokam ito gato.
3. Saṭṭhikūtasahassāni paripuñṇāni sabbaso
sīse mayham nipatanti te bhindanti ca matthakan 'ti
4. Kin nu kāyena=II. 1. 3.
5. Saṭṭhikūtasahassāni-pe-sīse tuyham, etc.
See 3.
6. Atha 'ddusāsīm sambuddham Sunettam bhāvitindriyam
nisinnam rukkhamaṣṣmim jhāyantam akutobhayam.
7. Sālittakappahārena vo ⁴ bhindissan tassa matthakam
tassa kammavipākena idam dukkham nigacchati.
8. = 3.
9. Dhammena te kāpurisa satthi^o—pe—matthakan 'ti.
See 3.

Saṭṭhikūtasahassapetavatthu.

Mahāvaggo catuttho.

Petavatthu samattam.

¹ B. va.

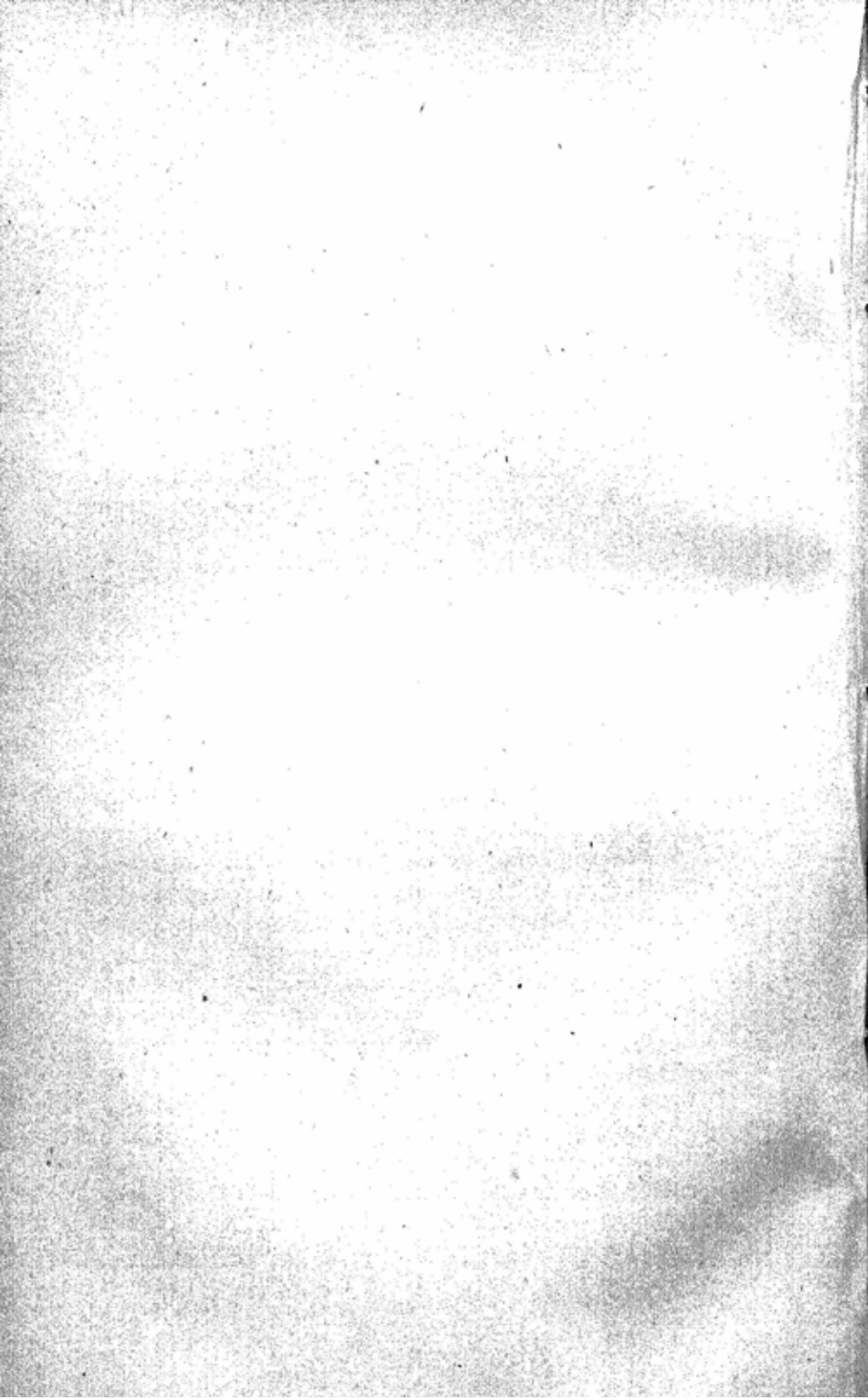
³ B. bhaddante.

² B. saddhā.

⁴ B. no.

II.

EXTRACTS FROM THE COMMENTARY.

I. 1.

Bhagavā Rājagahe viharanto Veluvane Kalandakanivāpe aññataram setthiputtapetaṃ ārabbhā kathesi.

Rājagahe kira aññataro addho mahaddhano mahābhogo pahūtavittūpakaraṇo anekakoṭṭidhanasamṇicayo setthi ahosi.

Tassa mahādhanasampannatāya mahādhanasetthi tv eva samaññā ahosi.

Atha 'ssa eko 'va putto ahosi piyo manāpo tasmim¹ viññūtaṃ patte mātāpitaro evaṃ cintesum amhākaṃ puttassa divase divase sahaṣsaṃ sahaṣsaṃ paribbayaṃ karontassa vassasatenāpi ayaṃ dhanasamṇicayo parikkhayaṃ na gamissatiti imaṣṣa sippuggaṇaparissamena akilantakāyacitto yathā sukhaṃ bhoge paribhuñjatū 'ti sippaṃ na sikkhāpesum vayappattassa pana kularūpayobbanavilāsa-sampannaṃ kāmābhimukhaṃ dhammasaññāvimukhaṃ kaññaṃ ānesum. so tāya saddhim abhiramanto dhamme cittamattaṃ pi anuppādetvā samaṇabrāhmaṇagurujanesu anādaro hutvā dhuttajanaparivuto rañjamāno pañcakāmaguṇe rato giddho mohena andho hutvā kālaṃ vitināmetvā mātāpitūsu kālakatesu nātakayinādīnaṃ² yathicchitaṃ dento dhaṇaṃ vināsetvā na cirass' eva pārijuññappatto hutvā iṇaṃ gahe tvā jīvitaṃ kappento puna iṇaṃ pi alabhitvā iṇāyikehi codiyamāno tesam attano khetta vatthugharādini datvā kapālahattho bhikkhaṃ caritvā paribhuñjanto tasmim yeva nagare anāthasālāyaṃ vasati. atha naṃ ekadivasam³ corā samāgatā evaṃ āhaṃsu.

Amho purisa kiṃ tuyhaṃ iminā dujjivitena taruṇo tvam asi thāmajavabalasampanno kasmā hatthapāḍavikalo viya

¹ D. tasmā.

² D. naṭa°.

³ D. omits.

acchasi. ehi amhehi saha corikāya paresam santakam gahetvā sukhena jīvitam kappehīti. so nāham corikam kātum jānāmīti āha. corā mayam tam sikkhāpema kevalam tvam amhākam vacanam karohīti āhamso. so sādhu 'ti sampaticchitvā tehi saddhim agamāsi. atha te corā tassa hatthe mahantam muggaram datvā samdhim chinditvā gharam pavisantā tam¹ samdhimukhe thapetvā sa ce idha añño koci āgacchati tam iminā muggarena paharitvā ekappahāren' eva mārehīti vadimsu. so andhabālo hitāhitam ajānanto paresam āgamanam eva olokento tattha atthāsi.

Corā pana gharam pavisitvā gayhūpagam gahetvā gharamanussehi nātamattā 'va ito c' ito ca palāyimsu. gharamanussā utthahitvā sīgham sīgham² dhāvanta ito c' ito ca olokento tam purisam samdhidvāre thitam disvā ha re dutthacorā 'ti gahetvā hatthapāde muggarādihi uppothetvā rañño dassesum ayam deva coro samdhimukhe³ gahito 'ti.

Rājā imassa sīsam chindāpehīti nagaraguttikam ānāpesi.

Sādhu devā 'ti nagaraguttiko tam gāhāpetvā pacchābāhum gāhabandhanam bandhāpetvā rattavannaviralamālāya⁴ bandhakantam itthakacūṇṇamakkhitam sīsam vajjhapaṭaṭabheridesitamaggam rathikāya rathikam siṅghāṭakena siṅghāṭakam kasāhi tālayanto āghātanābhimukham neti.

Ayam imasmim nagare vilumpamānakacoro gahito 'ti kolāhalam ahosi. tena ca samayena tasmim nagare Sulasā⁵ nāma nagarasobhini pāsāde thitā vātapānanta-rena⁶ olokonti tam tathānīyamānam disvā pubbe tena kataparicayā ayam puriso imasmim yeva nagare mahatim sampattim anubhavitvā idāni evarūpam anattham anayavyasanam patto 'ti.

¹ D. nam.² D. ogha.³ D. o'kho.⁴ C. °vannaviyamā°.—D. °viramā°.⁵ D. °bhā.⁶ C. °re.

Tassa kāruññataṃ uppādetvā cattāro modake pāṇiyaṃ ca pesesi.

Nagaraguttikassa ca ārocesi tāva ayyo āgāmetu yāvāyaṃ puriso ime modake khāditvā pāṇiyaṃ pivissatīti ath' etasmim¹ antare āyasmā Mahāmoggallāno dibbena cakkhunā olokento tassa vyasanappattim disvā karuṇāya saṃcodita-mānaso ayaṃ puriso akatapuñño katapāpo tenāyaṃ niraye nibbattissati. mayi pana gate modake pāṇiyaṃ ca datvā bhummadevesu uppajjissati. yaṃ nunāhaṃ imassa avas-sayo bhavēyyaṃ 'ti cintetvā pāṇiye modakesu ca upaṇi-yamānesu tassa purisassa purato pāturahosi. so therāṃ disvā pasannamānaso kiṃ me idān' eva imehi āṇiyamā-nassa² modakehi khāditehi. idaṃ pana paralokaṃ gacchantassa pātheyyaṃ bhavissatīti cintetvā modake-hi pāṇiyaṃ ca therassa dāpesi. therō tassa pasādasam-vaddhaṇatthaṃ tassa passantass' eva tathārupe thāne nisīditvā modake paribhuñjitvā pāṇiyaṃ pivitvā utthāya-saṇā pakkāmi. so pana puriso coraghātakehi āghātanam netvā sīsacchedaṃ patto. anuttare puññakkhette therena katena puññena ulārena devaloke nibbattanāraho pi yasmā Sulasam āgāmma mayā ayaṃ deyyadhammo laddhō 'ti Sulasāya gatena sineheṇa maraṇakāle cittaṃ upakkili-tthaṃ ahosi. tasmā hīnakāyaṃ uppajjanto paññattaga-hanasambhūte sandacchāye mahati nigrodharukkhe ruk-khadevatā hutvā nibbatti.

So kira sace pathamavaye kulavamsaṭhapane ussukkaṃ akariṣṣa tasmim nagare seṭṭhinaṃ aggo abhaviṣṣa majjhima-vaye majjhimo pacchimavaye pacchimo. sace pana patha-mavaye pabbajito abhaviṣṣa arahā abhaviṣṣa majjhima-vaye sakadāgāmi anāgāmi vā abhaviṣṣa pacchimavaye sotāpanno abhaviṣṣa pāpamittasamsaggena pana itthidhutto surā-dhutto duccaritanirato anādarīyako hutvā anukkamena sabbasampattiyo parihāyitvā mahāvyaśanam patto 'ti vadanti.

Atha so aparena samayena Sulasam uyyānagataṃ disvā samjātakāmarāgo andhakāraṃ māpetvā taṃ tattha attano

¹ C. atha tasmim.

² C. omits.

bhavanam netvā sattāham tāya saddhim samvāsam kappesi attānañ cassā ārocesi.

Tassā mātā tam apassanti rodamānā ito c' ito ca paribhamati tam disvā mahājano ayyo Mahāmoggallāno¹ mahiddhiko mahānubhāvo tassā gatiñ jāneyya tam upasamkamitvā puccheyyāsiti āha. sā sādhu ayyo 'ti theram upasamkamitvā tam attham pucchi. thero ito sattame divase Veluvanamahāvihāre bhagavati dhammam desente parisapariyante passissasiti āha. atha Sulasā tam devaputtam aroci² mayham tava bhavane vasantiyā ajja sattamo divaso mama mātā mam apassanti paridevasokasamāpannā bhavissati sādhu mam deva tatth' eva nehiti. so tam netvā Veluvane bhagavati dhammam desente parisapariyante thapetvā adissamānarūpo atthāsi. tato mahājano Sulasam disvā evam āha amma Sulase tvam ettakam divasam kuhim gatā tava mātā tam apassanti paridevasokasamāpannā ummādapattā viya jātā 'ti. sā tam pavattim mahājanassa ācikkhi. mahājanena pi katham so puriso tathā pāpapasuto akatakusalo devūpapattim paṭilabhatiti vutte Sulasā mayā dāpite modake pāniyañ ca ayyassa Mahāmoggallānattherassa datvā tena puññena devūpapattim paṭilabhatiti āha. tam sutvā mahājano acchariyabbhutacittajāto ahosi. arahanto nāma anuttaram puññakkhetam lokassa. yesu appako pi kato karo sattānam devūpapattim āvahatiti ulāram pitisomanassam pativedesi. bhikkhū tam attham bhagavato ārocesum tato bhagavā imissāya atthupattiyā imā gāthā abhāsi.

1. a. Tattha KHETTUPAMĀ 'ti khittam vuttam bijan nāyati mahapphalam bhāvakarāṇena rakkhatiti khetam. sāli-bijādīnam virūhanatthānam tam upamā ete santi khetūpamā kedārasadisā 'ti attho. ARAHANTO 'ti khināsavā. te hi uddissanena sammānetvā anubhūyamānadukkhato te mocetvā pete hi uddissa diyamānam dānam tesam pūjā nāma hoti. tenāha.

Amhākañ ca katā pūjā petānam pūjā ca katā ulārā 'ti ca.

2. c. PETA 'ti ca saddena piyo ca hoti manāpo abhigama-

¹ C. ayya.

² C. aroca.—D. arocasi.

nīyo ca hoti vissāsaniyo bhāvaniyo ca hoti garukātabbo pasamso ca hoti kittaniyo viññānan 'ti evam ādike diṭṭha-dhammike dānānisamse saṃgaṇhāti.

3. c. SAGGAṆ CA KAMATI THĀNAM KAMMAṆ KATVĀNA BHAD-DARAN 'ti bhaddakaṃ kalyāṇaṃ kusalaṃ kammaṃ katvā dibbehi āyu-ādīhi dasahi thānehi suṭṭhu-aggattā saggaṇ 'ti laddhanāmaṃ katapuññānibbattanatthānaṃ devalokaṃ kamati uppajjanavasena uppajjati. ettha ca kusalaṃ katvā 'ti vatvā puna kammaṃ katvāna bhaddakan' ti vacanaṃ deyyadhammaṃ pariccāgo viya pattidānavasena dāna-dhammapariccāgo pi dānamayakusalakammaṃ evā 'ti dassanathan 'ti datṭhabbam.

Keci pan' ettha PETĀ 'ti arahanto adhippetā 'ti vadanti tan tesam matimattaṃ. PETĀ 'ti khīṇāsavānaṃ āgata-thānass' eva abhāvato bijādhāvassa padāyakassa viya tesam ayujjāmānattā petayonikānaṃ vajamānattā ca.

I. 3.

1. a. VANṆADHĀTUN 'ti chavivannaṃ.

b. VEHĀYASAN TIṬṬHASI ANTALIKKHE 'ti vehāyasasaññite antalikke tiṭṭhasi. keci pana vehāyaṇaṃ tiṭṭhasi antalikkhe 'ti pāṭhaṃ vatvā vehāyaṇaṃ obhāsento antalikke tiṭṭhasi vacanasesena atṭhaṃ vadanti. PŪTIGANDHAN 'ti kuṇapa-gandhaṃ duggandhaṃ 'ti attho.

2. a. ATIDUKKHAVĀCO 'ti vā pāṭho ativiya-pharusavacano musāvāda pesuññādivacīduccaritanirato.

b. TAPASSIRŪPO 'ti samano paṭirūpako. MUKHASĀ 'ti mukhena.

c. LIADDHĀ 'ti paṭiladdhā. cakāro sampiṇḍanatto me 'ti mayā TAPASĀ 'ti brahmacariyenā 'ti PESUNIYENĀ 'ti pisunāvā-cāya PŪTITI pūtigandhaṃ.

3. a. TAXIDAN 'ti taṃ idaṃ mama rūpaṃ.

b. ANUKAMPAKĀ YE KUSALĀ VADEYYUN 'ti ye anukampanasilā kārūnikā parahitapaṭipattiyā kusalā nipuṇā buddhā-dayo yaṃ vadeyyuṃ tad eva vadāmi adhippāyo.

I. 5.

1. a. Tattha tirokuddesu 'ti kuddānaṃ parabha-

gesu tiṭṭhaṇṭi nisaṃjāḍipatiṭṭhepato ṭhānakappaṇa-
vacanam etaṃ gahapākarakuddānaṃ parato bahi evaṃ
tiṭṭhaṇṭi attho.

b. Saṃdhisīṅghāṭakesu cā 'ti saṃdhisu ca
sīṅghāṭakesu ca. saṃdhiyo 'ti catukkoṇaracchā gharasaṃdhi-
bhittisaṃdhi-ālokaṃdhiyo pi vuccanti. sīṅghāṭake 'ti
koṇaracchā. dvāra bāhāsu tiṭṭhaṇṭi nagara-
dvāra gharadvārānaṃ bāhā nissāya tiṭṭhanti.

I. 10.

10. c. Doṇinimmiṇṇaṇaṇa 'ti visandamānatelaṃ miṇṇa-
kaṃ.

I. 11.

3. a. Yo so purāto gacchatī ti pi pāṭho.

b. Catukkamaṇā 'ti catuppadena.

4. b. Suvaggiteṇā 'ti sundaragamanena vā turamga-
mena.

5. b. Migamandalocanā 'ti migi viya mandakkhipatā.

d. Bhāgaddhabhāgenā 'ti bhāgassa aḍḍhabhāgena attanā
laddhakotṭhāsato aḍḍhabhāgadānena hetubhūtena sukhī ti
sukhinī līṅgavipallāsena h' etaṃ vuttam.

6. e. Paricāriniṭi (sic) dibbesu kāmagaṇesu attano
indriyāni ito c' ito ca yathā sukhaṃ cārenti. parijanehi vā
attano puññānubhāvanissandena paricariyaṃ kārenti.

f. Mayaṃ sussaṃaṇaṇaṇa (sic) 'va sandhinto¹ (sic) 'ti mayaṃ
pana dinno (sic) ātape pakkhito naḷo viya sussaṃaṇaṇaṇa khup-
pipāsāhi aññaṃaṇñaṃ dandābhigghātena ca sukkhavisukkhā
bhavāmaṇā 'ti.

7. a. Kisaṇaṇaṇa 'ti kīdisaṃ sayanaṃ. Kisaṇaṇaṇa 'ti
ke ci paṭhanti kīdisiṇi sayanā kīdisaṇaṇa sayanaṇaṇa 'ti attho.

b. Kathaṃ hi yāpethā 'ti pi pāṭho.

d. Sukhaṃ virāgāyā 'ti sukhahetuno puññaṇaṇaṇa
sukhaṃ virajjhivā virādhethā. Sukhaṇaṇaṇaṇa virāgenā 'ti keci
paṭhanti.

¹ D. 'van dhitto (ditto?)

8. c. Tattha NA DĀTĀ (D. dhā°) HOMĀ 'ti dātā suhitā (D. su hi gātītā) na homa.

d. Dhatādimhamhase (sic) (C. dhādimhase 'ti) 'ti na ruccāma na ruciṃ uppādema na taṃ mayam attano ruciya pivissāmā 'ti attho.

10. b. CIRAM GHĀYARE DAYHAMĀNĀ 'ti khudādihetukena dukkhagginā akataṃ vata amhehi kusalaṃ kataṃ pāpaṃ 'ti ādinā pavattamānena vippiṭṭisārugginā dayhamānā ghāyanti anuttahunantīti attho.

11. a. ITTARAN 'ti nacirakālātthāyi aniccaṃ vipariṇāma-dhammaṃ. ITTARAM IDHA JĪVITAM 'ti idhā manussaloke sattānaṃ jīvitam pi ittaram parittam appakam tenāha bhagavā yo ciram jīvati so vassasataṃ appam vā bhiyyo vā 'ti.

12. c. TṬ DĀNE sabbakālaṃ NAPPAMAJJANTI SUTVĀ ARAHATAṃ VACO 'ti arahataṃ buddhādinaṃ ariyānaṃ vacanaṃ sutvā 'ti attho.

I. 12.

1. b. Samsāre paribbhāmanto satto porāṇassa kammassa parikkhinattā jajjaribhūtaṃ san tanuṃ attano sarīraṃ hitvā gacchati yathā kammaṃ gacchati. punabbhavavasena uppajjati attho.

2. d. TATO (sic) SO TASSA YĀ GATĪTI yadi pi matamata-sattā² na uppajjanti matassa pana katokāsassa kammassa vasena sā gati pāṭikaṅkhā taṃ pūti-anantaram eva gato na so na purimaññātinam ruditaṃ paridevitaṃ vā paṇḍāsimsati nāpi yebhuyyena purimaññātinam ruditena kāci atthasiddhīti adhippāyo.

3. Tattha ANABBHITO 'ti anabbhito ehi mayham puttabhāvaṃ upagacchā 'ti evaṃ apakkosīti.

II. 1.

1. b. Tattha DHAMANISANṬHITĀ 'ti nimmamsalohitattāya sirājālāvijātaṭattā UPPHĀSULIKE 'ti uggataphāsulike. KISIKE ti kisā sarīre pubbe pi kiseti vatvā puna kisikā 'ti vacanaṃ

¹ D.—C. dhātā.

² D. matā°.

aṭṭhicāmmaṇahārumattasarīratāya ativiyakisabhāvadassanattam vuttam.

7. c. Tattha BHIKKHUNAN 'ti bhikkhuno. vacanavipallāsena h' etam vuttam. ĀLOPAM BHIKKHUNO DATVĀ 'ti keci paṭhanti. ālopan 'ti kevalam ekālopamattam bhojanan 'ti attho. PĀNIMATTAN CA COLAKAN 'ti ekahatthappamānam colakhandan 'ti attho.

8. a. THĀLAKASSA CA PĀNĪYAN 'ti eka thālakapūraṇamattam udakam. . . .

13. a. Tattha UPAKAṆḌAKIN 'ti upakaṇḍakajātam.* . . .

b. APPAṬICCHAVIN 'ti chinnabhinnasarīracchavin. . . .

c. DUGGATAN 'ti duggatigatam.

16. c. So kira Nandarājā ambhākam satthu mahāsāvako Mahākassapatthero ahosi. tassa aggamahesi Bhaddakāpilā 'ti nāma. ayaṃ pana Nandarājā dasavassasahassāni sayam dibbavatthāni paridāhanto sabbam eva attano vijitam Uttarakurusadisam karonto āgatānam manussānam dibbānam dibbadussāni adāsi tay idam dibbavatthasamiddham samdhāya ayaṃ peti āha. YĀVATĀ NANDARĀJASSA VIJITASMIN PAṬICCHĀDĀ 'ti tattha vijitasmim 'ti ratṭhe PAṬICCHĀDĀ 'ti ca vatthāni tāni hi paṭicchādenti etehi paṭicchādā 'ti vuccanti.

20. b. APPAṬIGANDHIYĀ 'ti paṭikkulagandharahitā surabhi-gandhā. VĀRIKINJAKKHAPŪRITĀ 'ti kamalakuvalayādinam kesarasamechannena vārinā paripunnā.

II. 2.

3. a. KHELAN 'ti niṭṭhubbanam. SIṄGHĀNIKAN 'ti matthaluṅgato vissandityā nāsikāya nikkhamamalam. SILESUMAN 'ti semham. VASAṆ CA DAYHAMĀNĀNAN 'ti cittakāya dayhamānānam kalebarānam vasātelaṇ ca.

5. d. NĪLAMAṆCAPARĀYANĀ 'ti susāne chadditamālā² mañcasayanā. atha vā NĪLĀ 'ti chārikaṅgārabahulā susānabhūmi adhippetā tay' eva mañcam viya adhisayanā 'ti attho.

II. 3.

5. d. KENĀSI PAMSUKUṬṬHITĀ 'ti kena kammunā samkārapamsūhi ugunṭhitā sabbaso okiṇṇasarirā ahū 'ti attho.

* C. upakaḍḍha°.

² C. °malā°.

6. a. SĪSAM NAHĀTĀ 'ti sarīraṃ nahātā ADHIMATTAN 'ti adhikatarāṃ. SAMALAMKATARĀ 'ti sammā atisayena alamkatā 'ti. ADHIMATTĀ 'ti vā pāṭho. ativiyamattā mānamadamattā mānanissitā 'ti attho. TAYĀ 'ti bhotiyā.

7. b. SĀMIKENA SADDHIM ĀMANTAYĪTI sāmikena saddhim allāpasallāpavasena kathesi.

9. d. KHAJJASI KACCHUYĀ¹ 'ti kacchurogena khādiyasīti attho.

10. a. BHESAJJAHĀRĪTI bhesajjahārīṇiyo osadhihārikāyo. UBHAYO 'ti duve tvañ ca ahañ cā 'ti attho. VANANTAN 'ti vanam.

c. TVAÑ CA BHESAJJAM AHĀRĪ TI² tvam vejjehi vuttam attano upakārāvaham bhesajjam āhari.

d. AHAÑ CA KAPIKACCHUNO 'ti aham pana kapikacchuphalāni dupphassaphalāni āharim. kapikaccha (sic) 'ti vā sayamguttā vuccati tasmā sayamguttāya pattaphalāni āharantīti attho.

11. b. SEYYAM TY ĀHAM SAMOKIRIN 'ti tava seyyam aham kapiṭhalapattehi samantato avakiri.

13. a. SAHĀYĀNAN 'ti mittānaṃ SAMAYO 'ti samāgamo SĀTĪNAN 'ti bandhūnaṃ SAMITIN 'ti saṃnipāto.

c. ĀMANTITĀ 'ti māṅgalakiriyāvasena nimantitā.

d. SASĀMĪ TI SAPATIKĀ SAHA BHATTUNĀ 'ti attho. NO CA KHO AHAM KHO (sic) 'ti no ca kho aham āmantitā āsin 'ti yojanā.

14. b. DUSSAM TY ĀHAN 'ti dussan te aham. APĀNUDIN 'ti corikāya avaharim aggahesim.

16. b. PACCAAGGHAN 'ti abhinavaṃ mahaggham vā. ATHĀ-RESIN³ 'ti khiṇi.

17. b. GŪTHAGANDHINĪTI gūthagandhagandhinī karisa-vāyini.

18. d. YAM GEHE VIJJATE DHANAN 'ti yam gehe dhanam upalabbati⁴ tam tuyham mayham ñāti-amhākam UBHINNAM SAMAKAM tulyam eva āsi.

19. a. SANTESU 'ti vijjamānesu.

¹ D. khajjuyā.

³ C. āthā.^o

² D. bhesajjahārīti.

⁴ C. upalabbheti.

b. DĪPAN 'ti patittham puññakammam samdhāya vadati.

20. a. Tattha TAD EVĀ 'ti tadā evaṃ. mayham manu-
ssattabhāve tthitakāle yeva. tath' evā 'ti vā pāṭho.

b. . . . PĀPAKAMMAN 'ti ādi vuttam pāpakammānīti pāli.

21. a. Tattha VĀMATO MAṀ TVAṀ PACCESĪTI vilomato maṃ
tvam avagacchasi tuyham hitesī na paccanīkakārīnī katvā
maṃ gaṇhāsī.

b. MAṀ USŪYASĪTI mayham issayasi mayham issaṃ
karosi.

22. c. . . . PARIVĀRENTI paribhuñjante. IME 'ti hi līnga-
vipallāsena vuttam.

23. a. IDĀNĪ BHŪTASSA PITĀ 'ti idānī bhūtassa mayham
puttassa pitā kuṭumbiko ĀPANĀ āpanato imaṃ gehaṃ ehi
āgamissatī.

d. MĀ SU TĀVA ITO AGĀ 'ti ito gehassa pacchā vatthuto
mā tāva āgamāsīti anukampanā āha.

24. c. d. Tattha KOPĪNAM ETAṀ ITTHĪNAN 'ti etaṃ naggā-
dubbannatādikaṃ paṭicchādetabbatāya itthīnaṃ kopīnaṃ
rundhamānaṃ. MĀ MAṀ BHŪTAPITĀDDASĀ 'ti tasmā bhū-
tassa pitā kuṭumbiko mā maṃ addakkhīti lajjamānā 'va
vadati.

26. a. b. Tattha CATTĀRO BHIKKHŪ SAṀGHATO CATTĀRO
PANA PUGGALĀ 'ti bhikkhusaṃghato saṃghavasena cattāro
bhikkhū puggalavasena cattāro bhikkhū 'ti evaṃ attha
bhikkhū yathā ruciṃ bhojetvā taṃ dakkhiṇaṃ mama ādisi
mayham pattidānaṃ dehi.

35. b. VASAVATTĪNAN 'ti dībbena ādhipateyyena attano
vasaṃ vattentānaṃ.

36. a. SAMŪLAN 'ti salobhadosaṃ lobhadosā hi mac-
chāriyassa mūlaṃ nāma.

II. 4.

1. a. b. Tattha KĀLĪ ti kālavanṇā jhāmaṅgārasadisā abosi.
PHARUSĀ 'ti kharattā. BHĪRUDASSANĀ 'ti bhayānakadassanā
sappatibhayākārā. bhīrudassanā 'ti (?) vā pāṭho. bhāriya-
dassanā dubbannatādinā duddasikā 'ti attho.

c. PIṆGALĀ 'ti piṅgalalocanā. KĀLĀRĀ 'ti kālāradantā.

II. 6.

1. Tattha KANĤĀ¹ 'ti Vāsudevagottenālapati. KO ATTHO SUPINENA TE 'ti supinena tuyham kā nāma vuddhi. SAKO BHĀTĀ 'ti sodariyo bhātā. HADAYAN CA CAKKHUŃ CA DAKKHINAN 'ti hadayena me 'va dakkhinacakkhu nāma sadiso 'ti attho. TASSA VĀTĀ BALĪYANTĪTI tassa aparāparam uppajjamānā ummādavātā balavanto hontiva byanti (sic) abhibhavanti. JAPPATĪTI sasam me dethā 'ti vippalapati. KESAVĀ 'ti so kira kesānam sobhanānam atthitāya KESAVO 'ti vohariyati tena tam nāmena ālapati.

3. b. DVĀRAKAN 'ti Dvāravatinagaram.

7. a. Tattha SĀTĪTI kaniṭṭham ālapati. ayam c' ettha attho mayham piyaṇāti yaṃ atimadhuraṃ attano jīvitam tam vijahissasi maññe yo appatthetabbam patthesīti.

11. c. PAHŪTADHANADHAÑÑĀSE² ti tiṇṇam catuṇṇam vā samvacccharānam atthāya nidahitvā ṭhapetabbassa niccayapaccayabhūtassa dhanadhaññassa vasena apariyanta-dhanadhaññā.

12. c. ETE ti yathāvuttakhattiyādayo ANNĀ 'ti anantarā evavaṇṇabhūtā Ambaṭṭhādayo. JĀTIYĀ 'ti attano jātini-mittam ajarāmarānā nāhesun 'ti attho.

13. a. MANTAN 'ti vedaṃ. PARIVATTENTĪTI sajjhāyanti vācenti ca. atha vā parivattentīti anuparivattentā homam karontā japanti.

b. CHAḤAṆGAN 'ti sikkhā-kāvya-nirutti-vyākaraṇa-joti-sattha-chandādhīti samkhātehi chahi aṅgehi yuttam. BRAHMACINTITAN 'ti brāhmaṇānam atthāya brāhmaṇacintitam kathitam.

c. VIJĀYĀ 'ti brāhmaṇasadisavijjāya samannāgatā pi.

20. c. ANVEŚI anudesi.

II. 7.

4. a. Tattha DASANNĀNAN 'ti Dasannaratṭhassa evaṃ nāmakanam ca rājūnam. ERAKACCHAN 'ti tassa nagarassa nāmam.

¹ C. oṇho.

² D. oṇose.

5. a. Tattha SAKAṬAVĀHĀNAN 'ti visatikkhāriko vāho so sakaṭan 'ti pavuccati. tesam sakaṭavāhānam asīti hiraññassa kahāpanassa me ahoṣīti yojanā.

10. c. Yo SAMYAMO so VINĀSO 'ti lobhādivasena yaṃ samyamanam kassaci pi adānam so imesaṃ sattānam vināso nāma petayoniyam nibbatapetānam mahāvyaśanassa hetu-bhāvato yo VINĀSO so SAMYAMO 'ti iminā yathā vuttassa sattassa ekantikābhāvaṃ vadati.

11. a. Tattha SAMYAMISSAN 'ti sayam pi dānādipuñña-kiriyato samyamanam saṃkopam akāsim.

17. d. UPACCHĀPI PHALĀYITAN (sic) 'ti uppatitvā ākāseṇa gacchantānam pi makkho natthi yevā 'ti attho. upeccā 'ti pi pāli. ito vā etto vā palāyante tumhe 'nubandhissatīti adhippāyena upecca saṃcieca palāyantānam pi tumhākam tato makkho natthi.

18. a. MATTEYYĀ 'ti mātu upatṭhānakarā tathā petteyyā 'ti veditabbo.

II. 8.

1. a. Tattha PABBAJITO 'ti samaṇo. Rājā kira taṃ naggattā ca muṇḍattā pi naggo samaṇo ayan 'ti saññāya NAGGO KISO PABBAJITO sīti ādim āha.

b. Tassa KISSA HETŪ 'ti kiṃ nimittam.

d. SABBENA VITTAṀ PAṬIPĀDAYE TUVAN 'ti patiṃ upakarana-bhūtaṃ vittaṃ sabbena bhāgena tuyhaṃ ajjhāsayānurūpaṃ sabbena vā ussāhena paṭipādeyya tadā kātum mayaṃ app eva sakkuneyyāma tasmā ācikkha me taṃ etaṃ tava āga-manakāraṇam mayhaṃ kathehīti attho.

2. a. Tattha DŪRAGHUTṬHAN 'ti dūrato evaṃ tulāsaṃ-kitanavāseṇa ghositam sabbattha vissutam pākātan 'ti attho.

b. ADḍHAKO 'ti adḍho mahāvibhavo. DĪNO 'ti nihimacitto adānājjhāsayo. tenāhaṃ ADĀTĀ GATHITAMANO ĀMISASMIN 'ti kāmāmise laggacitto gedhaṃ āpanno.

8. a. So SŪCİKĀYA KILAMITO 'ti so ahaṃ vijjhanatthena sūcisadisatāya sūcikāya laddhanāmāya jighacchāya kilamito nirantaram vijjhamāno. KILAMATHO 'ti icc evaṃ vā pātho.

4. c. UPAKKHATAN 'ti sajjitam. PARIVISANTĪPI (sic) bho-jayanti.

5. *d.* SADDHĀYITAN 'ti saddhāyitabbam HETUVAHE 'ti hetuyuttam vacanam.

8. *a.* PARIVISAYĀNĀ 'ti bhojetvā.

9. *a.* NIPATITVĀ 'ti nikkhamitvā.

c. ĀROCAYI PAKATIM TATHĀGATASSĀ 'ti idam dānam bhante aññataram petam samdhāya katan 'ti pakatipavuttim bhagavato arocesim.

II. 9.

Tatrāyam samkhepakathā.

Ye te Uttaramadhurādhipatino rañño Mahāsāgarassa puttā Upasāgaram paticca Uttarāpathe Kamsabhoge Asitañjanigāme Mahākamsassa dhītāya Devagabbhāya kucchiyam uppannā Añjanadevī Vāsudevo Baladevo Candadevo Suriyadevo Aggidevo Varuṇadevo Ajjuṇo Pajjuṇo Ghata-pandito Aṅkuro cā 'ti Vāsudevādayo dasa bhātikā 'ti ekā-dasa bhātikā khattiyā. tesu Vāsudevādayo bhātaro Asitañjanagaram ādim katvā Dvāravatīpariyosānesu sakala-Jambudīpesu tesatthiyā nagarasahassesu sabbe rājāno cakkena jīvitakkhayam pāpetvā Dvāravatiyam vasamānā rajjam dasa koṭṭhāse katvā vibhajimsu. bhaginim pana Añjanadevim na sarimsu. puna saritvā ekādasa koṭṭhāse karomā 'ti vutte tesam sabbakaniṭṭho Aṅkuro nāma mama koṭṭhāsam tassā detha aham vohāram katvā jīvissāmi tumhe attano attano janapadesu suṅkam mayham vissajjethā 'ti āha. te sādhu 'ti sampaticchitvā tassa koṭṭhāsam bhaginiyā datvā nava rājāno Dvāravatiyam vasimsu. Aṅkuro pana vaṇijjam karonto niccakālam mahādānam deti. tassa pan'eko dāso bhaṇḍāriko atthakāmo ahosi. Aṅkuro pasan-namānaso tassa ekam kuladhitaram gahetvā adāsi. so putte gabbhagate yeva kalam akāsi Aṅkuro tasmim jāte tassa pituno dinnam bhattavetanam adāsi. atha tasmim dārake vayappatte dāso na dāso 'ti rājakule vinicchayo uppajji tam sūtvā Añjanadevī dhenūpamam katvā mātubhujissāya putto pi bhujisso evā 'ti dasavyato mocesi. dārako pana lajjāya tattha vasitum avisahanto Bheruvanagaram gantvā tattha aññatarassa tantavāyassa dhitaram gahetvā tantavāyasippena jīvitam kappesi.

Tena samayena Bheruvanagare Asayhamahāsetthi nāma samanabrāhmaṇakapaṇiddhikavanibbakayācakanāṃ mahā-dānaṃ deti. so tantavāyo setthino gharaṃ ajānantānaṃ pitisomanassajāto hutvā Asayhasetthino nivesanaṃ dakkhiṇaṃ bāhuṃ pasāretvā dassesi. ettha gantvā laddhabbaṃ labhantū 'ti. tassa kammaṃ pāliyaṃ yeva āgataṃ.

So aparena samayena kālaṃ katvā Marubhūmiyaṃ aññatarasmim nigrodharukkhe bhummadevatā hutvā nibbatti tassa dakkhiṇahattho kāmadado ahosi. tasmim yeva Bheruve aññataro puriso Asayhasetthino dāne vyāvato assaddho appasanno micchādittthiko puññakiriyaṃ anādaro kālaṃ katvā tassa devaputtassa vasaṇatthānassa avidūre peto hutvā nibbatti. tena ca katakammaṃ pāliyaṃ yeva āgataṃ. Asayhamahāsetthi pana kālaṃ katvā Tāvatiṃsabhavane Sakkassa devarañño sahavyataṃ upagato.

Atha aparena samayena Aṅkuro pañcahi sakata-satehi bhaṇḍaṃ ādāya aññataro pi brāhmaṇo pañcahi sakata-satehiti dve janā sakatasahashehi Marukantāramaggaṃ paṭipannā maggamūlā hutvā bahudivase tatth' eva vicarantā parikkhūṇatiṇodakāhārā ahesuṃ. Aṅkuro assadūtehi catūsu disūsu pāniyaṃ maggāpesi. atha so kāmadadahattho yakkho taṃ tesam vyasanappattim disvā Aṅkurena pubbe attano kataṃ upakāraṃ cintetvā handa dāni imassa mayā avassayena bhavitabbaṃ 'ti attano vasaṇavāṭaruk-khaṃ dassesi. so kira vāṭarukkho sākhaṇiṭapasampanno ghanapālāso sandacchāyo anekasahassapāroho āyāmena vitthāreṇa ubbedhena ca yojanaparimāṇo ahosi. taṃ disvā Aṅkuro hatthattutthotassa hetthākhandhāvāram bandhāpesi. yakkho attano dakkhiṇahatthaṃ pasāretvā paṭhamam tāva pāniyena sabbam janaṃ saṃtappesi. tato yo yo yaṃ yaṃ icchati tassa tassa taṃ taṃ adāsi. evaṃ tasmim mahājane ānāvidhena annapānā dinā yathākāmaṃ saṃtappite vūpasante maggaparissame so brāhmaṇavāṇijo ayoniso ummaj-janto evaṃ cintesi dhanalābhāya ito Kambojaṃ gantvā mayam kiṃ karissāma imaṃ eva pana yakkhaṃ yena kenaci upāyena gaḥetvā yaṇaṃ āropetvā amhākaṃ nagaram eva gamissāma 'ti. evaṃ pana cintetvā taṃ atthaṃ Aṅkurassa kathento. . . . gāthādvayaṃ āha.

1. *b.* DHANAHĀRAKĀ 'ti bhaṇḍavikkavena laddhadhana-hārino. . . .

d. NIYĀMASE 'ti nayissāma.

2. *b.* SĀDHUKENĀ 'ti yācanena PASAYHĀ 'ti abhibhavitvā balakkārena.

6. *c.* TATTHA SAMŪLAM PI TAM ABBUYHĀ 'ti tam tattha saha mūlena samūlam pi abbūheyya uddhareyyā 'ti attho.

8. *d.* ADUBBHAPĀNĪTI ahimsakahattho hatthasamyato DAHATE MITTADUBBHIN 'ti tam mittadubbhipuggalam dābati vināseti.

9. *c.* ALLAPĀṆIHATO POSO 'ti allapāṇi nāma upakārakiri-yāya allapāṇinā dhotahatthena pubbakārinā heṭṭhā vuttanayena hato bādhito tassa vā pubbakārino bādhanena hato allapāṇinā akataññupuggalo.

11. *b.* HAN 'ti asahane nipāto NA SUPPASAYHO 'ti appadhamsiyo.

12. *b.* PAÑCADHĀRO 'ti pañcahi aṅgulīhi parehi kāmīta-vatthūnam dhārā ekassa santīti pañcadhāro MADHUSSAVO 'ti madhurasavissandako.

16. *a.* ĀVESANAN 'ti gharam kammakaraṇasālā vā.

17. *b.* VANIBBAKĀ 'ti vaṇṇidipakā ye dāyakassa puñña-phalādinañ ca guṇakittanādimukhena attano atthikabhāvaṃ pavedentā vicaranti.

23. *a.* ASAYHASĀHINO 'ti aññehi maccharīhi lobhābhibhūtehi sahitam asakkuneyya pariccādivibhāgassa sappurisassa madhurassa sahanato Asayhasāhino. AṄGĪRASASSĀ 'ti aṅgato nikkhamanajutissa. raso 'ti hi jutiya adhivacanam.

c. SUTAN CA ME VESSAVANASSA SANTIKAN 'ti api ca kho upatthānam gatena Vessavanamahārājassa santike sutam etam mayā.

25. *c.* PATTHAPAYISSĀMI ti pavattessāmi.

27. *a.* TATTHA KUṆḍĀ 'ti kuṇṭā patikunīṭā anujubhūṭā.

b. KUṆḌALĪKATAN 'ti mukhavikārena vikūcitam samkuṇḍitam. PAGGHARANTĪ ti asucim visandanti.

28. *b.* GHARAM ESINĀ 'ti gharam āvasantassa gahatthassa.

32. *b.* PARAPATTIYAM parena pāpetabbam sādhetabbam kareyya. . . .

37. *c.* SANTĀNĪTI parissamasampattāni¹ YOGGĀNĪTI

¹ C. parissamappattān'.

rathayugavāhanakā. ITO YOJENTU VĀHANAN 'ti ito yoggā samūhato yathā rucim tam gahetvā vāhanam yojentu.

38. c. ITI SU 'ti nipātamattam. . . . KAPPAKĀ 'ti nahā-pikā SŪDĀ 'ti bhattakārā. MĀGADHĀ 'ti gandhino.

42. d. SURIYASS UGGAMANAM PATI ti suriyassa gamana-velāya.

44. a. Tattha NA SABBAVITTĀNĪ ti saviññānakāviññānakap-pabhedāni sabbāni vittūpakaraṇāni dhanānīti attho. PARE 'ti parasmim parassā 'ti attho. NA PPAVECCHATI na dadeyya dakkhiṇeyyo laddhā 'ti katvā kiñ ci asesetvā sabbasāpateyya-pariccāgo na kātabbo 'ti attho.

50. Tam sutvā Aṅkuro Dakkhiṇapatham gantvā Damiḷa-visaye samuddassa avidūratthāne mahatiyo dānasālāyo kārāpetvā mahādānāni pavattento yāvatāyukam thatvā kāyassa bhedā param maraṇā Tāvatisabbhavane nibbatti. tassa dānavibhūtim saggūpapattiñ 'ca dassento saṃgitikārā . . . gāthā āhamṣu.

51. a. TISAHAṢṢĀNĪ SŪDĀNAN 'ti ca paṭhanti.

c. PĀVAṬĀ ussukkam āpannā.

52. d. KAṬṬHAM PHĀLENTI MĀṆAVĀ 'ti nānappakārānam khajjabhojjanādi-āhāravisesānam pacanāya alamkatapaṭi-yattā taruṇamanussā kaṭṭhāni phāleṇti vidāleṇti.

53. d. VIDHĀ 'ti vidhātābāni bhojanayogāni kaṭukabhaṇ-ḍāni piṇḍentīti pi savanavasena yojenti.

54. d. DABBIGĀHĀ 'ti kaṭacchugābhikā UPATṬHITĀ 'ti parivesanattthānam upagantvā ṭhitā honti.

55. d. VITTIM KATVĀ 'ti gāravabāhumānayogena cittena karitvā pūjetvā.

68. a. CODITO BHĀVITATTENA 'ti pāramiparibhāvitāya ariyamaggabhāvanāya bhāvitattena sammāsambuddhena codito.

d. Tattha DAKKHIṆEYYENA SUṂSATAN 'ti yaṃ dakkhiṇeyyena suṇṇattam rittakam virahitam tadā mahādānam tasmā kiṃ mayham tena dānenā 'ti attano dānapuñṇam dānam hīleṇto vadati.

70. a. UJJHAṄGALE 'ti ativiyaṭhaddhabhūmibhāge. upare 'ti keci vadanti.

72. c. Tattha SAMMĀDHĀRAM PAVECCHANTĪ ti (sic) vuṭṭhi-

dhāraṃ¹ sammad eva pavattente aḍḍhamāsaṃ anudasāhaṃ
anupañcāhaṃ deve vassante 'ti attho.

78. b. TĀDĪSŪ 'ti itthādisu tādilakkhanapattesu.

c. KĪRAṆ 'ti liṅgavipallāsaṇa vuttam upakāro 'ti attho.

II. 10.

1-2. Imā dve gāthā saṃgītikārehi idha ādito ṭhapitā.

1. d. Tattha bhīrudassanā 'ti bhayānakadassanā bhīru-
dassanā (?) 'ti vā pāṭho. bibhacchabhīrudassanā 'ti attho.

2. b. YĀVA BHUMMĀVALAMBARE 'ti yāva bhūmi 'v olambanti.

3. f. PĀNĪYĀYĀ 'ti pānīyatthāya āhiṇḍantiyā me pānīyaṃ
dehi bhante 'ti yojanā.

7. d. PAVECCHATĪti deti. . . . idam pana dutiyapetavat-
thum dutiyasaṃgītiyaṃ pana saṃgahaṃ ārūlhan 'ti datṭha-
bbaṃ.

II. 11.

4. a. Tattha SATTĀ 'ti vibhattilopena niddeso nissakke
vā etaṃ paccattavacanam. VASSASATĀ 'ti vassasatato sattahi
vassasatehi uddham tvam idhāgatā imaṃ vimānaṃ āgatā
idhāgatāya tuyhaṃ satta vassasatāni hontīti attho.

6. b. THERIN 'ti thāvarin 'ti chinnaḥkinnan 'ti attho.

II. 12.

2. d. PUṇḌARĪKASAMOGATĀ 'ti setapadumehi ca samokiṇṇā.

3. a. SURABHĪ SAMPĀYĀYANTĪti sammad eva sugandhaṃ
vāyati pokkharanīti adhippāyo.

c. HAMSAKONCĀBHIRUDĀ 'ti haṃsehi ca koṇcehi ca abhi-
nāditā.

4. b. NĀNĀSARAGANAYUTĀ 'ti nānā vividhavihaṃgavibhī-
rudāsamūhayuttā² . . .

7. a. KAMBURĀYŪRADHARĀ 'ti saṅkhalayakāyūravibhū-
sitā KANCANĀCELAVIBHŪSITĀ 'ti suvaṇṇavatthamsakasamalam-
katakesahatthā.

8. a. KADALĪMIGASAMOHANĀ 'ti kadālīmīgacammaṇapaccat-

¹ D. vuddhi°.

² D. °bhu°.

tharanatthā. SAMJĀ 'ti¹ samṭhitā sayituyuttarūpā. GOṆAKA-SAMṬHITA 'ti dīghalomakena javena samṭhitā 'ti.

10. b. SADDALĒ 'ti taruṇatīṇasamchaye. SUBHE 'ti suddhe SUBHE 'ti vā tassā ālapanam.

c. Sa KANNA-MUNDO 'ti khaṇḍitakanno chinmakanno.

11. a. KHĀYITĀ āsīti khādītā ahosi.

b. ATṬHISAMKHALIKĀ KATĀ 'ti atṭhisamkhalitamattā katā.

12. a. AṄGAPACCAṄGAN (?) 'ti paripunnasabbaṅgapaccaṅ-gavati.

15. a. Tattha CHANNAN 'ti etaṃ na yuttam. N'ETAṃ PAṬI-RŪPAN 'ti tass' eva vacanam YAN 'ti kiriyāparāmasanam ATICARĀSĪTI. aticarasi ayam eva pātho. yaṃ maṃ tvam aticarasi tattha yaṃ aticaranam n'etaṃ channam n'etaṃ paṭirūpan 'ti attho.

II. 13.

3. b. SAMPAṆNACARAṆO 'ti silasampadāya indriyesu gutta-dvārātā bhojane mattaññutā jāgariyānuyogo satta saddham-mā cattāri rūpāvacarajjhānānīti imehi paṇṇarasehi cara-ṇasamkhathehi guṇehi sampanno samannāgato caraṇasam-panno 'ti attho.

d. Ye tatthāsum samāgatā 'ti vā pātho.

7. a. Tattha CHAḤASĪTISAHASSĀNĪTI chasahassādhika-āsīti-sahassānīti chasahassādhika-asītisahassasamkhā.

11. a. Tattha ĀTUME 'ti attani ITTHIBHŪTĀYĀ 'ti itthibhā-vaṃ upagatāya DĪGHARATTĀYĀ 'ti dīgharattam. ayam h'ettha adhippāyo itthibhūtāya attani sabbakālam itthi yeva hoti udāhu purisabhāvaṃ pi upagacchatīti. YASSĀ ME ITTHIBHŪ-TĀYĀ 'ti yassā mayhaṃ itthibhūtāya evaṃ tāva bahu sam-sāre mahesibhāvaṃ mahāmuni tvam bhāsasi kathesīti attho. ā hu me itthibhūtā 'ti pātho. tattha ā 'ti anusara-natthe nipāto. hu me 'ti sayam anussaritam aññātam idaṃ mayā itthibhūtāya itthibhāvaṃ upagatā evaṃ mayhaṃ ettakaṃ kālam aparā 'va anuppatti ahosi. kasmā. yassā me itthibhūtāya sabbesaṃ anupubbena mahesittam akārayi tvam mahāmuni samsāre bahum tāpesīti yojanā.

12. Tenāha bhagavā. anamataggāyaṃ bhikkhave sam-

sāre pubbā koṭi na paññāyati avijjānīvaranānam sattānam tanhāsamyojanānam saritabbā na 'ti.

19. a. ABHĀVETVĀ 'ti vaddhetvā bruhetvā. ābhāvetvā 'ti keci paṭhanti tesam ākāro nipātamattam.

III. 1.

1. c. PUBBAṆḍHAPETO VĀ 'ti kāyassa purimaddhena apeto viya apetayoniko devaputto viya.

2. a. Tattha CUNDATTHIKAN (!) 'ti evaṃ nāmakaṃ gāmam. ANTARE VĀSABHAGĀMAṀ BĀRĀNASIYĀ SANTIKE 'ti Vāsabhagā-massa Bārānasiyā ca majjhe. antarāsaddayogena h'etam sāmī-attho upayogavacanam. Bārānasiyā santike hi so gāmo 'ti ayaṃ h'ettha attho.

3. d. PĪTAKAṆ CA YUGAṀ ADĀ 'ti pītakaṃ suvaṇṇavaṇṇam ekam vatthayugaṇ ca adāsi.

4. d. THĀNE 'ti thānaso taṃ khaṇaṃ yeva.

6. Tattha SĀHUNNAVĀSINO 'ti chinnabhinnapilotikakhaṇ-
danivasanā. KESANIVĀSINO 'ti keseḥ' eva paṭicchāditakopīnā.

7. d. BHŪMIYAṀ PAṬISUMBHITĀ 'ti tāyā eva pucchāya (? mu^o)
uppattiyā ṭhatvā avakhittamattikā piṇḍā viya visutthā
paṭhaviyaṃ patitā.

8. a. TATTHĀ 'ti gataṭṭhāne BHŪMIYAṀ PAṬISUMBHITĀ 'ti
pāpate patitā viya jighacchādidukkhena thātum asamattha-
bhāvena bhūmiyaṃ patitā. tattha vā gataṭṭhāne ghāsādi-
nam alābhena chinnāsā hutvā kenaci paṭimukhaṃ sumbhitā
patitā viya bhūmiyaṃ patitā hontīti attho.

9. d. DĪPAṆ 'ti paṭiṭṭhaṃ puññaṃ 'ti attho.

11. d. PAṬIGGAHE 'ti gaṇhanake.

12. b. Idāni xo na kiñci upakappatīti adhippāyo. na
dāsiyo tān' evābharanāni no 'ti etthāpi es' eva nayo. tattha no
'ti amhakaṃ. TE 'ti gharādi ke ANNO 'ti apare PARIHĀRENTīti
paricaranti. paribhogā 'ti vasena niyogaṃ karontīti attho.

13. a. Tattha VENI VĀ 'ti veṇī veṇijātikā vilivakārā nala-
kāṛā hontīti attho. vā saddo aniyamattho. AVANNA 'ti avañ-
ñeyyā avajānitaabbā. vuttam hoti vambhanā 'ti vā pāṭho.
parehi bādhanīyā 'ti attho.

d. NABĀMINīti kappakajātikā.

17. *c.* VIJITAṄGĀ 'ti vijjamānadehā MORAHATTHEHĪti mora-piṇḍapaṭimaṇḍitavijjanīhatthehi.

18. *a.* AṆKATO AṆKAṂ GACCHANTĪ ti dārakakāle pi ṇātinam dbātinañ ca aṇkaṭṭhānato aṇkaṭṭhānam eva gacchanti na bhūmitalan 'ti adhippāyo.

III. 2.

1. *a.* Kuṇḍinagaro 'ti vā pāṭho.

b. SĀNUVĀSINIVĀSINO 'ti Sānuvāsipabbatanivāsī.

d. BHĀVITINDRIYO 'ti ariyamaggabhāvitāsaddhādi-indriyo arabhā 'ti attho.

3. *a.* SŪCIKAṬṬHĀ 'ti pūtinā lūkhavantādinā¹ atthakā. sūcigatā 'ti vā pāṭho. vijjhanatthena sūcikā 'ti laddha-nāmāya khuppipāsāya ajjhāpilitā. sūcikaṇṭhā² 'ti keci paṭhanti sūcicchiddasadisā mukharā 'ti attho.

d. KURŪRINO 'ti dāruṇakammantā.

4. *a.* VITARITVĀ 'ti vitinno hutvā otappasamtāsabhayo 'ti attho. VITURETVĀ³ 'ti vā turito hutvā taramānarūpo hutvā 'ti vuttam hoti.

b. EKAPATHE 'ti ekapadike magge ĒKAKO 'ti ekiko adutiyo.

c. CATUKUṇḌIKO BHAVITVĀNĀ 'ti catūhi aṅgehi kuṇḍo 'ti attabhāvaṃ pavattetūti catukuṇḍiko. dvīhi jānūhi dvīhi hatthehi gacchanto 'ti ca evambhūto hutvā 'ti attho. so hi evaṃ purato koci na paṭicchādanā hotīti tathā akāsi.

d. THERASSA DASSAYI 'TUMAN 'ti therassa attānam uddis-sayi uddisesi.

9. *d.* BHATTAVISSATTAKĀRANĀ 'ti bhattakicca(m)kāraṇā bhuñjananimittam.

22. *a.* KŪṬĀGĀRĀ NIVESANĀ 'ti kūṭāgārabhūtā tadañña-nivesanasamkhātā ca gharā līṅgavipallāsavasena h'etaṃ vuttam.

24. *c.* KARAKAN 'ti dhammakarakam.

27. *d.* VĀRIKINJAKKHAPŪRITĀ 'ti tattha tattha vārimatthake padumuppalādinam kesarabhāgehi⁴ samchāditavasena pūrītā.

¹ C. lūkhavatthadinā.

² D. °kaṭṭhā.

³ D. vita°.

⁴ C. °bhārehi.

28. *d.* PHALANTĪti pupphanti. paṇhikapariyantādīsu vidāsentīti attho.

29. *b.* SAKKHARE KUSAKAṆṬAKE 'ti kusakaṇṭakavati ca bhūmibhāge sakkhare kusakaṇṭake akkamantā 'ti attho.

30. *a.* SIPĀṬIKAN 'ti ekapāṭalam upāhanam.

31. *b.* RATHENA M-ĀGAMUN 'ti makāro padasaṃdhi-karo.

III. 3.

1. *d.* PATHADDHANĪti attano pathabbhūte addhani gagana-talamatte 'ti attho. PAṆṆARASE VA CANDIMĀ 'ti puṇṇamāsiyaṃ paripuṇṇamaṇḍalo cando viya vijjotamānā 'ti attho.

2. *a.* VANṆO CA TE KANAKASSA SAMNIBHO 'ti tava vanṇo uggattasiṅgi—(C. uttagga°, uttatta°?) suvaṇṇena sadiso ativiya-manoharo tenāha UGGATARŪPO (C. uttagga°) BHUSA-DASSANĪYĀ 'ti.

c. ATULE 'ti mahārahe. atule hi vā devatāya ālapanam asadisarūpe 'ti attho.

3. *b.* PAHŪTAMĀSĀ (C. D. ossā) kamalakuvalayādibahu-vividhakusumavatiyo.

c. SAMANĠAMOTAKĀ 'ti samantato okiṇṇā.

d. PAṆKO PAṆNAKO CĀ 'ti kaddamo vā udakacikkhalo vā na vijjati.

4. *c.* SAMAYYĀ 'ti saṃgama.

d. VIDUSSARĀ 'ti (sic) vissatṭhassarā saṃpiṇḍitassarā.

5. *b.* NĀVĀYĀ 'ti doṇiyaṃ pokkharaniyaṃ hi padumini suvaṇṇanāvāya mahārahe pallaṅke nisīditvā udakakilaṃ kilānti (D. ōntā) disvā evam āha. AVALAMBA 'ti olambitvā apassenaapasāya (C. appasayyā) tiṭṭhasīti.

c. ĀLĀRACAMBHE 'ti (C. ālārācāmbhe 'ti) vellitadighanīla-pamukhe.

6. *c.* ANOMADASSANE 'ti paripuṇṇaṅgatāya nandanadas-sane.

7. *a.* Tattha KAROHI KĀMMAM IDHA VEDANĪYAN 'ti idha imasmim dibbatṭhāne vipaccanakavipākādāyakam ku-salakammam karoḥi pasaveyyāsi. IDHA NĪTAN 'ti idh' ūpa-nitaṃ. Idhāninam 'ti (?) vā pāṭho imasmim thāne nin-aponapabbhāram tava cittaṃ bhavatu hotu.

8. *c.* TAHIM VEDANĪYAN 'ti tasmim vimāne tāya saddhim

veditabbasukhaṃ vipākaṃ kusalakamma. . . . athāyasmā Mahāmoggallāno ekadivasam pabbatacārikam caramāno taṃ vimānañ ca vimānapetiñ ca disvā veḷuriyathambhaṃ ruciraṃ pabhassaraṃ 'ti ādikāhi gāthāhi pucchī.

III. 4.

1. a. Tattha BHUSĀNĪTI palāsāni EKE 'ti eko SĀLIN 'ti sālino sāmi-atthe h'etaṃ upayogavacanam. sālino palāsāni pajjalantāni attano sise avakirātīti adhippayo. PUNĀPARE 'ti puna aparo yo hi so mātu sīsaṃ pabarati so ayomug-garehi attano sīsaṃ pabaritvā sīsabhedam pāpunāti. taṃ samdhāya vadati SAKAMAMSA LOHITAN 'ti attano piṭṭhimam-salohitañ ca paribhuñjatīti yojanā. AKANTIKAN 'ti akantaṃ amanāpam jeguccham.

III. 5.

1. e. SĪVATHIKĀYĀ 'ti susāne.

AṄGUTṬHASNEHENA 'ti aṅgutṭhato pavattasinehena devatāya aṅgutṭhato paggharitakhīrenā 'ti attho.

2. c. PALAHISU PĀDE 'ti attano jivhāya pāde palahimsu.

3. d. SĀSAPADHŪPANAM VĀ 'ti yaṃ jātassa dārakassa rak-khanatthāya sāsapena dhūpanam karonti.

4. b. NA SABBADHAṆṆĀNI PI ĀKIRIṆSŪ 'ti maṅgalaṃ karontā agadavasena yaṃ sabbatelaṃissitaṃ sāli-ādi dhaññaṃ ākiranti taṃ pi 'ssa nākamsū 'ti attho.

d. RATTĀBHATAN 'ti rattiyaṃ ābhatam.

5. b. SASAṂSAYAN 'ti jīvati nu kho na nu kho jīvātīti sa-saṃsayittāya saṃsayan 'ti (C. D. °van 'ti). JĪVITASĀVA-SESAN 'ti jīvitatṭhitiyā hetubhūtaṇaṃ sādhanānaṃ abhā-vena kevalaṃ jīvitamattāvasesakam.

III. 6.

4. a. Tattha ANĀVAJESU TITTHESŪ 'ti anivāritesu nadi-talākādīnaṃ titṭhapadesesu. yattha manussā nabhāyanti ndakakiccaṃ karonti tādisesu ṭhānesu VICINĪ² APPHAMĀ-

² D. vicchini.

SAKAN 'ti manussehi t̥hapetvā vissaritam api nām' ettha kiñci labheyyan 'ti lobhābhibhūtā hutvā adḍhamāsakamattam pi vicini gavesi.

Atha vā ANĀVAJJESU TITTHESU 'ti upasamkamanena kena ci anivāritesu sattānam payogā(sa)ya suddhikarapabhāvena titthabhūtesu samānabrāhmaṇesu vijjamānesu VICINI ADḍHAMĀSAKAN 'ti maccheramalapariyutthitacittā kassaci kiñci adenti adḍhamāsakam pi 'vasesena vicini na samcini puññam.

III. 7.

1. b. RAJANĪYE 'ti kāmanīyehi rāguppatihetubhūtehi KĀMAGUÑEHĪTI kāmakoṭṭhāsehi. SOBHASĪTI samāngibhāvena virocasi rattīyan 'ti adhippāyo.

c. DIVASAM ANUBHOSI KĀRAṆAN 'ti divasabbhāge pana nānapakāram kāraṇam ghātanam paccānubhavasi. RAJANĪTI rattīsu YE 'ti nipātamattam.

9. c. PAṬIHATĀ 'ti paṭihatacittā bandhaghātā viya hutvā. . . .

III. 9.

1. a. MĀLĪ ti mālāhārī dibbapupphēhi patimaṇḍito 'ti abhippāyo. hirītīti (sic, D. haritīti) vetthitasāso. KĀYŪRĪTI keyūrī bāhalamkārāpatimaṇḍito 'ti attho.

d. Aruṇasadisavaṇṇavā 'ti vā pāli. aruṇan 'ti araṇīyehi devehi sadisavaṇṇa-ariyāvākāso 'ti attho.

4. b. UPAKKANTVĀ (C. ukkantitvā) (sic) 'ti ukkantitvā chinditvā 'ti attho.

6. b. SACCAKĀLE 'ti saccam vattam yuttakāle. . . .

III. 10.

2. d. KHĀRENA PARIPPHOSETVĀ 'ti avakantita-avakantitakkhane khārodakena paritosevā¹ siñcitvā punappunam pi avakantanti.

6. d. PACCATTAVEDANĀ 'ti paccattam visum visum attanā anubhūyamānā mahādukkhavedanā.

8. b. Te puggalā tato puññato VIVECAYETHA viveceyyātha

¹ D. °sitvā.

paribāhire jāniyāthā 'ti aññapadesena attano mahājāniya-
taṃ vibhāveti.

IV. 1.

1. *d.* KĀRAṆATTHIKO 'ti jīva bho jīvitam eva seyyo 'ti
vutte ath' assa kāraṇena atthiko.

2. *d.* PARICĀRIKĀ SĀ PĪTI YĀ ASITAPITAKHĀDITAVATTHAPARI-
bhogaḍilakkhaṇā indriyaṇaṃ paricārikā sā pi imassa natthi
pariharaṇā sā pīti vā asitāḍiparibhogavasena indriyaṇaṃ
pariharaṇā sā pi imassa natthi. vigatajīvitattā 'ti attho.
parivāraṇā sā pīti keci paṭhanti.

3. *d.* VIRĀDHITATTO 'ti pariccattasabhāvo JANENA TENĀ 'ti
tena ñāti-āḍijanena.

5. *c.* USSĀVAVINDU 'VA PALIMPAMĀNO 'ti tiṇagge limpamā-
na-ussāvavindusadiso.

6. *b.* UTTĀSITAN 'ti āvutaṃ āropitaṃ PICUMANDASSA SŪLE
'ti nimbarukkhassa daṇḍena katasūle. KENA VANNAṆĀ 'ti
kena kāraṇena.

7. *a.* Tattha SĀLOHITO 'ti samāna-lohito yonisambandha-
ñātako 'ti attho.

8. *b.* SATTUSSADAN 'ti pāpakārīhi sattehi ussannaṃ. atha
vā pañcavidhabandhanamukhe tattalo-hasecanam (D. tat-
tha lohitasecanam) aṅgārapabbatāropanam lohakumbhi-
pakkhepo asipattavanappavesanaṃ Vetarāṇiyaṃ samo-
taraṇam mahāniraye pakkhepo 'ti imehi pañcavidhaban-
dhanāḍīhi dāruṇakāraṇehi ussannaṃ uparupari nivisitā 'ti
attho.

9. *d.* EKANTATIPPAN 'ti ekanten' eva tikhiṇadukkha-
niyatamahādukkhaṇ 'ti attho.

10. *d.* Tasmā tena kāraṇena MĀ ME 'KATO MAYĀ ekato
imassa jīvitassa UPARODHO mā hotū 'ti imassa santike idaṃ
vacanaṃ ahaṃ na bhaṇāmi.

11. *a.* Tattha ANNĀTO 'ti avagato.

12. *a.* ADDHĀ 'ti ekamsena.

c. AKĀMĀSADDHEYYAVACO akāmo eva saddhātābbavacano
'ti katvā iminā kāraṇena PUCCHASSU MAṃ KĀMAṃ YATHĀ
VISAYHAṆ 'ti attano yathā icchitam atthaṃ pucchassu
maṃ ahaṃ pana yathā visayaṃ yathā mayhaṃ sahitaṃ

sakkā tathā attano ñānabalanurūpaṃ kathessāmīti adhippāyo.

13. Tassattho. ahaṃ kiñcid eva cakkhunā passissāmi taṃ sabbam pi tad eva ahaṃ abhisaddaheyya paṭiññeyya taṃ paṇā disvā tava vacanaṃ no ¹ pi (no) saddaheyya yakkha mayhaṃ tiyassakammaṃ ² nigahakammaṃ kareyyāsīti. atha vā. YAṃ KIÑCĀHAṃ CAKKHUNĀ PASSISSĀMĪTI ahaṃ yaṃ kiñcid eva cakkhunā passissāmi acakkhuno parassa adassanato sabbam pi tāhaṃ abhisaddaheyyan 'ti sabbam pi te ahaṃ dīṭṭhaṃ sutam ayaṃ vāpi abhisaddaheyyaṃ tādiso hi mayhaṃ yaṃ abhippasādo 'ti adhippāyo.

Pacchimapādassa pana yathā vutto 'va attho.

14. a. SACCAPAṬIÑṢĀ TAVA ME SĀ HOTU 'ti tava esā paṭiññā mayhaṃ saccaṃ hotu.

b. SUTVĀNA DHAMMAṃ LABHASSU PASĀDAN 'ti mayā vuccamānaṃ dhammaṃ sutvā sundarapasādaṃ labhassu.

d. ASSATTHIKO 'ti ājānanaṃ atthiko.

15. a. YATHĀ PAJĀNAN 'ti yathā añño pi pajānanto yathā pajānan 'ti vā mayā yathā ñātan 'ti attho.

d. ETAN 'ti vā nipātamattaṃ. . . . kissa te 'ti ca keci vadanti.

16. b. CIKKHALLAPABBE 'ti cikkhallavati saṃdhimhi NARAKAN 'ti āvātaṃ.

21. c. KIÑCATTHIKO 'ti hassādhippāyo.

24. a. ĀSAMĀNĀ 'ti āsimsamānā patthayamānā.

30. d. TEN' AMHI NAGGO KASIRĀPAVUTTĪ ti tena duvidhena kāraṇena idāni naggo niccolo amhi kasirā dukkhā vutti jīvika hotīti.

32. a. Tattha KAPPITAKO ³ NĀMA 'ti jaṭilasahassassa abbhantare āyasmato Upālīthherassa upajjhāyaṃ saṃdhāya vadati.

33. b. SUPPAṬIMUTTAKO CĀPI ⁴ ti sutthupatimattabhāṇīti attho.

c. ARANAVIHĀRI ti mettāvihārī.

34. a. VIDHŪMO 'ti vigatamicchāvitaṃ kadhammo. ANI-

¹ D. to. ² C. niya°. ³ D. kampi°. ⁴ C. cāti.

GHO 'ti niddukkho. . . . NIRUPADHĪTI kilesābhisamkhārādi-upadhippahāyī. SABBAPAPAÑCAKHIÑO 'ti parikkhīṇatanhādipa-paṇṇico.

35. a. APPAÑNATO 'ti paramappicchatāya paṭicchanna-guṇattāya na pākaṭo ca na sujāno 'ti gambhirabhāvena DISVĀ PI evaṃsīlo evaṃdhammo evappaññā 'ti na suviññeyyo.

37. c. SA M' AJJĀ 'ti so ajja makāro padasamdhikaro.

38. a. Tattha KAPINACCANĀYAN 'ti kapinaṃ vānarānaṃ naccanena Kapinaccanā 'ti laddhavohāre padese.

c. SACCANĀMO 'ti jhāyī susīlo arahā vimutto 'ti ādinā chāhi guṇanāmehi yathā va nāmo aviparittanāmo.

39. a. Tattha KASSAMĪTI karissāmi.

40. b. Tattha SĀDHŪ 'ti āyācane nipāto. vo LICCHAVI N' ESA DHAMMO 'ti Licchavirāja tumhākaṃ rājūnaṃ esa dhammo na hoti yaṃ akāle upasamkamanam.

42. a. GIHIKICCĀNĪTI gehaṃ āvasantena kātabbakuṭumba-kiccāni.

c. VICEYYĀ¹ 'ti sindūravattham gahanattham² vicinivā.

43. c. PAṬIKKAMAN 'ti piṇḍapātato paṭikkaman 'ti tenāha GOCARATO NIVATTAN 'ti.

46. d. VIDĀLAYANTĪ ti vidāliyanti.

47. a. PĀDAKUMĀRIKĀHĪ ti pādasamkhātāhi kudārikāhi.

b. PĀṬIYANTĪ ti parivārayanti.³

48. a. TINENĀPITI⁴ tiṇaggenapi.⁵

b. MŪLHASSA MAGGAṀ PI NA PĀYADĀSĪTI maggamūlhassa maggaṃ pi tvam na kathayasi evāyaṃ puriso ito c'ito paribbhamatū 'ti kelisīlo hi ayaṃ rājā.

c. SAYAM ĀDĪYĀSĪTI andhassa hatthato yaṭṭhiṃ sayam eva acchinditvā gaṇhasi.

49. c. PACCEMI BHANTE YAṀ TVAṀ VADESĪTI bhante tvam pattāni bhijjantīti ādinā yaṃ vadesi taṃ paṭijānāmi sabbaṃ yeva taṃ mayā kataṃ kārāpitaṃ dasseti.

50. b. ETAṀ PĪ TI etaṃ khiddādhippāyena kataṃ pakhiḍḍā 'ti khiddāya.

¹ C. viveceyyā.

² C. sindū°.—D. sindhuravattam.

³ C. paricā°.

⁴ C. tiṇo natiti.

⁵ C. nagge.

c. PASAVITVĀ 'ti upacinitvā. d. VEDETĪ ti anubhavatīti. ASAMATTHABHOGĪ ti aparipunnabhogo tam eva aparipunnabhogataṃ dassetaṃ

51. a. DAHARO YUVĀ 'ti ādi vuttaṃ. NAGGANĪYASSĀ 'ti naggabhāvassa.

b. KIM SU TATO DUKKHATAR' ASSA HOTĪTI kim su nāma tato naggabhāvato dukkhataṃ assa petassa hoti.

53. a. BAHUDEHĀ CA (?) SATTHAN 'ti bahūhi pakārehi buddhādīhi vaṇṇitaṃ.

b. AKKHAYADHAMMAM ATTHŪ 'ti aparikkhayadhammaṃ hotu.

54. a. Ā(PA)CAMAYITVĀ 'ti hatthapādadhovanapubbakaṃ mukhaṃ vikkhāletvā.

55. a. CANDANASĀRALITTAN 'ti sārabhūtaṃ candanalittaṃ.

b. ULĀRAVANNA 'ti settharūpaṃ.

d. PARIVĀRITAN 'ti anukulavuttinā parajanena parivāritaṃ.

58. a. EKADESAM ADĀSĪTI catūsu paccayesu ca ekadesabhūtaṃ vatthadānaṃ saṃdhāya vadati.

c. SAKKHIN 'ti sakkibhāvaṃ.

59. b. MĀ (?) MĀSĪTI me āsi. DEVATĀSĪ mayhaṃ devatā āsīti yojanā.

60. b. VIPPAṬIPANNACITTO 'ti micchādiṭṭhipaṭipannamānaso dhammiyaṃ paṭipadaṃ pahāya adhammiyaṃ paṭipadaṃ paṭipanno 'ti attho.

67. d. PAṆĪTADAṆḌO 'ti ṭhapitasarīradāṇḍo. ANUSATTARŪPO 'ti rājanattasabbhēvo.

68. a. VĪSATIRATTIMATTĀ 'ti vīsatiṃ rattiyo. ativattā 'ti attho.

69. b. KO TAM VADETHĀ 'ti tathā dhammiyakammaṃ karontaṃ taṃ imasmiṃ Vajjiratte ko nāma āpamocehiti vadeyya evaṃ vattum koci pi na labhatīti attho.

86. c. TATTHO KĀRAKARO 'ti upakārakārī.

87. d. UBHO PI TI dve pi sūlavuto rājā ca.

88. d. TATTHA PHALAṃ KANITTHAN 'ti sotāpattiphalam.

IV. 3.

1. *a.* Tattha RĀJĀ PIṄGALAKO NĀMA SURATṬHĀNAṀ ADHIPATI AHU 'ti piṅgalacakkhunā Piṅgalo pākatanāmo Surattṭhade-sassa issaro rājā ahosi.

c. MORIYĀNAN 'ti Moriyarājūnaṁ Dhammāsokaṁ sam-dhāya vadati.

d. SURATṬHAM PUNAR ĀGAMĀ 'ti Surattṭhavisayaṁ uddissa ratṭhagāmiṁ maggaṁ paccāgañchi.

2. *b.* PAṆKAN 'ti mudubhūmi.

d. VANNAṆĀPATHAN 'ti petena nimmitaṁ mudubhūmiṁ maggaṁ.

6. YAMAPURISĀNAṀ SANTIKE 'ti petānaṁ samīpe.

7. *a.* AMĀNUSO VĀYATI GANDHO 'ti petānaṁ sariragandho vāyati.

11. *b.* MEGHAVANNAŚIRANNIBHAN 'ti meghavannasamṭhānaṁ hutvā khāyamānaṁ.

15. *a.* PŪRAṀ PĀNĪYASSA KARAKAN 'ti pānīyena punnaṁ pānīyabhājanam.

b. PŪVE 'ti khajjake. CITTE 'ti cittijanane madhure manuññā taḥiṁ taḥiṁ sarāve pūretvā pīne pūve addasa.

25. *b.* Jetṭho eva natthi kuto jetṭhāpacāyiko jetṭhāpacāyana-puññaṁ nāma natthi attho.

26. *d.* NIYATI PARINĀMAJAN 'ti ayaṁ satto sukhaṁ vā dukkhaṁ vā labhanto niyati parināmajavasena labhati na kammaṣsa katattāya issarādinaṁ vā 'ti adhippāyo.

27. *d.* SUNIHITAN 'ti sutṭhunihitaṁ NA VIJJATĪ ti yaṁ samaṇānaṁ dānaṁ nāma anugāmikaṁ nidānaṁ 'ti vadanti taṁ na vijjati.

28. *d.* SATTANNAṀ VIVARAṀ ANTARE 'ti pāṭhavi-ādinaṁ sattannaṁ kāyānaṁ vivaraḥhūte antare chinde satthaṁ pavisaṭi tena sattā asi-ādīhi pahatā viyā honti.

30. *b.* Sutta-gūle viveṭhetvā katasutta-gūle khitte 'ti nibbethanavasena khitte nibbethentaṁ. PALĀYATĪ ti pabbate vā rukkhagge vā ṭhatvā nivethiyamaṇaṁ khittaṁ suttagūlaṁ nibbethantaṁ eva gacchati.

33. *a.* Ccāsaṭṭiṭṭi caturāsiti.

b. MAHĀKAPPINO 'ti mahākappānaṁ tattha ekamhā mahā-

sarā Anotattādito vassasate vassasate¹ kusaggena ekekam udakavindum niharanti iminā upakkamena sattakkhattum tamhi sare ninnudake jāte eko mahākappo nāma hotīti vatvā evarūpānam mahākappānam caturāsītisatasahassāni saṃsārassa parimāṇan 'ti vadanti.

34. *d.* UDDHAM ME CHAHI MĀSEHĪTI āha.

37. *b.* TĀVADE tasimim kāle.

58. *d.* PĀMOKKHO 'ti pācīnadisābhimukho hutvā.

IV. 5.

2. *a.* KHAJJĀMĪ ti khādīyāmi asipattasamṭhānasadisehi nisitehi khādantehi viya ucchupattehi kantīyāmīti attho.

b. PARISAKKĀMĪTI payogaṃ karomī.

c. CHINNĀTUMO 'ti chinnabhlāvo upacchinnathāmo parikhinabalo 'ti attho.

3. *a.* VIGHĀTO 'ti vighātavā vihaṭabalo vā.

6. *c.* PACCĀSANTO 'ti paccāsimsamāno.

7. *d.* Ettha ETAN 'ti nipātamattam.

IV. 6.

4. *a.* Tattha BAHŪSU VATA SANTESŪ 'ti anekesu dakkhiṇeyyesu vijjamānesu.

6. *d.* MANUSSĀ UNNATONATĀ 'ti manussakāle sāmīno hutvā kālakatā kammavasena onatā caranti khuppiṇāsāya passa saṃsārapakatin 'ti dasseti.

IV. 7.

1. *b.* Tattha PUBBE KATĀNAM KĀMMĀNAM VIPAKO MATHAYE MAṆAN² 'ti purimajātisu katānam akusalakammānam phalam ulāram hutvā uppajjamānam sandabālānam citam pathayeyya abhibhaveyya. paresam anattakaraṇīmukhena at-tano attham uppādeyyā 'ti adhippayo.

3. *d.* UNCHO (?) PATTAGATE RATAN (C. uñjo) 'ti uñchena bhikkhācārena laddhe ca tatte pattapariyāpanne āhāre ratam saṃtappam.

¹ C. omits.

² D. oṭhan.

8. a. UTTĀNO nipanno.

9. b. PĪGĀNĪ ti vassasamūhe.

IV. 8.

4. c. AJJHĀSITO MAYHAM GHARE 'ti kulupakabbhāvena mama gehe taṇhābhiniyessase (?) abhinivittḥo. TASSĀ 'ti tassa kulupakabbhikkhussa.

8. a. YAM BHADDANTE 'HANANT' ANNĀ 'ti bhaddante Ayya-mahāmoggallāna tassa vaccakuṭiye yaṃ aññe ohananti vaccam ossajanti.

IV. 10.

8. c. UTTĀNĀ PATIKIRĀMĀ 'ti kadāci uttānā hutvā vikirīyamānaṅgā viya vattāma.

IV. 11.

1. d. NESSĀMI TAM PĀṬALIPUTTAM AKKHAṬAN 'ti idān' āham tam akkhatam tena pi apārikkhitamanussarūpen' eva Pāṭaliputtam nessāmi.

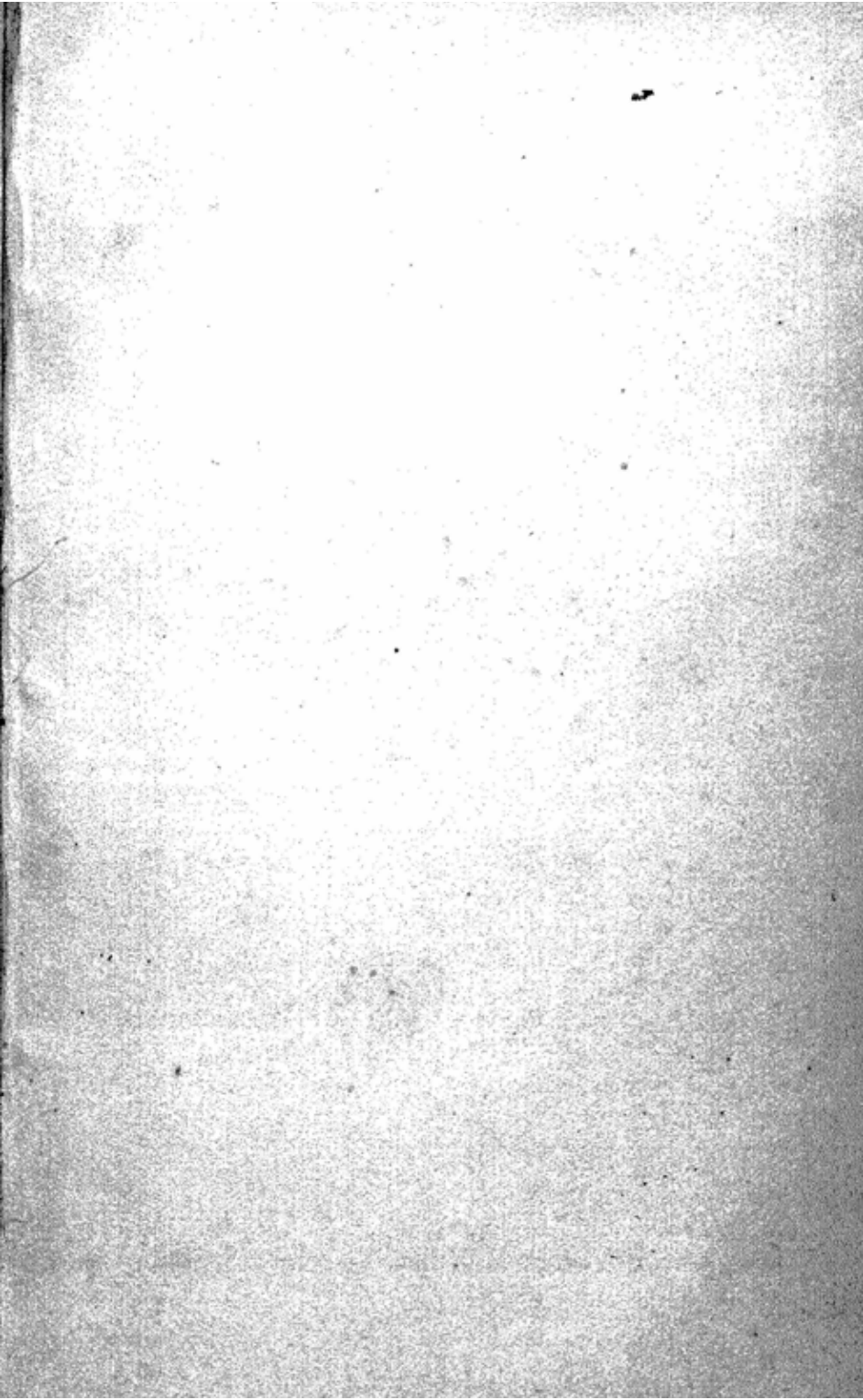
IV. 16.

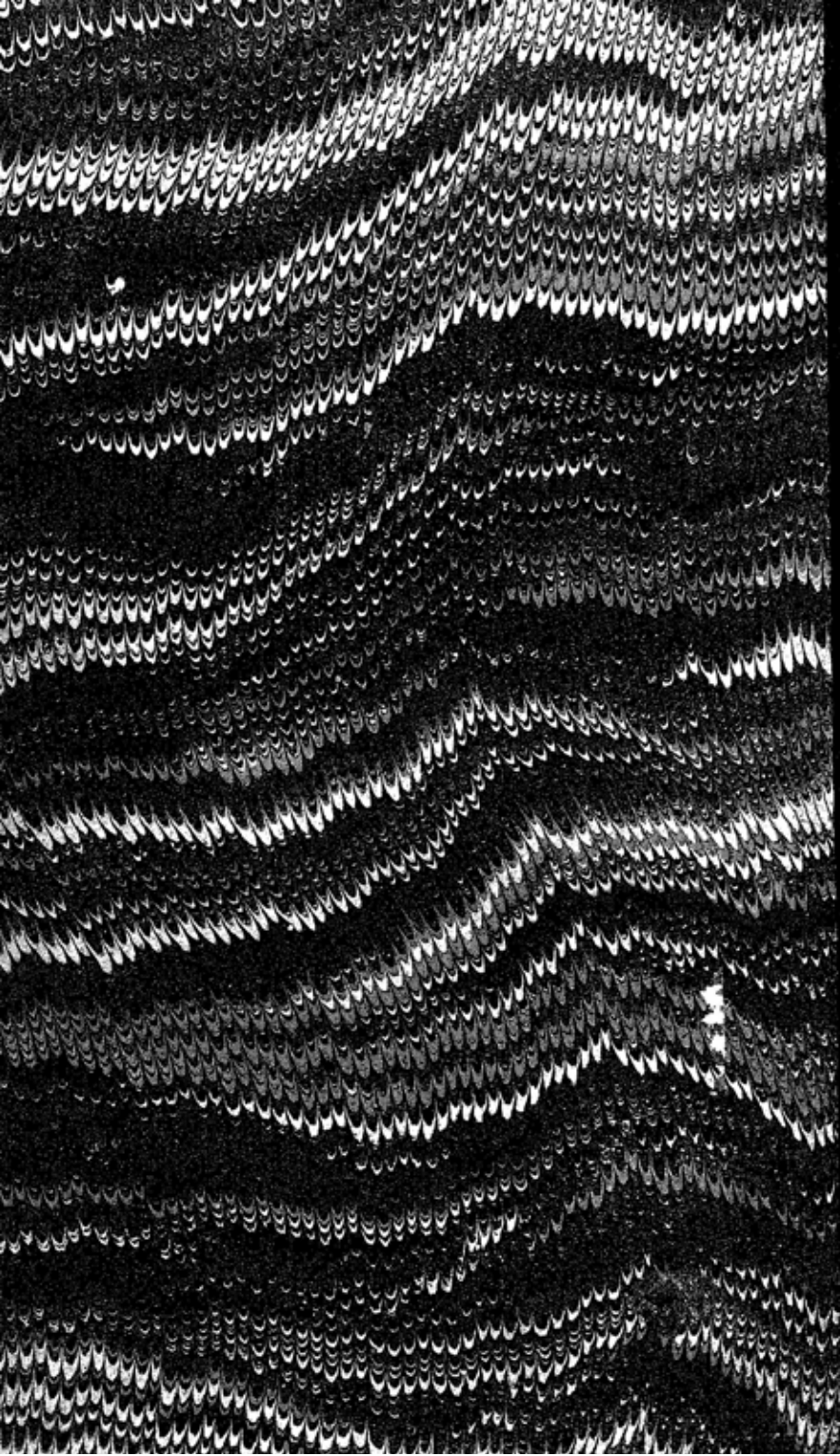
1. d. KIN NU SADDAYASE TUVAN 'ti kin nu kho tuvaṃ saddam karosī ativiyaṇissaram karonto vicarasi.

7. a. SĀLITTAKAPPAHĀRENĀ 'ti sālittakam vuccati dhanu-kena aṅgulīhi eva vā sakkharākkhipanapayogo 'ti. tathā sakkharāya paharaṇena. sālittakappahāre 'ti vā pāṭho. Te (sic) BHINDISSAN 'ti te bhindim.

1. D. °yogo.

Central Archaeological Library,
NEW DELHI.

Call No. D 5795-9186

Author—Minayeff (Ed.)

Title—Petavatt hu;
Pali Text Society

Borrower No.

Date of Issue

Date of Return

"A book that is shut is but a block"

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY
GOVT. OF INDIA
Department of Archaeology
NEW DELHI

Please help us to keep the book
clean and moving.